

Revista ECONOMICA

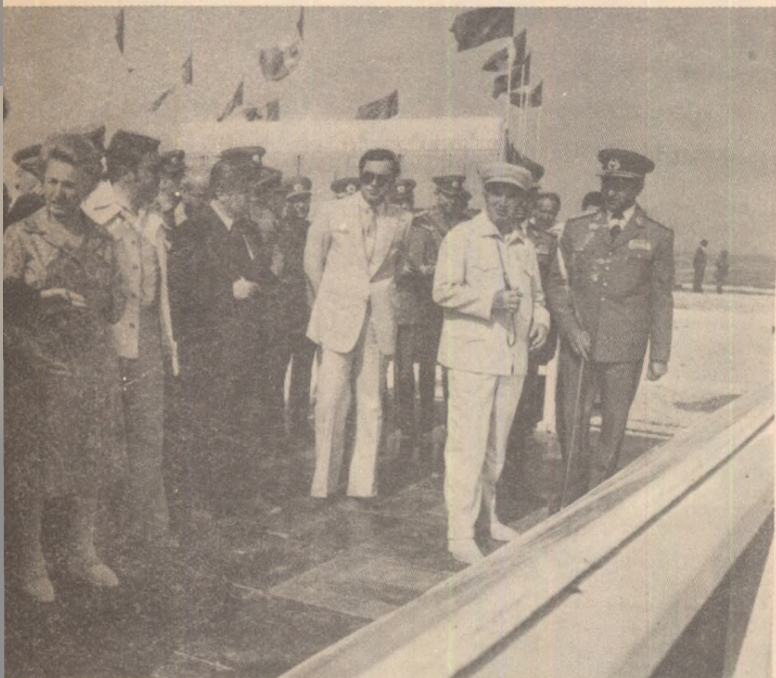
CONSILIUL SUPREM AL DEZVOLTĂRII ECONOMICE ȘI SOCIALE — INSTITUTUL CENTRAL DE CERCETARI ECONOMICE

23
AUGUST

Biblioteca Jud. Ploiești - Buză
SALA DE LECTURĂ

PREȘedintele Țării,
TOVARĂȘUL
NICOLAE CEAUȘESCU,
ÎNTR-UN CONTINUU
ȘI RODNIC DIALOG
CU POPORUL

O PERIOADĂ DE ÎMPLINIRI ISTORICE

APRECIEREA, la justa lor valoare, a evenimentelor sociale majore din viața națiunilor necesită simț și perspectivă istorică. Un asemenea eveniment de însemnătate crucială în devenirea poporului român l-a constituit declanșarea revoluției de eliberare socială și națională, antifascistă și antiimperialistă, marcată de actul de la 23 August 1944, el însuși o verigă dintr-o îndelungată istorie, o șansă pentru o altă nouă istorie.

Inspiratorul, organizatorul, strategul și tacticianul acestui act istoric, al întregii declanșări și desfășurări de forțe și energii înnoitoare, al revoluției și construcției socialiste a fost și este Partidul Comunist Român. Sub conducerea sa, grație capacității sale de a îmbina armonios cerințele legilor generale ale făuririi societății socialiste cu realitățile și condițiile concret-istorice ale României într-un context internațional dramatic, datorită profundului său patriotism și neistovitului său spirit revoluționar, țara noastră, poporul român cu un glorios trecut, dar împinse în conul de umbră al istoriei, au ieșit la lumină, au intrat — printr-un gigantic efort constructiv, regenerativ — pe magistrala istoriei moderne, în avanposturile ei. Tovarășul Nicolae Ceaușescu la Plenara lărgită a C.C. al P.C.R., din iunie 1982 ne-a oferit un tablou sintetic al renașterii României pe o nouă bază economică-socială, politică și ideologică: **Într-o perioadă istorică scurtă, România a parcurs mai multe etape istorice și a trecut la făurirea societății socialiste multilateral dezvoltate. În această epocă de mari transformări revoluționare au fost lichidate, pentru totdeauna, proprietatea capitalist-moșierească asupra mijloacelor de producție, exploatarea și a-suprirea de clasă, s-a realizat o economie socialistă unitară în industrie și agricultură, bazată pe proprietatea comună a oamenilor muncii, ca proprietate a întregului popor, și pe proprietatea cooperatistă asupra mijloacelor de producție, s-a asigurat înlăptuirea principiului socialist de repartitie a produsului social și venitului național în conformitate cu principiile eticii și echității noii orânduiri. Pe această bază forțele de producție au cunoscut o dezvoltare puternică, România transformându-se într-o țară industrial-agrară, cu o industrie puternică și o agricultură dezvoltată, în plin progres.**

Să ne amintim...

MEMORIA generației mai vîrstnice trebuie reimprespătată, iar tînăra generație trebuie neapărat să știe în ce situație se afla România prer evoluționară, ce salt istoric uriaș a săvîrșit ea atît pe plan intern, cît și în ce privește statutul ei internațional, datorită desfășurării cu succes a revoluției și construcției socialiste în anii de după 23 August 1944. Radicalitatea procesului revoluționar și consecvența sa constă în faptul că el a ridicat, pentru prima oară în istorie, clasele de oameni ai muncii — clasa muncitoare, aliată cu țărănimea muncitoare, cu intelectualitatea legată de popor — la demnitatea și responsabilitatea de deținătoare ale puterii politice, de stat. Se știe că această putere fusese deținută de reprezentanții claselor exploatoare, de hibrida și anacronica coaliție burghezo-moșierească, în veșmint monarhic, care adeseori supusese țara dominației diferitelor puteri și monopoluri imperialiste. În ajunul celui de al doilea război mondial, 60 la sută din economia României erau în mîna trusturilor și monopolurilor imperialiste, care au condamnat țara la statutul de țară agrară cu industrie slab și unilateral dezvoltată, amplasată dezarmonic pe teritoriu, au menținut România în starea de dependență politică, de pion pe tabla de șah politică a marilor puteri.

Aruncarea României în războiul antinațional împotriva Uniunii Sovietice, alături de Germania hitleristă — împotriva căreia s-a ridicat cu toată hotărîrea Partidul Comunist Român — a pus în joc însuși destinul poporului nostru care suporta un dublu jug, al exploatarei sociale și asuprii naționale. Întotdeauna clasele exploatoare și cercurile reacționare imperialiste au dus o politică de învrăjbiere națională menită să dezbină pe oamenii muncii de diferite na-

ționalități, să opună artificial unele națiuni altora pentru a le putea domina. Nivelul de trai al maselor populare era extrem de scăzut, consecință atît a exploatarei de clasă și a celei imperialiste, cît și a slabei dezvoltări a forțelor de producție pe teritoriul țării, multe regiuni fiind într-o stare de cruntă subdezvoltare economico-socială și, inevitabil, culturală. Mare parte a populației era menținută în stare de analfabetism. Situația sanitară, condițiile de locuit erau precare. Accesul fiilor de oameni ai muncii la învățămîntul liceal, și mai ales superior, era extrem de restrîns și legat de mari sacrificii materiale din partea familiilor respective. Intelectualitatea relativ restrînsă numerică, și cu o structură neechilibrată, înfrunța mari vicisitudini materiale și morale. România și românii erau considerați lipsiți de vocația tehnicii industriale. Majoritatea populației țării trăia și lucra la sate în condiții tehnico-economice înapoate. Opulența claselor dominante sfida mizeria maselor populare. Cîrdășiile politice, politicianismul veros și cosmopolitismul burghez și moșierimii submina din temelii ființa statului național.

Un salt impresionant pe scara istoriei

TOATE ACESTE REALITĂȚI, departe de a fi aici rediate complet, nu pot și nu trebuie uitate, deoarece există „o pedagogie a comparațiilor“, extrem de instructivă și convingătoare. Comparațiile pot merge pe o linie oarecum mai seacă, dar semnificativă — aceea a datelor și cifrelor, ca și pe o linie mai vie și expresivă — aceea a transformării vieții a milioane de familii de oameni ai muncii, a schimbării destinului lor într-o direcție nevisată în societatea burghezo-moșierească.

Să ne adresăm întîi datelor, cifrelor care indică dezvoltarea impetuoasă a forțelor de producție, restructurarea și modernizarea economiei și a întregii societăți românești, ridicarea nivelului de trai, de civilizație și cultură a marilor mase populare, schimbarea structurii socio-profesionale și de clasă a țării noastre, devenită țară socialistă. Dacă în ajunul celui de al doilea război mondial, adică după mai mult de 80 de ani de dezvoltare capitalistă, patru cincimi din populația țării era ocupată în agricultură, ca urmare a dezvoltării forțelor de producție în anii construcției socialiste, a creșterii puternice a industriei și a altor sectoare de activitate pe baza cuceririlor revoluției tehnico-științifice, ponderea țărănimii a scăzut la mai puțin de 30 la sută. Iată cîteva cifre expresive, dacă luăm în considerație — și trebuie să luăm — semnificația, conținutul lor uman: industria românească, construită în anii socialismului, diversificată, repartizată echilibrat, rațional pe întregul teritoriu al țării, cu prioritate în zonele foste subdezvoltate, produce azi de 48 de ori mai mult decît în 1938 — anul cu economia cea mai dezvoltată înainte a celui de al II-lea război mondial; fondurile fixe, baza dezvoltării societății, au sporit în 30 de ani (1950-1980) de 9 ori; producția globală agricolă de 3 ori și jumătate; venitul național pe locuitor de 10 ori, în condițiile în care populația a crescut în 1980 față de 1938 la 142,3 la sută, populația activă aptă de muncă cu 125 la sută, numărul personalului muncitor cu 520,2 la sută.

Practic România era de 15 ori mai bogată în 1980 decît în anul 1950, ceea ce, avînd în vedere moștenirea trecutului în materie de dezvoltare a forțelor de producție, reprezintă o remarcabilă performanță, resimțită pozitiv în standardul de viață al populației muncitoare care nu numai că nu cunoaște amenințarea și presiunea șomajului, dar e sollicitată și dispune de posibilități reale de a-și ridica continuu calificarea și deci statutul socioprofesional, nivelul veniturilor, condițiile generale de trai, cultură, petrecerea timpului liber. Iată și în această privință cîteva cifre cu atît mai semnificative cu cît se referă la condițiile de existență, de viață material-spirituală, de civilizație și cultură, de sănătate a milioane de familii: corelativul industrializării l-a constituit urbanizarea — populația urbană a crescut de la 3,7 milioane în 1948 la 11 milioane, 70 la sută din populația

DIN CRONICA ÎNTECERII

Producție peste plan

● Intreprinderile miniere din Gorj au livrat termocentralelor, în perioada care a trecut de la începutul anului și pînă în prima decadă a lunii august, peste 13 milioane tone de lignit. Contribuții deosebite au adus întreprinderile miniere Motru și Rovinari, cărora le revine mai mult de jumătate din producția de cărbune realizată de la începutul anului în județ. În cadrul acestor unități au fost extrase și livrate suplimentar beneficiarilor de la începutul acestui an peste 42 000 și, respectiv, 20 000 tone cărbune energetic.

● La întreprinderea electrocentrale „Porțile de Fier” au fost realizați în plus, în perioada 1 ianuarie — 10 august a.c., peste 240 milioane kWh. Succesul se datorează depășirii cu 6,5 la sută a producției la bornele generatorilor, prin reducerea cu 42 de zile a timpului de revizii și reparații planificate la două blocuri energetice, prin funcționarea hidrocentralei la parametrii din proiecte.

● În perioada parcursă din acest an, pe marea platformă siderurgică de la Galați prevederile de plan au fost depășite la producția marfă industrială cu 4,2 milioane lei, la producția netă cu peste 5 milioane, în timp ce cheltuielile materiale la 1000 lei producție marfă au fost reduse cu 7 lei. Au fost obținute suplimentar — pînă la 10 august a.c. — circa 12 000 tone laminate finite pline, peste 7000 tone tablă și bandă laminată la rece, circa 8 000 tone fontă și 1 300 tone oțel. Cele mai însemnate sporuri au fost înregistrate la Laminorul de benzi la rece, Laminorul de tablă groasă nr. 1 și Slebing.

● Pe baza creșterii productivității muncii, unitățile industriale din județul Neamț au realizat suplimentar, pe primele 7 luni a.c., o producție marfă în valoare de 100 milioane lei. Cele mai bune rezultate au fost înregistrate la: Combinatul de fire și fibre sintetice Săvinești, întreprinderea forestieră de exploatare și transport, întreprinderea de volcatur Tirgu Neamț, întreprinderea de transporturi auto Neamț, întreprinderea de industrializare a sfeclii de zahăr Roman și altele.

Țării trăiește în cele 4,6 milioane locuințe noi, de la orașe și sate, în condiții de civilizație și confort incomparabile cu cele dinainte; în timp ce mortalitatea infantilă a scăzut de la 142,7 la mie de locuitori în 1948, la 29,3 la mie în 1980 durata medie de viață a crescut de la 42 de ani, la 70 de ani în perioada 1976—1980.

Despre condițiile în care trăiește această populație, sporită considerabil numeric, și cu o medie de viață mai îndelungată, vorbesc și alte cifre — care desigur ar trebui „decifrate” în unități de viață ale oamenilor: în condițiile creșterii numărului de locuri de muncă cu 5 milioane, retribuția medie nominală netă a sporit între 1950-1980 de la 330 lei la 2 238 lunar, iar veniturile nominale nete lunare ale țărănimii de la 167 lei la aproximativ 1 400 lei. Cheltuielile social-culturale — adevărată și generoasă investiție în om — au sporit de la 211 lei la circa 3 200 lei pe un locuitor. A crescut, s-a îmbunătățit considerabil, consumul alimentelor al populației, gradul de înzestrare cu obiecte de folosință îndelungată și în special cu televizoare, frigider, autoturism și altele.

Alianța dintre socialism și știință, deschiderea largă spre cuceririle revoluției științifico-tehnice contemporane valorifică tot mai mult inteligența și creativitatea clasei muncitoare, țărănimii, intelectualității, tineretului. Să adăugăm la aceasta accesul larg la sistemul de învățămînt și cultură, promovarea talentelor de toate genurile, din adîncul masei populare, prin festivalul cultural „Cîntarea României”, dezvoltarea mișcării sportive și de turism. Avem astfel, o imagine veridică și tulburătoare a ceea ce înseamnă revoluția și construcția socialistă în viața întregului nostru popor și a fiecărei familii, argumente hotărîtoare pentru ceea ce numim aici simbolic **Treptele împlinirilor** — împlinirile unor vechi aspirații ale unui popor cu istorie milenară care a unit întotdeauna dragostea de viață cu dragostea de libertate și dreptate socială, neafirmarea națională și colaborarea egală în drepturi cu alte națiuni și popoare. Instituirea deplinei egalități în drepturi a naționalităților conlocuitoare cu poporul român și, pe această bază, rezolvarea deplină și definitivă a problemei naționale în România reprezintă una dintre cele mai importante cuceriri ale socialismului, o împlinire a unei năzuințe de veacuri a tuturor celor ce trăiesc și muncesc pe teritoriul nostru național.

Umanism, democrație, pace

UN LARG ȘI SUPLU SISTEM instituțional al democrației socialiste asigură participarea, directă și prin reprezentanți, a clasei muncitoare — clasa conducătoare a societății — țărănimii, a intelectualității și altor categorii sociale, la conducerea propriului stat, a propriilor întreprinderi și instituții, la autoconducerea și autogestuirea muncitorească. Astfel sensul originar al termenului democrație — conducerea statului de către popor, puterea poporului, — a fost restituit și ridicat pe o treaptă calitativ superioară: masele muncitoare dispun de propriile lor destine, deținînd friele puterii.

Popor cu vocație constructivă, pașnică, dovedită și recunoscută, poporul român și-a găsit cel mai profund exprimate și realizate năzuințele de demnitate și mîndrie națională, de solidaritate și conlucrare cu toate națiunile, cu toate forțele democratice, progresiste, în politica externă a partidului și statului nostru. Politică, careia Congresul al IX-lea, secretarul general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu, i-au dat o vigoare și strălucire fără precedent, asigurînd României socialiste statutul de țară deplin independentă și suverană, participantă activă, prestigioasă și respectată la soluționarea constructivă a marilor și complexelor probleme ce confruntă omenirea contemporană.

Autoritatea și prestigiul internațional al președintelui României socialiste, tovarășul Nicolae Ceaușescu, sînt factorii care dau greutate și fac posibilă realizarea năzuințelor profunde ale poporului nostru de a dezvolta relațiile de colaborare cu toate țările socialiste, cu țările în curs de dezvoltare și nealiniat, cu toate țările fără deosebire de orînduire socială, pe baza principiilor coexistenței pașnice; de a promova politica fermă de soluționare a diferendelor și conflictelor internaționale, exclusiv prin metoda tratatelor, renunțării la forță și la amenințarea cu forța; de încetarea cursei înarmărilor în primul rînd nucleare, pentru salvarea umanității de la cel mai grav pericol ce o amenință: distrugerea însăși a vieții pe pămînt. Energia, eforturile depuse de România socialistă, de președintele ei în lupta pentru o lume a colaborării și păcii, pentru lichidarea subdezvoltării și făurirea unei noi ordini economice internaționale, inițiativele constructive ale R.S. România la O.N.U. și în toate forumurile internaționale, solidaritatea militantă cu partidele comuniste, cu toate forțele revoluționare, progresiste în marea bătălie pentru triumful idealurilor de pace și progres ale omenirii, au asigurat țării noastre prieteni pe toate meridianele globului, stimă, respect și un mare prestigiu internațional. Sînt și acestea argumente temeinice în favoarea a ceea ce am numit simbolic **Treptele împlinirilor** — eforturi pentru a se asigura cele mai importante condiții de realizare a tuturor obiectivelor construcției societății socialiste multilateral dezvoltate formulate la Congresul al XII-lea al partidului — pacea și colaborarea internațională.

ANIVERSIND ÎMPLINIREA A 38 DE ANI de la actul istoric de la 23 August, care a regenerat toate forțele vii ale națiunii, a amplasat România pe magistrala progresului economico-social, științifico-tehnic și cultural fără precedent, poporul nostru, mîndru de uriașele realizări obținute sub conducerea Partidului Comunist Român, este conștient de drumul ce îl mai are de parcurs, de greutățile pe care trebuie să le mai învingă. Partidul nostru, secretarul său general ne îndeamnă să nu cădem victime ale unei viziuni idilice, utopice despre construcția socialismului și comunismului, despre viitor. Realismul și luciditatea nu au însă nimic comun cu fatalismul, expectativa sau defetismul. Urcușul pe **Treptele împlinirilor** — proiectate de partidul nostru în drumul spre comunism, nu e sinonim cu o plimbare pe șosea asfaltată, cu un marș triumfal. „Ne propunem, arăta tovarășul Nicolae Ceaușescu, să parcurgem un drum nestăbilit în ascensiunea spre piscurile înalte și luminoase ale comunismului. Trebuie să ne unim forțele pentru a străbate aceste cărări grele, dar pline de satisfacții, într-un timp cât mai scurt, asigurînd poporului nostru o viață demnă, liberă, independentă și fericită. Dar oricite greutăți și piedici vom înfrîna în cale, ele sînt incomparabil mai mici, de ne-comparat — s-ar putea spune — cu greutățile pe care înaintașii noștri, strămoșii și străbunii noștri au trebuit să le învingă pentru a asigura formarea și afirmarea națiunii noastre, a poporului român. Să fim, deci, demni de înaintașii noștri, să nu ne plîngem de greutăți, să mergem fermi înainte spre visul de aur”.

Petre PÎNZARU

Reducerea decalajelor economice, trăsătură fundamentală a progresului României (I)

OLATURA ESENȚIALĂ a politicii partidului de dezvoltare economico-socială a țării, de edificare a noii orînduiri sociale a constituit-o și o constituie reducerea marilor decalaje pe care România le-a moștenit de la orînduirea burghezo-moșierească față de țările dezvoltate din punct de vedere economic. În această orientare, partidul nostru a pornit de la premisa că socialismul este incompatibil cu înapoierea economică, cu rămînerea în urmă față de țările dezvoltate ale lumii, în elaborarea strategiei de construcție

socialistă realizînd raportarea științifică nu numai la propriile realizări, ci și la nivelurile obținute pe plan mondial. La Congresul al IX-lea al partidului, relevînd însemnătatea acestui principiu al politicii partidului nostru, tovarășul Nicolae Ceaușescu sublinia: „Măsurînd drumul străbătut în opera de construcție socialistă nu putem să nu încercăm un sentiment de adîncă satisfacție pentru tot ceea ce am înfăptuit. Dar noi, comunistii, considerăm că mai avem încă mult de făcut pe calea dezvoltării

industriale a țării, a făuririi unei agriculturi moderne, pentru ridicarea patriei la nivelul țărilor cu economie avansată, la acel stadiu care să asigure poporului român o viață îmbelșugată, o înaltă civilizație materială și spirituală”. Pe o asemenea bază profund științifică, Evaluarea realităților a stadiului dezvoltării economico-sociale și a situației în raport cu țările dezvoltate a fost însoțită de stabilirea concretă a obiectivelor politicii economice și de dimensionarea corespunzătoare a eforturilor.

Dinamismul viguros al creșterii economiei

LA BAZA REDUCERII DECALAJELOR față de țările dezvoltate, ca și întregii strategii de edificare a noii orînduiri sociale partidul nostru a pus dezvoltarea puternică și susținută a forțelor de producție, fundament al creșterii potențialului economic al țării, al consolidării și perfecționării relațiilor socialiste de producție, al ridicării gradului general de civilizație. Edificatoare pentru dinamismul dezvoltării economiei românești în anii socialismului este evoluția principalilor indicatori ai dezvoltării economico-sociale. Astfel, față de 1938, în anul 1980, populația României a crescut de 1,42 ori, produsul social și venitul național de 14 ori, producția globală industrială de 48 ori, iar cea agricolă de 2,58 ori.

Una din trăsăturile definitorii ale economiei românești în anii socialismului o reprezintă, deci, dinamismul ei ridicat, România situîndu-se printre țările cu cele mai înalte ritmuri de creștere aflat în cadrul țărilor socialiste, cit și al celor capitaliste dezvoltate. În perioada 1951—1980, ritmul mediu anual de creștere în țara noastră a fost de 9,3 la sută la produsul social și venitul național, 12,3 la sută la producția globală industrială, 4,3 la sută la producția agricolă, 12,4 la sută la volumul investițiilor, 13,2 la sută la volumul comerțului exterior și 8,2 la sută la venitul național pe locuitor. După datele Băncii Mondiale, în perioada ultimelor două decenii, venitul național în țara noastră a crescut într-un ritm mediu anual (9,2 la sută) de 2,4 ori mai mare decît cel mediu înregistrat de țările în curs de dezvoltare, de 2,3 ori mai mare în raport cu ritmul mediu de creștere a produsului național brut pe ansamblul țărilor capitaliste dezvoltate din punct de vedere industrial, fiind, de asemenea, sensibil superior ritmului de creștere a veniturii naționale în țările socialiste. Această caracteristică a evoluției economiei românești este pusă în evidență și de datele tabelului nr. 1, care evidențiază dinamica unor indicatori principali ai dezvoltării economice în mai multe țări socialiste și capitaliste în perioada 1960—1980.

Pe baza unei asemenea creșteri economice susținute a sporit rapid potențialul economic al României, reușindu-se o comprimare deosebită a timpului de realizare a obiectivelor creșterii economice. Astfel, în perioada ultimelor decenii, în țara noastră, dublarea veniturii naționale s-a realizat la aproximativ 7—8 ani, față de 15—20 ani în țările capitaliste dezvoltate (cu excepția Japoniei care a înregistrat cel mai mare ritm de creștere). La producția industrială, dublarea volumului acesteia în România s-a realizat la aproximativ 6 ani, față de 18 ani în R.F. Germania și aproximativ 15 ani în Franța și Italia. În țările socialiste, dublarea producției industriale s-a realizat în Bulgaria și Polonia la circa 8 ani, iar în Iugoslavia și Ungaria la circa 12 ani¹⁾. Ca urmare a dezvoltării susținute a forțelor de producție și a creșterii producției sociale, venitul național pe locuitor, indicator de bază de caracterizare a nivelului de dezvoltare, a înregistrat o sporire rapidă, el ridicîndu-se, de la 2,2 mii lei în 1950 la 7,6 mii lei în 1965, 22,9 mii lei în 1980 și 23,6 mii lei în 1981.

Astfel, România, care înainte de cel de-al doilea război mondial era o țară cu o industrie slab dezvoltată și o agricultură înapoiată a depășit, într-o perioadă istoricește scurtă,

slaba dezvoltare economică moștenită de la vechea orînduire socială; trecînd de la un venit național de circa 100 dolari pe locuitor în 1950 la peste 1.500 dolari în prezent, ea se situează în grupa a treia a țărilor în curs de dezvoltare, cu perspectiva de a trece pînă la sfîrșitul actualului cincinal în rîndul țărilor mediu dezvoltate.

Odată cu aceasta s-au redus și se reduc decalajele care separă România de țările dezvoltate din punct de vedere al ve-

Tabelul nr. 1
Dinamica principalilor indicatori ai dezvoltării economico-sociale, 1980 față de 1960

	Venitul național	Venitul național pe locuitor ¹⁾	Producția industrială	Producția agricolă	Comerțul exterior ²⁾
România	541	446	966	204	14 ori
Bulgaria	412	367	602	167	12,5 ori
Cehoslovacia	241	215	310	155	601
Finlanda	204	192	315	135	14,4 ori
Finlanda	204	192	315	135	11,3 ori
R.D. Germană	243	250	315	138	647
R.F. Germania	197	176	211	129	14,7 ori
Italia	236	206	274	147	19,8 ori
Japonia	473	374	545	131	25,4 ori
Polonia	312	259	456	134	970
S.U.A.	191	153	222	143	8,8 ori
Ungaria	275	257	313	172	10 ori
U.R.S.S.	323	261	404	152	934

¹⁾ Pentru țările capitaliste, produsul intern brut.

²⁾ Pentru țările capitaliste, volumul exportului.

nitului național pe locuitor. Sînt edificatoare în acest sens datele tabelului nr. 2.

Comparațiile internaționale la acest indicator întîmpină desigur unele dificultăți, legate în principal de deosebirile existente în metodologia de calcul a acestui indicator, de dimensiunile și influențele inflației în țările capitaliste, precum și de evoluția diferită și contradictorie pe perioade de timp mai lungi a cursurilor de schimb. Pornind de la evoluțiile foarte contradictorii ale acestor cursuri în ultimul deceniu, precum și de la accentuarea procesului inflaționist în țările capitaliste, am încercat o îmbunătățire a comparabilității datelor folosind fie raporturile dintre valute din 1970, fie reducînd influența creșterii prețurilor, folosind raporturile valutare din 1979.

Diferențele apreciabile care rezultă din folosirea celor două metode, mai ales în anii 1960 și 1970, apar îndeosebi ca urmare a folosirii dolarilor 1979 pentru perioade în care cursurile valutare, conform principiilor stabilite la Bretton Woods, erau stabile sau relativ stabile. Oricum, în ambele variante este evidentă reducerea importantă a diferențelor care separă țara noastră de țările dezvoltate din punct de vedere economic. Mai trebuie menționat că față de nivelul mediu al produsului național brut pe ansamblul țărilor dezvoltate din punct de vedere economic (care realizează în prezent peste 4.000 dolari pe locuitor), diferența de nivel s-a redus în cazul țării noastre de

¹⁾ Revista de statistică nr. 7, iulie 1981, pag. 2.

ROMÂNIA PE NOI TREPTE ALE PROGRESULUI

Tabelul nr. 2

Evoluția nivelului venitului național pe locuitor în perioada 1960—1979

Multiplul venitului național pe locuitor, față de România = 1,00

	I. P.I.B. pe locuitor în dolari și prețuri din 1975			II. P.I.B. în dolari și prețuri din anul 1970			III. P.N.B. în dolari și prețuri 1970		
	1961	1970	1979	1960	1970	1979	1960	1970	1979
Elveția	18,4 ori	12,8 ori	4,6 ori	8 ori	4,9 ori	2,3 ori	16,3 ori	9,9 ori	5,0 ori
Suedia	16,1 ori	12,0 ori	4,7 ori	10,2 ori	6,3 ori	3,1 ori	8,5 ori	5,0 ori	2,7 ori
R. F. Germania	12,8 ori	9,6 ori	4,2 ori	7,4 ori	4,7 ori	2,7 ori	10,4 ori	6,4 ori	4,0 ori
Danemarca	14,0 ori	10,5 ori	4,4 ori	7,5 ori	4,9 ori	2,6 ori	6,9 ori	4,5 ori	2,7 ori
Franța	10,5 ori	8,4 ori	3,8 ori	6,2 ori	4,4 ori	2,6 ori	5,6 ori	3,7 ori	2,5 ori
S.U.A.	14,8 ori	10,2 ori	4,3 ori	12,5 ori	7,5 ori	4,1 ori	9,3 ori	5,0 ori	3,0 ori
Olanda	10,8 ori	8,3 ori	3,5 ori	5,7 ori	3,8 ori	2,0 ori	6,8 ori	4,4 ori	2,7 ori
Canada	12,4 ori	9,2 ori	4,2 ori	9,4 ori	6,0 ori	3,5 ori	5,6 ori	3,5 ori	2,3 ori
Austria	8,3 ori	6,4 ori	3,1 ori	4,3 ori	2,9 ori	1,8 ori	6,1 ori	4,0 ori	2,7 ori
Japonia	4,7 ori	5,8 ori	2,0 ori	2,9 ori	2,6 ori	1,8 ori	1,2 ori	3,2 ori	2,3 ori
R. D. Germană				2,6 ori	1,8 ori	1,3 ori			
Cehoslovacia				2,8 ori	1,7 ori	1,2 ori			

Notă: Varianta I, este determinată pe baza datelor din conturile naționale publicate de O.C.D.E. Varianta II-a are ca bază de pornire datele publicate de O.C.D.E. „Comptes Nationaux des pays de l'OCDE 1961—1972” în prețurile și la cursurile anului 1970, iar pentru anii 1960 și 1979 s-a realizat interpolare și, respectiv, extrapolare pe baza ritmurilor medii de creștere. Pentru R. D. Germană și Cehoslovacia s-au luat ca bază de pornire indicatorii fizici determinați de Comisia economică O.N.U. pentru Europa.

Varianta a III-a pornește de la datele publicate de Banca mondială, dar are în vedere faptul că metodologia folosită s-a modificat în mai multe rânduri, iar creșterea prețurilor în ultimul deceniu a fost deosebit de mare în multe țări. De aceea, pentru a se păstra acea metodologie pentru toți anii de comparație, s-a pornit de la necesitatea folosirii dolarului din 1979, dar înainte de a realiza interpolarea pentru determinarea nivelurilor pentru anii 1960 și 1970 a fost eliminată influența creșterii prețurilor, folosind deflatorul Băncii Mondiale pentru anii 1970—1979.

la 15—20 ori, cât era la începutul construcției socialiste la 4—5 ori în prezent. Aceste date, exprimate în formă comparabilă, pun în evidență însă nu numai reducerea considerabilă a decalajelor respective, ci și necesitatea continuării ferme și susținute a politicii de dezvoltare economico-socială a României, pentru îndeplinirea obiectivului stabilit de Congresul al XII-lea al P.C.R., ca în cincinalul 1981—1985 România să depășească stadiul de țară în curs de dezvoltare și să devină o țară socialistă mediu dezvoltată din punct de vedere economic. Este, deci, necesar ca țara noastră să treacă în rindul țărilor care realizează un venit național pe locuitor de peste 2000 dolari și, de aceea, planul cincinal actual prevede ca venitul național total să crească cu 41,1 la sută, într-un ritm mediu anual de 7,1 la sută. Dacă ținem seama de sporul populației ce se prevede pînă în 1985, se poate estima o creștere a venitului național pe locuitor de peste 34 la sută.

Așa cum sublinia tovarășul Nicolae Ceaușescu la Plenara lărgită a C.C. al P.C.R. din 1—2 iunie 1982, venitul național este numai o latură după care se poate caracteriza o țară ca fiind în curs de dezvoltare sau dezvoltată. „Trebuie să avem în vedere — arăta în continuare secretarul general al partidului — dezvoltarea generală, echilibrată, a economiei naționale, a diferitelor ramuri și sectoare — industrie, agricultura, transporturile — precum și dezvoltarea științei, învățămîntului, culturii, factori deosebit de importanți în aprecierea nivelului de dezvoltare al unei țări”.

Luînd în considerare și acești factori, se poate spune că în multe domenii România a depășit caracteristicile unei țări în curs de dezvoltare. Să urmărim în mod concret argumentele.

Transformări structurale profunde

CARACTERISTICA DE BAZĂ a politicii partidului nostru de reducere a decalajelor față de țările dezvoltate o constituie faptul că îndeplinirea acestui obiectiv major al construcției socialiste este concepută nu ca o simplă creștere a producției sociale și a venitului național, ci ca un proces amplu și complex. Un proces care, pe de o parte, trebuie să se integreze organic în ansamblul strategiei de edificare a noii orînduirii sociale, în exigențele specifice acesteia, iar, pe de altă parte, trebuie să asigure și schimbarea caracterului și structurii economiei românești și a locului ocupat de România în diviziunea internațională a muncii. În această viziune cuprinzătoare, reducerea decalajelor economice față de țările dezvoltate implică deopotrivă laturile cantitative și calitative ale creșterii economice, schimbări importante în sursele și factorii procesului de producție lărgită, precum și mutații în mecanismele sociale ale acestui proces. Aceste transformări au cunoscut o amploare deosebită în perioada care a urmat Congresului al IX-lea al partidului, cînd strategia creșterii economice în țara noastră a fost orientată ferm în funcție de condițiile concrete ale României și de evoluțiile pe plan mondial, în concordanță cu obiec-

punct de vedere economic acest raport este mult mai ridicat: 6 : 1 în Italia, 4,3 : 1 în Franța, 8,2 : 1 în Canada, 9,1 : 1 în Cehoslovacia, 6,9 : 1 în R.D.G. etc. Raportul dintre ponderea populației ocupate în industrie și ponderea celei ocupate în agricultură arată, de asemenea, marile decalaje care despart cele trei grupe de țări, precum și deosebirile dintre țări în interiorul acestor grupe, ca urmare a nivelului și particularităților fiecărei economii naționale. Astfel, potrivit datelor Băncii Mondiale, pe ansamblul țărilor slab dezvoltate acest raport era în 1979 de 0,19 : 1, în țările în curs de dezvoltare raportul mediu era de 0,53 : 1, iar în țările industrializate de 6,3 : 1 (cu diferențe importante, de la 2,9 : 1 în Finlanda, 4,1 : 1 în Austria și Cehoslovacia, 4,3 : 1 în Franța la 5,8 : 1 în Canada și 16 : 1 în S.U.A.²⁾

Promovarea politicii consecvente a partidului de dezvoltare susținută a forțelor de producție și de realizare a transformărilor structurale necesare pentru ridicarea nivelului de dezvoltare economică a țării, a permis transformarea României într-o țară industrial-agrară, cu o industrie puternică, dotată cu mijloace de producție moderne, capabilă să rezolve problemele complexe ale progresului tehnic contemporan și ale cooperării cu alte țări și cu o agricultură în plin proces de modernizare. Această caracteristică este pusă în evidență și de faptul că raportul dintre ponderea populației ocupată în industrie și ponderea celei din agricultură a trecut de la 0,16 : 1 în 1950, la 0,33 : 1 în 1965 și la 1,2 : 1 în 1980, iar cel dintre ponderile industriei și agriculturii în producerea venitului național a crescut de la 0,80 : 1 în 1938 și 1,5 : 1 în 1950, la 1,6 : 1 în 1965 și 4,1 : 1 în 1980. Și aceste date, ca și cele referitoare la venitul național pe locuitor, pun în evidență faptul că în anii care au trecut de la îndeplinirea revoluției de eliberare socială și națională, antifascistă și antiimperialistă, România a înregistrat progrese mari în dezvoltarea economico-socială, trecînd, într-o perioadă istoricește scurtă, de la stadiul de țară relativ slab dezvoltată, la cel de țară în curs de dezvoltare, situîndu-se în prezent — așa cum spuneam — în grupa superioară, cea de a treia, a acestei categorii de țări.

Edificator pentru schimbările respective în procesul producției sociale și în diviziunea internațională a muncii este faptul că România, care înainte de cel de-al doilea război mondial importa peste nouă zecimi din mașinile, utilajele și aparatele necesare, își acoperă din producția națională aproape patru cincimi din investițiile în mașini și utilaje, iar raportul dintre valoarea importurilor și exporturilor la capitoliul „mașini, utilaje și mijloace de transport” s-a modificat substanțial trecînd de la 10,5 : 1 în 1950 la 2,09 : 1 în 1965 și la 1,02 : 1 în 1980. Asemenea transformări se vor accentua în procesul îndeplinirii prevederilor actualului cincinal și în perspectivă cînd se vor produce, în continuare, modificări în nivelul și structura economiei românești, fără a-i schimba însă caracterul. Economia României va trebui să se bazeze pe o industrie modernă, puternic dezvoltată, pe o agricultură modernă de înaltă productivitate, țara noastră continuînd să rămînă și în viitor o țară industrial-agrară.

prof. dr. Gheorghe CREȚOIU

²⁾ Calcule după „Rapport sur le developpement dans le monde, 1981”. Banque mondiale, Août, 1981, pag. 162—163 și 194—195

Industrializarea socialistă — componentă esențială a strategiei de dezvoltare a economiei românești

ÎN CEI 38 DE ANI care au trecut de la istoricele evenimente revoluționare din august 1944, România a înregistrat succese de cea mai mare însemnătate pe scara progresului economico-social. Dintr-o țară agrară, cu o economie slab dezvoltată, caracterizată adeseori ca eminentă agricolă, România s-a transformat într-o țară industrial-agrară, cu o industrie puternică și o agricultură dezvoltată, în plin progres, fiind angajată plenar în făurirea societății socialiste multilaterale dezvoltate. În toată această perioadă, marcată pregnant de cei șaptesprezece ani care au trecut de la Congresul al IX-lea al partidului, o opțiune economică fundamentală a partidului și poporului nostru, o componentă esențială a strategiei dezvoltării noastre economice și sociale a constituit-o industrializarea.

La baza progreselor — o concepție științifică, originală, creatoare

LA TEMELIA amplului proces de transformare revoluționară a societății, de edificare a socialismului, Partidul Comunist Român a situat progresul rapid al producției sociale, dezvoltarea forțelor de producție pe baza celor mai noi cuceriri ale științei și tehnicii contemporane, extinderea și perfecționarea relațiilor socialiste de producție și a suprastructurii socialiste. Potrivit rolului fundamental pe care îl are industria în dezvoltarea de ansamblu a societății și ținând seama de nivelul relativ redus de dezvoltare a industriei, care caracteriza România în vechiul regim și în perioada imediat postbelică, partidul nostru a apreciat industrializarea ca fiind o verigă de bază a progresului economic și social al țării. „Istoria civilizației omenești — sublinia secretarul general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu la Congresul al IX-lea al partidului — reliefează rolul primordial pe care l-a jucat și îl joacă industria în dezvoltarea bazei tehnico-materiale a economiei, a științei și culturii, în ridicarea nivelului de trai al poporului și consolidarea independenței naționale a fiecărui stat, în asigurarea participării active a fiecărui popor la progresul general al umanității, la schimbul de bunuri materiale și spirituale pe plan mondial.”

Pentru țara noastră, ținând seama de situația moștenită din trecut, industrializarea s-a impus ca o **necesitate istorică obiectivă**. Dacă, trecând pe calea construcției socialiste, partidul nostru nu ar fi acționat ferm și constant pentru dezvoltarea forțelor de producție, pentru crearea și dezvoltarea industriei și realizarea unei industrii moderne, bazată pe cele mai noi cuceriri ale științei și tehnicii, România ar fi rămas în continuare o țară slab dezvoltată, dependentă de țările industrializate. Experiența țării noastre, de altfel, întreaga experiență mondială dovedește elocvent că numai prin crearea unei industrii puternice sînt posibile valorificarea superioară a resurselor materiale și umane, soluționarea unor probleme pe care le ridică creșterea economică și asigurarea bunurilor necesare satisfacerii la un nivel calitativ superior, în creștere, a cerințelor materiale și spirituale ale întregului popor. Numai pe temeiul industrializării au fost posibile cooperativizarea agriculturii în condițiile dezvoltării bazei tehnico-materiale a acestui sector și creșterii producției agricole, ridicarea nivelului de dezvoltare a tuturor regiunilor, județelor și localităților, dezvoltarea învățămîntului, a științei și culturii, creșterea continuă a bunăstării materiale și spirituale a întregului popor. În această perspectivă apar evident nefondate acele idei și teze susținute de unii economiști de peste hotare după care partidul nostru nu ar fi procedat bine acordînd atenție industrializării.

Un rol hotărîtor în fundamentarea strategiei industrializării în concordanță cu condițiile istorice concrete ale României, în stabilirea obiectivelor și direcțiilor de acțiune, l-au avut hotărîrile și măsurile adoptate la Congresele al IX-lea, al X-lea, al XI-lea și al XII-lea ale Partidului Comunist Român, contribuția personală, inestimabilă a tovarășului Nicolae Ceaușescu. Abordînd în mod creator probleme cardinale ale industrializării —, ritmurile de dezvoltare, respectiv ale diferitelor ramuri; structura ce trebuie creată odată cu dezvoltarea diferitelor ramuri; corelația optimă care trebuie asigurată între ramurile tradiționale și ramurile noi ale industriei; nivelul tehnic la care

trebuie să se dezvolte industria, modalitățile de valorificare superioară a resurselor naturale; criteriile repartizării teritoriale ale industriei; corelația dintre dezvoltarea industriei naționale, respectiv structura acestuia și participarea crescîndă la diviziunea internațională a muncii; rolul crescînd acordat factorilor de ordin calitativ ș.a. — tovarășul Nicolae Ceaușescu a demonstrat în mod strălucit capacitatea de a formula, cu rigurozitate științifică, obiectivele pe termen scurt și mediu în indisolubilă legătură cu obiectivele și perspectivele pe termen lung ale dezvoltării.

Avînd ca izvor al concepției sale studierea atentă a legilor obiective ale dezvoltării sociale și a întregii evoluții a vieții internaționale, îmbinată organic cu contactul permanent cu masele de oameni ai muncii, pornind de la aplicarea creatoare a principiilor și adevărilor generale ale socialismului științific la condițiile concrete și particularitățile specifice ale României, partidul nostru a pus în evidență trăsăturile fundamentale ale evoluției societății noastre în perioada făuririi societății socialiste multilaterale dezvoltate și înaintării spre comunism. Întreaga concepție și practică a industrializării noastre a fost și este continuu acordată cu exigențele progresului contemporan, ale competitivității, urmărindu-se crearea premiselor pentru valorificarea superioară a potențialului uman și de resurse materiale al țării.

Puternice efecte de antrenare

O **CARACTERISTICĂ ESENȚIALĂ** a procesului de industrializare socialistă a țării noastre o reprezintă dinamismul creșterii producției industriale. Producția industrială a României a crescut de 48 de ori față de cea realizată în 1938 și de 33 de ori, cu un ritm mediu anual de creștere de 12,3%, față de 1950. În prezent, industria realizează numai în 11 zile producția anului 1950 și în 70 de zile pe cea din anul 1965. În dezvoltarea de ansamblu s-a acordat prioritate principalelor ramuri ale industriei, îndeosebi, energiei electrice și termice, construcțiilor de mașini, chimiei, metalurgiei și industriei materialelor de construcții al căror ritm mediu anual a fost permanent superior celui realizat pe ansamblul industriei. Dinamismul industriei a făcut posibil ca România să ajungă și chiar să depășească o serie de țări cu veche tradiție industrială în ceea ce privește producția pe locuitor la o serie de produse cum ar fi: la oțel (Suedia, Marea Britanie, S.U.A., Olanda); la cauciuc sintetic (Cehoslovacia, Italia, Marea Britanie); fire și fibre sintetice (Austria, Canada, Cehoslovacia, Franța); aparate de radio (Canada, Cehoslovacia, Italia, Marea Britanie); ciment (R.F. Germania, Marea Britanie, Olanda, Norvegia); țesături de bumbac (Japonia, R.D. Germană); țesături de lînă (Marea Britanie, Japonia, R.F. Germania).

Prin efectele sale de antrenare, industrializarea a reprezentat, de-a lungul întregii construcții socialiste, premisa dezvoltării rapide a celorlalte ramuri ale economiei naționale, a realizării astfel a unui echilibru necesar în procesul reproducției. Tocmai în acest context, economia națională este dotată astăzi cu fonduri fixe în valoare de peste 2100 miliarde lei, din care peste 80% au fost produse după 1965.

Pe temeiul industrializării s-a asigurat — așa cum aminteam — dezvoltarea armonioasă, proporțională a tuturor ramurilor economiei naționale, realizarea unui raport just între industrie și agricultură. Fără dezvoltarea industriei nu era posibilă crearea bazei tehnico-materiale a agriculturii, dotarea ei cu mașinile și utilajele necesare. La începutul anului 1982 agricultura țării noastre dispunea de circa 155 000 tractoare fizice, cu peste 73 600 mai multe decît în 1965. Cantitățile de îngrășăminte chimice livrate agriculturii au crescut ajungîndu-se în anul 1981 la 110 kg îngrășăminte chimice substanță activă la ha, față de 21 kg în 1965 etc.

Realizări remarcabile pe baza industrializării, cu deosebire după Congresul al IX-lea al partidului, au fost obținute în domeniul repartizării teritoriale raționale a forțelor de producție, al înfăptuirii politicii de ridicare economico-socială a tuturor

judetelor și localităților. Producția industrială a județelor în perioada 1965—1980 a crescut în medie cu 5,7%, creșteri mai mari înregistrând județele mai puțin dezvoltate în trecut.

Ca o expresie semnificativă a capacității în creștere a industriei naționale, urmărindu-se efectele de antrenare menționate, în 1980 industria a realizat 62,8% din valoarea produsului social față de numai 44,9% în 1955 — produsul social respectiv înregistrând, la rîndu-i, o creștere substanțială. În aceeași perioadă participarea industriei la realizarea venitului național — și aceasta cu o dinamică înaltă — a evoluat de la numai 39,8% în 1955 la 58,6% în 1980. Angajată încă de la începutul construcției socialiste în procesul de modernizare a structurii economiei, de lichidare — pe baza industrializării — a înapoierii economice moștenite, țara noastră a urmărit prin eforturi susținute și asigurarea unor ritmuri ridicate, diferențiate pe ramuri și subramuri, transformarea industriei într-o ramură conducătoare a economiei naționale.

Principalul instrument prin care s-a realizat această politică economică l-au constituit investițiile, proces susținut mai ales de alocarea an de an în ultimii 17 ani a cca. o treime din venitul național pentru fondul de acumulare. Numai pe baza eforturilor susținute ale întregului popor în scopul constituirii unei rate înalte a acumulării au fost posibile dezvoltarea puternică a forțelor de producție, recuperarea unei părți însemnate din rămînea în urmă moștenită, din distanța care desparte România de țările industrializate. Repartizarea diferențiată pe ramuri industriale — acordindu-se prioritate celor cu o activitate complexă — a investițiilor, creșterea puternică astfel a fondurilor fixe productive, precum și măsurile de introducere largă în întreaga economie a cuceririlor științei și tehnicii moderne, de pregătire și formare a cadrelor, de valorificare la un nivel superior a resurselor țării au determinat mutații calitative, inoitoare în structura economiei naționale. În mod deosebit se remarcă accentuarea poziției însemnate a industriei în cadrul economiei, consolidându-se rolul ei de propulsor al dezvoltării economice și sociale a țării. În acest context este demn de menționat și faptul că dacă pînă în anul 1965 s-au urmărit, mai ales, ritmurile de creștere a ramurilor în general producătoare de mijloace de producție, după această dată o atenție deosebită s-a acordat armonizării ritmurilor de dezvoltare a ramurilor și subramurilor industriale, chiar a unor grupe de produse, datorită cerințelor și exigențelor revoluției tehnico-științifice contemporane.

Referindu-se la acest lucru, tovarășul Nicolae Ceaușescu sublinia la Congresul Consiliilor oamenilor muncii din industrie, construcții și transporturi din iulie 1977 că „Încă în 1945, imediat după Eliberare, la Conferința Națională a partidului, problema industrializării s-a pus cu deosebită forță, ca factor vital al progresului țării. Cu toate acestea într-o anumită perioadă a construcției socialiste, în fapt, sarcinile industrializării au fost, în bună măsură, subapreciate și neglijate. Astfel, în primele trei cincinale s-a subapreciat însemnătatea dezvoltării ramurilor industriale moderne — construcția de mașini, chimia, electronica, electrotehnica — nu s-a acordat atenția corespunzătoare dezvoltării gândirii și cercetării științifice proprii, promovării tehnicii în pas cu revoluția tehnico-științifică mondială“.

Obiectivul hotărîtor : valorificarea mai bună a potențialului țării

ACCENTUAREA PROCESULUI de făurire a unei structuri moderne a industriei, care a avut loc, în special, după anul 1965, pe baza dezvoltării mai rapide a ramurilor și subramurilor de care depinde introducerea și extinderea progresului tehnic în întreaga economie, poate fi demonstrată prin mutațiile calitative, de structură, petrecute în peisajul economic al țării. În cadrul acestora se remarcă creșterea sensibilă a ponderii unor ramuri industriale, cum sînt energia electrică și termică, metalurgia, construcțiile de mașini și chimia. Devansarea constantă de către ritmurile de dezvoltare a industriei constructoare de mașini și industriei chimice a ritmului general de dezvoltare industrială a determinat ca în anul 1980 numai aceste două ramuri industriale să asigure aproape 44% din întreaga producție industrială a țării.

Politică de industrializare socialistă a țării noastre și de creare a unei baze tehnice materiale multilateral dezvoltate are drept urmare schimbări profunde, mutații calitative în structura pe ramuri a industriei — în sensul dezvoltării în mod accelerat a ramurilor noi, a căror producție a fost generată de progresul științei și tehnicii, și dezvoltarea totodată a ramurilor existente cărora noile descoperiri științifice și ultimele realizări tehnice le imprimă un nou avînt. Astfel dacă într-o primă etapă, în cadrul construcțiilor de mașini s-au dezvoltat, cu deosebire, ramurile producătoare de mașini agricole, utilaj petro-

lier, mijloace de transport, utilaj energetic, producția de rulmenți, îndeosebi după Congresul al IX-lea al partidului s-a accentuat procesul de modernizare a structurii acestei ramuri prin creșterea prioritară a ramurilor de vîrf purtătoare ale progresului tehnic : electronica, electrotehnica, mecanica fină și optica, industria de mașini-unelte și utilaje tehnologice etc.

Este semnificativ în acest sens că, în perioada 1965—1981, valoarea producției de mijloace de automatizare, electrotehnice și electronice a sporit de la 148 milioane lei la 6 820 milioane lei, a mașinilor și aparatelor electrice de uz casnic de la 418 milioane lei la 2 430 milioane lei. Față de 1970 valoarea producției realizată de industria de mecanică fină și optică a crescut cu peste 8,9 milioane lei în 1981. Numai în cincinalul 1976—1980 producția industriei electronice a crescut de 2,2 ori, a mecanicii fine și opticii de 2,3 ori, a producției de mașini-unelte pentru așchiera metalelor de 2,3 ori, asigurînd introducerea în întreaga economie națională a progresului tehnico-științific, premise hotărîtoare pentru valorificarea mai bună a întregului potențial al țării. Ca urmare a creșterii potențialului tehnic și de producție al acestei ramuri, industria construcțiilor de mașini a asigurat aproape 80% din necesarul de utilaje pentru investiții și mai mult de un sfert din exportul țării.

Pentru evidențierea efectului direct al politicii partidului nostru de industrializare socialistă este semnificativ un calcul comparativ la cîteva produse, privind efortul valutar care ar fi trebuit făcut de țara noastră pentru a importa produsele realizate de industria noastră numai la nivelul anului 1981. Pentru televizoare și frigiderare ar fi trebuit să plătim aproape 210 milioane dolari, pentru tractoare și combine peste 1,2 miliarde dolari, pentru autocamioane și autoturisme peste 2,5 miliarde dolari, iar pentru producția realizată de laminate de oțel peste 3,1 miliarde dolari. Să mai notăm că pentru a asigura baza tehnico-materială existentă în prezent în agricultură (tractoare, combine autopropulsate, îngrășăminte chimice) ar fi trebuit să cheltuim la nivelul anului 1981, aproape 5 miliarde de dolari, pentru a căror procurare ar fi trebuit să exportăm întreaga producție de cereale a României pe mai mult de doi ani. Și, desigur, că asemenea calcule ar putea continua.

Dezvoltarea și modernizarea producției industriale nu se limitează, desigur, numai la ramurile producătoare de mijloace de producție. Politică economică a partidului nostru scoate în evidență necesitatea ridicării bunăstării întregii populații, creșterii permanente a calității vieții omului, ceea ce se realizează și prin stabilirea unor raporturi optime între producția mijloacelor de producție și cea a bunurilor de consum. Astfel, față de anul 1938, în anul 1980 producția industriei textile a crescut de 33 de ori, a industriei confecțiilor de 78 ori, a industriei pielăriei, blănăriei, și de încălțăminte de 26 ori, iar a industriei alimentare de 10 ori. Este interesant de menționat și faptul că în prezent, întreprinderile din industria ușoară produc în mod curent peste 100 000 de articole, modele, contexturi și poziții coloristice, față de numai 9 000 în anul 1950 ; totodată în fiecare an, jumătate din numărul sortimentelor destinate fondului pieței se reînnoiește.

Să remarcăm, de asemenea, că, urmare a promovării cu consecvență a politicii de industrializare socialistă, de creștere în ritm rapid a producției industriale s-au asigurat condițiile necesare creșterii continue a consumurilor la toate produsele industriale și agricole. Astfel, de pildă, numai în deceniul 1970—1980 ritmul mediu anual de creștere a consumului, pe locuitor, la carne și produse din carne a fost de 7,1% ajungînd în 1980 la 62 kg., la zahăr creșterea a fost de aproape 20 kg. pe locuitor, la țesături inclusiv confecții, ritmul mediu anual de creștere a fost de 4%, iar la încălțăminte de 3%. A sporit, de asemenea, gradul de înzestrare a populației cu bunuri de folosință îndelungată ; astfel, la 1 000 de locuitori reveneau în 1970 — 53,7 frigiderare, iar în 1980 — 261 frigiderare ; 45,8 mașini de spălat rufe în 1970 și 102,2 în 1980 ; 81,8 televizoare în 1970 și 209,7 în 1980 ; 6,4 autoturisme în 1970 și 28,9 în 1980 etc.

Prezentul și perspectiva industrială : primatul factorilor calitativi

ÎN CONDIȚIILE specifice în care a demarat deceniul 1980—1990, ale intensificării și agravării fenomenelor de criză

prof. dr. Dumitru PUGNA

(Continuare în pag. 22)

AGRICULTURA — O RAMURĂ VITALĂ PENTRU CREȘTEREA ECONOMICĂ

ANIVERSAREA revoluției de eliberare socială și națională, antifascistă și antiimperialistă prilejuiește și evocarea succesorilor pe care le-a obținut, în anii luminoși ai socializmului, agricultura — ramură de bază a economiei naționale — pe calea modernizării și dinamizării producției. În mod deosebit, realizările din anii care au trecut de la Congresul al IX-lea, fundamental legate de prestigioasa activitate a secretarului general al Partidului Comunist Român, tovarășul Nicolae Ceaușescu, se înscriu ca efecte ale politicii științifice și activității ferme și consecvente pentru organizarea unei agriculturi moderne, intensive, de înaltă productivitate, pentru dezvoltarea bazei tehnico-materiale a acesteia, pentru perfecționarea conducerii, planificării și funcționării sale.

Politica agrară a partidului și statului nostru pornește de la rolul esențial pe care agricultura îl deține în asigurarea unei alimentații raționale, echilibrate a populației, în furnizarea de materii prime pentru industrie, de la aportul ei la constituirea mijloacelor valutare și a fondurilor necesare pentru dezvoltarea economică și socială a țării.

Asigurarea resurselor alimentare și de materii prime

VOLUMUL și calitatea produselor agricole trebuie să satisfacă cerințele unei populații în continuă creștere, cu venituri mai mari și cu un standard de viață tot mai ridicat de la o etapă la alta.

Producția noastră agricolă a asigurat în anul 1980, față de 1950, o sporire a consumului mediu pe locuitor de 3,7 ori la carne și produse din carne, 1,6 ori la lapte și produse din lapte, 1,5 ori la ouă, 3,3 ori la grăsimi, 4,1 ori la zahăr și produse din zahăr, 2 ori la legume și produse din legume, 2,9 ori la fructe și produse din fructe, 1,3 ori la produse din cereale și 1,4 ori la cartofi. Aceste creșteri importante s-au realizat în condițiile sporirii populației urbane de la 3,7 milioane locuitori în 1948 la 11 milioane în 1980.

Corespunzător dezvoltării agriculturii, în ultimele trei cincinale s-au realizat cele mai mari sporuri ale consumurilor pe locuitor. În 1980 față de 1965 la carne și produse din carne consumul a crescut cu 35 kg, la ouă cu 149 bucăți, la legume și conserve din legume la 58 kg, la fructe și produse din fructe la 32 kg. În structura consumului au avut loc importante mutații calitative caracterizate, în esență, printr-o mai mare participare în alimentația populației a produselor cu calități nutritive superioare — carne, pește, lapte, ouă, legume, fructe — și printr-o reducere treptată a consumului de produse din cereale.

În prezent în țara noastră se asigură un consum total de calorii și proteine comparabil cu cel realizat în țări dezvoltate din punct de vedere economic; totuși, proporția în consum a calorilor și proteinelor din cereale este încă ridicată (45%), situație a cărei îmbunătățire, pe lângă măsurile luate pentru creșterea ponderii producției animale în totalul producției agricole, presupune și o educație pentru modificarea obiceiurilor de consum. Programul de dezvoltare a agriculturii și programele speciale și prioritare aprobate pentru acest cincinal au ca obiectiv esențial dezvoltarea și modernizarea agriculturii, care să asigure populației o alimentație în concordanță cu recomandările științei. Potrivit programului de alimentație științifică, agricultura va acționa pe un front larg în vederea asigurării consumului alimentar științific fundamentat de 60—70 kg carne și produse din carne, 8—10 kg pește și produse din pește, 210—230 litri de lapte și produse din lapte (exclusiv unt), 260—280 ouă, 16—18 kg grăsimi (ulei, margarină, unt, untură), 170—185 kg legume și produse din legume, 85—95 kg fructe și produse din fructe, 22—26 kg zahăr, 70—90 kg cartofi și 140—120 kg produse din cereale pe an și locuitor.

Agricultura este în același timp o mare producătoare de materii prime de bază pentru industrie, în special alimentară și ușoară, care, spre deosebire de industria extractivă, are particularitatea de a nu-și epuiza sursa productivă, ci, din contră, aceasta poate fi mărită; pământul — principalul mijloc de producție — dacă este folosit rațional, își mărește potențialul pro-

ductiv. Totodată, materiile prime obținute în agricultură nu necesită consumuri energetice ridicate. Acest rol al agriculturii crește în condițiile adâncirii crizei mondiale a materiilor prime și justifică importanța ce se dă actualmente în țara noastră acestei surse inepuizabile de dezvoltare a economiei naționale, de ridicare a bunăstării poporului.

Calea socialistă a asigurat progresul neîntrerupt al agriculturii

LA CEL de-al II-lea Congres al țărănimii, tovarășul Nicolae Ceaușescu a subliniat: „Pornind de la principiile generale ale socializmului și de la realitățile concrete ale țării noastre, Programul partidului, Congresul al XII-lea au trasat ca obiectiv central dezvoltarea concomitentă și puternică atât a industriei și îndeosebi a producției de materii prime și energetice, cât și a agriculturii ca ramuri de bază ale economiei naționale. În acest spirit, partidul asigură odată cu progresul neîntrerupt al industriei, ridicarea la un nivel și mai înalt a rolului agriculturii în dezvoltarea echilibrată a întregii economii, în satisfacerea cerințelor de viață ale poporului, în întreaga operă de construcție socialistă”.

O preocupare centrală și o coordonată esențială a politicii economice a partidului nostru comunist, încă în primii ani după revoluția de eliberare națională și socială, au constituit-o rezolvarea problemei agrare. Singura alternativă posibilă, în condițiile țării noastre, era marea producție, capabilă să folosească cu eficiență tehnica modernă, să aplice în practică cuceririle științei și să permită obținerea unor mari sporuri de producție. Transformarea socialistă a agriculturii — în condițiile făuririi unui puternic sector socialist în industrie — a constituit o necesitate obiectivă pentru construirea bazei economice unitare, singura în măsură să garanteze victoria revoluției socialiste. Revoluția agrară a avut la bază concepția clară, profund științifică a partidului, izvorită din cunoașterea și analiza aprofundată a condițiilor concrete din România.

Cooperativizarea agriculturii — proces care s-a încheiat în urmă cu două decenii — a marcat această victorie a unei profunde revoluții în viața satului; țărănimea a fost eliberată de exploatare, devenind stăpână pe propria soartă și pe roadele muncii ei. Încheierea procesului complex, revoluționar, materializat prin organizarea agriculturii pe baze cooperatiste a deschis o nouă etapă istorică în dezvoltarea agriculturii românești. Sintetizând semnificația acestei etape, tovarășul Nicolae Ceaușescu arăta că ea „a marcat victoria deplină a revoluției agrare socialiste, a organizării agriculturii românești pe baze socialiste de stat și cooperatiste, deschizând, totodată, calea trecerii într-o etapă nouă, superioară, a soluționării problemei agrare, a asigurării unui progres rapid al producției agricole și ridicării nivelului de trai al țărănimii. Această măreață victorie a marcat crearea economiei socialiste unitare, triumful relațiilor noi, socialiste, atât la orașe cât și la sate, izbândă definitivă a socializmului în România, în toate sectoarele de activitate”.

Concentrarea producției în unități socialiste mari a dat posibilitatea organizării științifice a agriculturii, orientării ei în mod statornic pe calea dezvoltării intensive și multilaterale, într-o structură și cu dotare modernă, de înaltă productivitate. Succesele obținute în cei 20 de ani care au trecut de la încheierea cooperativizării au demonstrat superioritatea agriculturii noastre bazate pe proprietatea socialistă, care a devenit capabilă să folosească mai productiv forța de muncă și mijloacele de producție, să valorifice cu randament tot mai înalt marile rezerve de care dispune și să imprime un puternic dinamism în evoluția producției agricole, demonstrând în mod practic superioritatea mării producții socialiste. Agricultura noastră socialistă și-a realizat în mod progresiv sarcina de bază de a asigura aprovizionarea populației cu produse alimentare și a industriei cu materii prime, precum și unele disponibilități pentru export.

O puternică bază tehnico-materială

PE LINGĂ statornicirea relațiilor socialiste, o mare importanță în crearea unei agriculturi moderne de mare productivitate, o prezintă asigurarea condițiilor materiale, dezvoltarea forțelor de producție. Cooperativizarea nu a putut rezolva de la sine problema producției și a modernizării agriculturii. Ea a creat numai baza socială și organizatorică necesară înlăptuirii acestui scop.

Realizarea unei agriculturi moderne, intensive, de mare randament, a cerut eforturi susținute pentru dezvoltarea bazei tehnico-materiale, a necesitat în toți acești ani însemnate fonduri și investiții care au fost orientate în direcțiile prioritare ale progresului tehnic din agricultură: mecanizare, îmbunătățiri funciare, modernizarea producției animale, extinderea plantațiilor intensive și superintensive de vii și pomi și altele, ceea ce a permis creșterea rapidă a producției.

Investițiile în sectorul socialist al agriculturii au sporit de la 34,4 miliarde lei în cincinalul 1961—1965 la 122,3 miliarde lei în 1976—1980. Deosebit de pozitiv este și faptul că au crescut an de an investițiile efectuate cu fondurile proprii ale cooperativei, deși au rămas preponderente cele finanțate de la bugetul statului. Fondurile fixe puse în funcțiune, ca urmare a politicii de investiții, au crescut în ultimii 15 ani de peste 3 ori, contribuind la îmbunătățirea înzestrării tehnice a muncii.

Mecanizarea agriculturii a constituit o orientare prioritară în procesul de intensificare a agriculturii socialiste, având ca urmare directă creșterea înzestrării cu tractoare și mașini agricole și schimbarea radicală a structurii bazei energetice. Creșterea parcului de tractoare de la 81,4 mii bucăți în 1965, la 146,6 mii bucăți în 1980 a dus la reducerea suprafeței arabile ce revine pe un tractor fizic de la 121 ha la 67 (față de 684 ha în 1950). Ponderea energiei mecanice a crescut de la 14% în 1938 la 66% în 1960 și la peste 95% în prezent. A sporit în mod corespunzător înzestrarea energetică a producției și a muncii. S-au produs schimbări calitative în structura și caracteristicile bazei energetice și a tipurilor de tractoare și mașini — expresie a diversificării și modernizării utilajelor folosite, a creșterii gradului de universalitate, prin dotarea cu tractoare cu puteri mai mari și combine de mare capacitate, prin perfecționarea caracteristicilor tehnico-economice a tractoarelor și mașinilor agricole și a indicilor calitativi de exploatare, ceea ce dă posibilitatea, totodată, să se execute concomitent, la o singură trecere, mai multe lucrări.

Chimizarea agriculturii — considerată ca un proces complex, cuprinzând atât utilizarea îngrășămintelor chimice și amendamentelor (care să sporească randamentele la hectar), cât și a pesticidelor (care să înlăture pierderile cauzate de dăunători) — a constituit o direcție prioritară în intensificarea producției. Consumul total de îngrășăminte chimice și cantitățile ce revin pe un hectar arabil au sporit de la 74,5 mii t și, respectiv, 7,6 kg în 1960, la 113,5 t și, respectiv, 113,2 kg în 1980.

Îmbunătățirile funciare, în special **irigațiile** au constituit factorul hotărâtor în punerea în valoare a potențialului productiv al fondului funciar în scopul realizării unei producții înalte și constante, în special în sudul țării unde sint cele mai fertile terenuri. Suprafața amenajată pentru irigații a sporit de la 230 mii ha în 1965, la peste 2300 mii ha în 1980, iar ponderea acesteia în totalul suprafeței agricole a crescut de la 1,6% la 15,4%. O caracteristică esențială a acestor lucrări, îndeosebi a celor realizate în ultimele trei cincinale, o reprezintă executarea lor pe suprafețe mari și adoptarea unor soluții tehnice moderne. Lucrările de îndigui, desecări, combatere a eroziunii solului și de ameliorare a terenurilor nisipoase, sărăturate și acide, care au o influență directă asupra folosirii raționale a pământului și diminuează efectele dăunătoare ale unor factori naturali au cunoscut o dezvoltare intensă în special după adoptarea, în 1970, a Programului național privind gospodărirea rațională a resurselor de apă. Ele se efectuează pe suprafețe mari, în complex pe bazine hidrologice, asigurându-se readucerea pământului la un potențial normal de producție.

Asigurarea cu semințe și material săditor din soiuri și hibrizi cu potențial superior a constituit o preocupare permanentă pentru dinamizarea randamentelor. Pe măsura creării condițiilor, a fost înlocuit materialul biologic mai puțin valoros cu altul, cu mare capacitate de producție. Așa, de exemplu, încă din 1964, pe întreaga suprafață cu grâu s-au folosit semințe din soiuri de mare randament, rezistente la ger și secetă, boli și dăunători, precum și la cădere; la porumb s-au introdus hibrizii autohtoni de mare randament; la floarea-soarelui — semințe și hibrizi mult superioare ca randament și cu conținut bogat în ulei. În creșterea animalelor, eforturile au fost îndreptate spre ameliorarea raselor și asigurarea de reproducători de înaltă valoare zootehnică, din producție internă sau din import, care să permită ridicarea la un nivel superior a producției și a calității produselor.

O altă direcție de promovare a progresului tehnic, de intensificare a producției agricole o constituie **introducerea și generalizarea tehnologiilor moderne**, a metodelor industriale în producția agricolă. Treptat s-a trecut la modernizarea producției în agricultura de stat, punându-se în funcțiune, începând cu cincinalul 1961—1965, primele complexe de tip industrial pentru creșterea animalelor, precum și complexe de sere și solarii. Pe baza rezultatelor bune obținute, aceste metode de tip industrial au fost introduse și în cooperativele agricole. Pentru a face față eforturilor mari de investiții unele cooperative agricole s-au unit în asociații intercooperatiste al căror scop constă în crearea și exploatarea în comun a unor obiective de producție specializate, bazate pe tehnologii moderne, capabile să asigure producții mari și eficiente.

Dinamismul producției agricole

INTRODUCEREA și extinderea progresului tehnic a imprimat un puternic dinamism în evoluția producției agricole, care, îndeosebi în ultimul deceniu, a înregistrat un ritm de creștere accentuat, producții mari și constante. Producția animală a crescut într-un ritm mai rapid decît cea vegetală, ținându-se seama de faptul că animalele valorifică la un nivel superior o serie de produse vegetale, iar produsele animale au o mare valoare nutritivă, contribuind la îmbunătățirea consumului alimentar.

Sporirea producției vegetale este strîns legată de folosirea deplină și eficientă a pământului. În acest sens, au fost luate măsuri pentru creșterea suprafeței agricole și în special a celei arabile, prin valorificarea deplină a fondului funciar. Paralel cu aceasta, s-a urmărit, în mod constant, îmbunătățirea structurii modului de folosință a terenului agricol și ridicarea capacității de producție a fiecărei categorii de folosință.

Ansamblul măsurilor de consolidare a bazei tehnico-materiale s-a concretizat în intensificarea producției, într-o evoluție ascendentă a randamentelor medii la hecta: (tabelul nr. 1).

Tabelul nr. 1
Evoluția randamentelor la hectar (chintale)
la principalele culturi agricole

	1961— 1965	1966— 1970	1971— 1975	1976— 1980
Grii-secară	14,5	16,8	22,1	25,8
Orz-orzoaică	17,5	19,1	23,3	29,9
Porumb	17,7	22,3	26,8	35,6
Floarea-soarelui	11,1	14,0	14,5	16,0
Sfeclă de zahăr	148,9	192,4	221,4	248,4
Cartofi de toamnă	88,2	95,3	115,8	153,7
Struguri	35,3	36,2	40,1	52,0

Pe măsura modernizării și consolidării bazei tehnico-materiale, ritmul de creștere a producțiilor medii a fost mai accentuat în cooperativele agricole, ceea ce a avut ca urmare micșorarea decalajelor dintre acestea și întreprinderile agricole de stat și o apropiere de nivelul țărilor cu agricultură avansată. Rezultatele obținute în creșterea producțiilor medii au determinat o apreciable sporire a producțiilor totale, care în cincinalul 1975—1980 au fost mai mari decît în 1961—1965 cu 78% la cerealele boabe, cu 63,8% la floarea-soarelui, cu 132,6% la sfeclă de zahăr, cu 70,5% la cartofi, cu 112,6% la legume și cu 48,6% la struguri și fructe.

Producția animală, care are un rol tot mai mare în cadrul dezvoltării intensive, complexe și multilaterale, a agriculturii, a crescut în ritm susținut în cadrul unor programe complexe. Edificatoare din acest punct de vedere este evoluția efectivelor de animale în ultimele două decenii (tabelul nr. 2).

Tabelul nr. 2
Evoluția efectivilor de animale (mii capete)

	1961	1971	1976	1981
Bovine	4 935	5 216	6 126	6 485
Porcine	5 365	6 359	8 813	11 542
Ovine	13 125	13 818	13 865	15 865
Păsări	40 085	54 333	78 629	97 800

Concomitent cu sporirea numărului de animale, s-a îmbunătățit și calitatea acestora ca urmare a creșterii ponderii raselor

Ovidiu POPESCU

director

în Ministerul Agriculturii și Industriei Alimentare

(Continuare în pag. 22)

Calitate, competitivitate, eficiență — atribute ale producției moderne

OPERIOADĂ istorică atât de bogată în efecte în plan economic, social, cultural, cu o asemenea densitate a schimbărilor novatoare cum este perioada inaugurată de actul istoric de la 23 August poate releva, din orice perspectivă ar fi analizată, elemente fundamentale de progres, poate evidenția grăitor caracterul umanist al noii orânduiri pe care o edificăm pe pământul patriei. La nivel economic, sector al vieții sociale căruia partidul i-a acordat un rol prioritar în strategia dezvoltării, pentru a se evidenția progresele de substanță înregistrate în ultimele patru decenii sînt invocate constant amplele înfăptuiri din domeniul industriei și consecințele acestora în planul forței de muncă, al condițiilor de viață; salturile remarcabile înregistrate în agricultură, extinderea participării țării noastre la schimbul mondial de valori etc. Nu ne vom referi în cadrul acestui articol la asemenea elemente decât în măsura în care un atare apel apare necesar pentru a pune în evidență acele linii de forță ce caracterizează actualul stadiu de dezvoltare al economiei naționale, direcțiile majore stabilite pentru viitor. Avem în vedere dimensiunile: calitate, eficiență, competitivitate încorporate organic, ca cerințe vitale ale progresului, în politica economică a partidului.

Accentuarea proceselor intensive

MAI ÎNTÎI câteva precizări: După cum este cunoscut, creșterea economică constituie rezultatul acțiunii conjugate a unui ansamblu de factori dintre care unii acționează direct, nemijlocit, iar alții indirect, prin intermediul celor direcți. În rîndul factorilor direcți care acționează nemijlocit asupra creșterii economice, se înscriu volumul și calitatea forței de muncă, volumul și randamentul fondurilor fixe precum și volumul și conținutul în substanță utilă a resurselor naturale. Cu cît volumul și calitatea acestora vor fi mai ridicate, cu atît și nivelul și cadența creșterii economice vor fi mai înalte. Atît în cazul factorilor direcți cît și al celor indirecte se întîlnesc două aspecte: un aspect cantitativ — volumul forței de muncă, al fondurilor fixe, al resurselor naturale, al acumulării, al relațiilor economice externe etc. — și un aspect calitativ: calitatea forței de muncă, randamentul fondurilor fixe, conținutul în substanță utilă a resurselor naturale, eficiența acumulării, eficiența relațiilor economice externe ș.a. Cu toate că cele două aspecte evoluează concomitent, evoluția lor nu este însă nici egală și uneori nu se desfășoară în același sens. Ca urmare, într-o perioadă sau alta, în cadrul fiecărui factor sau pe ansamblul factorilor, ca o rezultantă, se pot întîlni situații cînd prevalează un aspect sau altul.

Situațiile amintite corespund și se încadrează în cele două tipuri ale producției lărgite: tipul producției lărgite extensive, cînd partea predominantă a creșterii economice se datorează modificării aspectului cantitativ al factorilor și tipul producției lărgite intensive, cînd partea predominantă a creșterii economice se datorează modificării aspectului calitativ al acestora. Experiența țărilor dezvoltate din punct de vedere economic a relevat faptul că, dacă într-o primă perioadă a dezvoltării lor, creșterea economică s-a asigurat, cu precădere, pe baza modificării aspectului cantitativ al factorilor, fiindu-le caracteristică o producție lărgită de tip extensiv, pe o anumită treaptă a dezvoltării lor modificarea aspectului calitativ al factorilor a asigurat partea precumpănitoare a creșterii economice, producția lărgită dobîndind un caracter intensiv.

În țările care au trecut mai tîrziu pe calea industrializării și care înfăptuiesc acest proces la un alt nivel tehnic decît cel înfăptuit la timpul lor de către țările dezvoltate, se întîlnește și un tip intermediar al producției lărgite. Caracteristică acestui

tip este participarea celor două aspecte ale factorilor cu aporturi aproximativ egale la creșterea economică. Acest tip a caracterizat, în perioada de după 1950, și reproducția socialistă lărgită din țara noastră.

După cum relevă calculele,¹⁾ în perioada 1951—1980, peste jumătate (52,5%) din sporul produsului social s-a obținut pe seama factorilor combinați (productivitate — fonduri) și mai puțin de jumătate pe seama factorilor pur extensivi (1,8%) și a celor pur intensivi (45,7%). Mai mult decît atît, pînă spre sfîrșitul perioadei 1965—1970, în timp ce ponderile factorilor pur extensivi și a celor pur intensivi au cunoscut o scădere continuă, ponderea factorilor combinați a crescut în mod continuu. Pondere ridicată a factorilor combinați, ca și creșterea sa continuă relevă caracterul intermediar al producției socialiste lărgite din țara noastră în perioada respectivă.

Începînd cu cincinalul 1971—1975 se observă o reducere a ponderii factorilor combinați, această structură continuînd să rămîină însă, predominantă, și o creștere mai accentuată a ponderii factorilor intensivi. Această tendință va continua și se va accentua în cincinalele următoare cînd se va realiza trecerea de la reproducția socialistă lărgită de tip intermediar la reproducția socialistă lărgită de tip intensiv, caracteristică unei economii moderne, de înaltă performanță. Accentuarea componentei intensive în procesul dezvoltării economico-sociale va încorpora, ca elemente de bază, trecerea la o nouă calitate în întreaga activitate, sporirea eficienței, îmbunătățirea nivelului de competitivitate al produselor românești.

O nouă calitate a întregii activități

MERITUL de a fi dezvăluit necesitatea trecerii la o nouă calitate în economie, de a fi precizat pe larg coordonatele acestui amplu proces îi revine secretarului general al partidului, tovarășului Nicolae Ceaușescu. În acest sens, în Raportul prezentat la Conferința Națională a Partidului Comunist Român din 7—9 decembrie 1977, secretarul general la partidului arăta că „a venit timpul să transformăm cantitatea într-o nouă calitate. Aceasta este cerința primordială de care depinde viitorul industriei românești, viitorul întregii economii naționale“.

Trecerea la o nouă calitate în economie în etapa pe care o parcurgem reprezintă o necesitate obiectivă. Această necesitate rezidă, în primul rînd, în orientarea fermă a partidului nostru spre creșterea mai accentuată a nivelului de trai și calității vieții. Ridicarea acestora impune, printre altele, sporirea în limite raționale a consumului de bunuri și servicii și, în mod necesar, creșterea volumului producției și a prestațiilor de servicii, reducerea săptămîinii de lucru etc. Trecerea la o nouă calitate în economie este impusă, de asemenea, de participarea crescîndă a țării noastre la circuitul economic mondial. În actualul cincinal, în realizarea sarcinilor de export trebuie să se pornească de la realitatea că pe piața externă se întîlnește o competiție din ce în ce mai aspră, iar instrumentul de bază utilizat în această competiție a încetat să mai fie scăderea prețurilor, locul acesteia fiind luat de îmbunătățirea calității produselor. În sfîrșit, trecerea la o nouă calitate în economie este reclamată de criza materiilor prime și criza energiei care se manifestă prin creșterea vertiginoasă a prețurilor acestor produse pe piața mondială, prin politica de micșorare sau chiar de sistare a livrărilor. În această situație, în condițiile țării noastre care, după cum este cunoscut, își asigură necesarul unor materii prime de bază în proporție de 40 pînă la 80 la sută din import, apare ca o problemă vitală sporirea continuă a gradului de valorificare a materiilor prime, materialelor, energiei.

¹⁾ Determinarea aporturilor celor trei grupe de factori la sporul relativ al produsului social s-a făcut pe baza metodologiei descrise de Em. Dobrescu în lucrarea „Ritmuri de creștere economică“, Editura politică, București, 1969, p. 132—133.

În concepția partidului nostru trecerea la o nouă calitate în etapa actuală nu reprezintă numai un deziderat. Se apreciază cu deplină temei că sînt întrunite toate condițiile capabile să susțină practic acest proces de anvergură națională. Una din aceste premise o constituie nivelul tehnic al aparatului de producție de care dispunem. De exemplu, la sfîrșitul anului 1980, volumul fondurilor fixe din economie se ridică la 1864,2 miliarde lei, iar din totalul acestora, 83% au fost puse în funcțiune în perioada 1966—1980. Posibilitatea trecerii la o nouă calitate în etapa actuală este asigurată, pe de altă parte, de volumul și calitatea potențialului uman. La sfîrșitul anului 1980 populația ocupată în economie se ridică la 10,35 milioane persoane din care 70,6% erau ocupate în ramurile neagricole. În același an, ponderea personalului calificat în totalul personalului s-a ridicat la 82%, iar ponderea muncitorilor calificați în totalul muncitorilor la 85%. Un asemenea potențial uman, un asemenea nivel de pregătire a forței de muncă sînt în măsură să asigure creșterea mai rapidă a productivității muncii sociale, trecerea la o nouă calitate a muncii în toate domeniile de activitate economico-socială. În sfîrșit, posibilitatea trecerii la o nouă calitate în economie este legată nemijlocit de amplul cadru democratic creat în ultimii 10—15 ani, la diferite nivele, care permite afirmarea largă a inițiativei și capacității creatoare a clasei muncitoare, a țărânilor cooperatiste și a intelectualității.

Imperativul sporirii substanțiale a eficienței

ACCENTUAREA laturilor calitative, intensive ale creșterii economice și-a asociat și își va asocia și în viitor, chiar într-o proporție crescîndă, tendința de sporire a eficienței economice. Dovada ne-o face, de exemplu, devansarea creșterii produsului social și a venitului național — care reprezintă efectele utile, față de creșterile numărului de lucrători ocupați și a fondurilor fixe — care reprezintă eforturile. În perioada 1951—1980, acești indicatori au cunoscut următoarea evoluție (tabelul). Datele din

Dinamica produsului social, a venitului național, a numărului de lucrători ocupați și a fondurilor fixe în R.S. România în perioada 1951—1980

Nr. crt.	Indicatorii	Creșterea în 1980 față de 1950 = 100	Ritmul mediu anual de creștere
1.	Produsul social	15 ori	9,3%
2.	Venitul național	15 ori	9,3%
3.	Populația ocupată	123,6	0,7%
4.	Fondurile fixe	827	7,3%

*) Anuarul Statistic al R.S.R., 1981, p. 98

tabel relevă faptul că în perioada 1951—1980, în timp ce populația ocupată și fondurile fixe au sporit cu 123,6% și respectiv 827%, produsul social și venitul național au crescut de 15 ori. Sporurile mai mari ale produsului social și venitului național față de creșterile populației ocupate și ale fondurilor fixe își găsesc explicația în sporirea, în perioada respectivă, și mai ales în ultimii 17 ani, a eficienței utilizării populației ocupate (productivitatea muncii) și a eficienței utilizării fondurilor fixe — principale forme de manifestare a eficienței economice.

Sporirea eficienței economice, sub diferitele sale forme, a constituit și va constitui și în viitor temelia trainică a dezvoltării societății și ridicării nivelului de trai al poporului. Evidențiind acest lucru, secretarul general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu, arată că „trebuie să se asigure creșterea eficienței acumulării, a tuturor investițiilor, sporirea rentabilității economice și, odată cu aceasta, creșterea venitului național singura sursă a desfășurării neîntrerupte a reproducerii largite și ridicării neconținute a nivelului de trai al întregului popor”.

Ridicarea eficienței economice a constituit o preocupare constantă a partidului nostru, îndeosebi după Congresul al IX-lea și ea dobîndește valențe noi în actuala etapă de dezvoltare economico-socială a țării, constituind atît condiția de bază cît și rezultatul trecerii la o nouă calitate în întreaga viață economico-socială. O direcție esențială de acțiune în vederea ridicării eficienței economice în actuala etapă o constituie creșterea mai accentuată a productivității muncii care, potrivit prevederilor actualului plan cincinal, urmează să crească cu 40,4%, asigurînd 80% din întregul spor al producției industriale nete. Se urmărește, de asemenea, reducerea cheltuielilor totale și îndeosebi a celor materiale la 1 000 lei producție marfă. În cincinalul 1981—1985, în industria republicană cheltuielile totale la 1 000

lei producție marfă urmează să se reducă cu 8,2% iar cele materiale cu 6,3%.

Reducerea cheltuielilor la 1 000 lei producție marfă urmează să se asigure atît prin mai buna folosire a fondurilor fixe cît și prin reducerea consumurilor specifice, mai ales prin ridicarea gradului de valorificare a materiilor prime de bază și energiei. În această direcție se prevede ca pînă la sfîrșitul cincinalului să se obțină o producție netă de 800 lei la 1 000 lei fonduri fixe în industria prelucrătoare (valoare neamortizabilă) și să sporească gradul de valorificare a materiilor prime de bază și energiei cu 30%. Pe această bază se vor asigura, în perioada amintită, economii de aproape 200 miliarde lei. Aceste economii vor conduce atît la dezvoltarea economiei naționale cît și la ridicarea bunăstării întregului popor.

Competitivitatea — expresie sintetică a calității muncii

AMPLIFICAREA caracterului intensiv al dezvoltării economiei naționale este legată indisolubil de ridicarea competitivității produselor fabricate. Pornind de la rolul tot mai mare al comerțului exterior ca factor dinamizator al economiei, atît orientarea spre o nouă calitate cît și creșterea eficienței trebuie să se materializeze în obținerea de produse cu înalt nivel de competitivitate. Pe măsura dezvoltării sale economice, țara noastră și-a extins relațiile sale economice cu celelalte țări. În perioada 1951—1980, volumul comerțului exterior al R. S. România a crescut de 41 ori. Această creștere a devansat atît creșterea venitului național (15 ori) și a producției industriale interne (33 ori) cît și creșterea comerțului exterior al altor țări. Drept urmare, ponderea comerțului exterior al României în comerțul mondial a crescut de la 0,37% în 1960 la 0,63% în 1980.

Concomitent cu mărirea volumului comerțului exterior al R.S. România, a crescut și eficiența lui. Dovada acestui lucru o face atît creșterea valorii unei tone de mărfuri românești exportate, cît și, utilizînd o altă comparație, reducerea cantității, în tone de mărfuri românești exportate necesare importului unei tone de mărfuri străine. Dacă în anul 1938, România exporta 10 tone de mărfuri românești pentru importul unei tone de mărfuri străine, fiind obligatoriu să vîndă — după cum se arăta în Enciclopedia României — „produsul muncii a 10 muncitori angajați contra produsului muncii unui lucrător industrial din occident”²⁾, în prezent, în condițiile creșterii tot mai puternice a calității activităților prelucrătoare, acest raport s-a redus la ceva mai mult de o tonă de mărfuri exportate pentru o tonă de mărfuri importate.

Sporirea în acest cincinal a volumului exporturilor și mărirea gradului de valorificare a produselor românești pe piețele externe — componente principale ale creșterii competitivității produselor noastre — impun să se acționeze în cel puțin trei direcții: a) îmbunătățirea structurii mărfurilor destinate exportului; b) ridicarea nivelului parametrilor tehnico-funcționali, estetici, economici și sociali ai mărfurilor care urmează să fie exportate; c) perfecționarea comercializării produselor românești pe piețele externe. Dacă îmbunătățirea structurii mărfurilor destinate exportului presupune creșterea exporturilor de produse cu un grad ridicat de prelucrare, care asigură valorificarea superioară a materiilor prime și forței de muncă și limitarea — pînă la eliminarea — a exporturilor produselor cu aport valutar scăzut, ridicarea nivelului parametrilor tehnico-funcționali, estetici, economici și sociali a mărfurilor care urmează să fie exportate, presupune ridicarea calității produselor, adaptarea rapidă la cerințele beneficiarilor și reducerea costurilor de producție. În sfîrșit, perfecționarea comercializării pe piețele externe necesită eliminarea verigilor intermediare și preluarea de către exportator a funcțiilor acestora, utilizarea unor noi forme de comercializare între care un rol însemnat îl pot avea societățile mixte. În toate aceste trei direcții în prezent se întreprind ample acțiuni menite să ducă la obținerea unui aport valutar ridicat, la creșterea eficienței comerțului exterior, la sporirea aportului acestuia la creșterea economică a României socialiste.

Caracterizarea dezvoltării economiei românești în cei 38 de ani care au trecut de la înfăptuirea istoricului act de la 23 August, prin calitate, eficiență și competitivitate, demonstrează cu putere justetea și realismul politicii partidului de dezvoltare economico-socială a țării. Tocmai această politică însușită și aplicată cu entuziasm de către toți oamenii muncii constituie chezașia înfăptuirii marilor obiective pe care ni le propunem: făturirea societății socialiste multilateral dezvoltate și înaintarea țării spre țelul de aur al omenirii: comunismul.

conf. dr. Gruică PĂRAIAN

²⁾ Enciclopedia României, vol. IV, 1940, p. 880.

ANVERGURA SOCIALĂ A DEZVOLTĂRII ROMÂNIEI

INFĂPTUIREA actului de la 23 August 1944 reprezintă un eveniment cu semnificații profunde pentru devenirea istoriei noastre naționale în care trecutul se încorporează prezentului ca un proces de creație de mare anvergură, ca un ansamblu de realizări și fapte autentice, dobândite de poporul român în toate domeniile de activitate. Înfăptuirile remarcabile obținute de poporul nostru în anii ce au urmat după 23 August sînt evidențiate și mai pregnant de faptul că România, într-o perioadă de timp relativ scurtă, a parcurs mai multe etape în procesul edificării noii orînduirii: edificarea societății socialiste unitare, desăvîrșirea perioadei de consolidare a bazei tehnico-materiale și a construcției socialiste, angajîndu-se cu succes în opera de făurire a societății socialiste multilateral dezvoltate. „In această epocă de mari transformări revoluționare — arăta tovarășul Nicolae Ceaușescu în magistrala expunere la Plenara lărgită a C.C. al P.C.R. din iunie a.c. — au fost lichidate pentru totdeauna proprietatea capitalist-moșierească asupra mijloacelor de producție, exploatarea și asuprirea de clasă, s-a realizat o economie socialistă unitară în industrie și agricultură, bazată pe proprietatea comună a oamenilor muncii, ca proprietate a întregului popor, și pe proprietatea cooperatistă asupra mijloacelor de producție, s-a asigurat înfăptuirea principiului socialist de repartitie a produsului social și venitului național în conformitate cu principiile eticii și echității noii orînduirii”.

În anii socialismului, și mai ales în perioada inaugurată de Congresul al IX-lea al partidului, în anii de cînd destinele țării sînt cîrmuite de tovarășul Nicolae Ceaușescu. România a înregistrat progrese de mare anvergură în plan economic și social. Ea s-a transformat dintr-o țară cu o industrie slab dezvoltată și o agricultură înapoiată, așa cum putea fi caracterizată în perioada regimului burghezo-moșieresc, într-o țară industrial-agrară, cu o industrie puternică, capabilă să satisfacă circa 80 la sută din nevoile țării de mașini, utilaje și instalații, cu o agricultură modernă, în continuă dezvoltare, cu o economie dinamică, ale cărei succese întrunesc largi aprecieri în lume. Obiective de cea mai mare însemnătate sînt prevăzute în Documentele Congresului al XII-lea al P.C.R. privind dezvoltarea economiei românești în acest cincinal: înscrierea țării pînă la finele actualului cincinal în rîndul statelor cu un nivel mediu de dezvoltare economică, amplul proces de restructurare a industriei și de înfăptuire a unei profunde revoluții agrare, realizarea unei noi calități a muncii și vieții în toate domeniile, gospodărirea cu maximă eficiență a resurselor țării.

Mutații profunde în structura populației

ANALIZA, pe fondul acestei evoluții, a dinamicii și structurii sociale evidențiază transformări ample, înnoitoare, determinate esențialmente de ritmul viu al dezvoltării economiei, de suflul binefăcător al industrializării și modernizării, aparatului productiv, de mutațiile survenite în sistemul relațiilor de producție, în structurile organizatorice, în mecanismul de funcționare a economiei socialiste. Totodată, transformările sociale înriuresc la rîndul lor profund procesele dezvoltării economice, punînd în lumină noi și însemnate posibilități de creștere a economiei. Între procesele de amplă rezonanță socială cristalizate în țara noastră ca un efect direct al înfăptuirii orînduirii socialiste se remarcă, prin dimensiunile, profunzimea și efectele sale majore, dezvoltarea puternică a clasei muncitoare, afirmarea ei pleneră în viața economică-socială a țării. Producătoare de bunuri materiale, clasa muncitoare semnifică uzina vie, bine gospodărită, aflată într-o permanentă confruntare cu exigențele promovării și generalizării tehnicii moderne. De numele ei sînt legate marile construcții ce au îmbogățit și diversificat în ultimele patru decenii geografia economică a țării, realizări fără egal în istoria națională, desemnate sintetic prin expresia generică „progres industrial”. Clasa muncitoare, detașamentul cel mai avansat al societății este vital interesată în aplicarea operativă și eficientă a cuceririlor revoluției științifice, în soluționarea tuturor problemelor care pot spori contribuția sa la propășirea economică și socială a țării.

Ca urmare a politicii economice promovate de partid — politică ce a dobîndit noi valențe calitative în ultimii șaptesprezece ani, ca urmare a dezvoltării impetuoase a industriei, a asigurării unei structuri industriale moderne, a repartizării sale echilibrate în teritoriu — sub aspectul dimensiunii numerice și al structurii clasei muncitoare au avut loc și continuă să se producă schimbări atît cantitative cît și calitative. Clasa muncitoare a devenit numerică cea mai puternică clasă a societății românești, reprezentînd peste 50 la sută din totalul populației active. În structura sa au apărut și s-au cristalizat noi detașamente ca urmare a creării unor noi ramuri și subramuri de producție de înaltă tehnicitate. Prezența clasei muncitoare a devenit tot mai activă, mai dinamică, se resimte tot mai puternic și binefăcător în viața tuturor județelor, în viața întregii țări, fapt la care concură creșterea pregătirii sale politice și profesionale.

Utilizînd limbajul cifrelor, așa după cum rezultă din datele tabelului nr. 1, numărul de muncitori în perioada 1950—1980 a

Tabelul nr.1
Schimbări cantitative și calitative în dinamica și structura clasei muncitoare

Nr. crt.	1950	1965	1980
1. Numărul muncitorilor *)			
— în mii	1222,9	3109,9	5868,7
2. Ponderea muncitorilor în totalul populației ocupate (în%)	14,7	32,1	56,7
3. Muncitori în industrie			
— în mii	640,4	1441,0	3030,2
— în % din totalul muncitori	52,3	46,3	51,5
4. Muncitori în construcții de mașini și chimie			
— în mii	146,7	408,7	1263,3
— în % din total muncitori în industrie	22,9	28,3	41,6

*) Calculat în totalul numărului mediu al personalului muncitor.

crescut de la 1.222,9 mii la 5.868,7 mii, cu mult mai rapid decît creșterea populației ocupate, ponderea respectivă a muncitorilor ridicîndu-se de la 14,7% la 32,1% în 1965 și la 56,7% în 1980. Totodată, a sporit substanțial ponderea muncitorilor calificați care reprezintă în prezent 84% din totalul muncitorilor. Toate acestea au constituit premise hotărîtoare pentru creșterea continuă a rolului clasei muncitoare în societate, îndeplinirea cu cinste a misiunii sale de clasă conducătoare a întregii națiuni în opera de făurire a socialismului.

Organizarea agriculturii românești pe temelii socialiste, dezvoltarea și modernizarea continuă a bazei sale tehnico-materiale, ridicarea statutului acestei activități la cel de ramură de bază a economiei au determinat procese revoluționare, de anvergură în satul românesc, în relațiile de producție și sistemul de interese, în însăși fizionomia socială a țărănimii. Alături de clasa muncitoare, țărănimea reprezintă o importanță forță socială, cu un rol de primă însemnătate în activitatea productivă, dar și în viața socială a țării. Întemeindu-și activitatea și modul de viață pe proprietatea cooperatistă asupra mijloacelor de producție țărănimea și-a legat organic existența de socialism, de marea producție modernă, de făurirea unei agriculturi intensive, de mare randament.

Reducerea ponderii țărănimii de la circa 80% în perioada antebelică la mai puțin de 30% în prezent a avut și are loc în condiții de sporire a productivității muncii și de creștere continuă a producției agricole, chemată să satisfacă importante nevoi sociale, în condiții de modernizare a producției agricole, de înfăptuire a unei profunde revoluții agrare. Pe această bază se produc importante procese de profunzime în structura profesională a țărănimii cooperatiste, crește sensibil nivelul ei de pregătire profesională și de cultură generală.

Datorită creșterii puternice a forțelor de producție, datorită progresului științei, învățămîntului, culturii, o remarcabilă dezvoltare a cunoscut în această perioadă, intelectualitatea, îndeosebi intelectualitatea tehnică. În condițiile promovării susținute

a progresului tehnic în întreaga economie, ale sporirii în tot mai mare măsură a complexității activității din industrie, agricultură și celelalte ramuri, creșterea numărului intelectualității este urmată de modificări structurale concretizate în primul rând, în sporirea ponderii intelectualității tehnice, a celor care lucrează în sfera cercetării și proiectării, a creației pe multiple planuri, concomitent cu desfășurarea unui proces susținut de ridicare a gradului de pregătire și instruire a întregii intelectualități. „Merită subliniat faptul — arăta recent secretarul general al partidului — că intelectualitatea reprezintă a treia forță socială a societății românești și ocupă un loc de importanță deosebită în întreaga activitate de producție materială și creație spirituală“. Toate aceste procese înnoitoare în structura socială a țării sînt însoțite, firesc, de crearea unor condiții de muncă și viață superioare și tot mai apropiate, în elementele lor fundamentale, pentru toate categoriile de oameni ai muncii, punîndu-se, o dată mai mult în lumină, repere semnificative ale procesului de omogenizare a societății.

Cultura, știința românească pe traiectoria progresului

MUTAȚIILE survenite în plan social în anii construcției socialiste sînt legate indestructibil de prefacerile înnoitoare înregistrate în plan economic. Dar aceste relații nu epuizează țesătura extrem de densă a raporturilor dialectice care se nasc neîncetat, se schimbă continuu și se îmbogățesc neîntrerupt între sfera economicului și sfera socialului. Acest fapt este dovedit de o altă componentă a procesului de dezvoltare care leagă într-un mod original economicul și socialul: sistemul de învățămînt. Factor hotărîtor al creșterii economice, evidențiind puternice atribute calitative, învățămîntul, cultura constituie în egală mă-

Tabelul nr. 2

Dezvoltarea cultural-științifică

	1950	1965	1982
Populația școlară (în mii)	2 319,2	4 121,3	5 886
Cadre în domeniul cercetării (în mii)	5 (1938)	45,3	cca. 230
Cărți și broșuri tipărite			
— titluri	2 921	3 033	3 810
— exemplare (în mii)	60 526	64 123	76 000*
Filme artistice de lung metraj	2 **	15	30
Teatre și instituții muzicale	57	130	148
Case de cultură	—	179	269
Abonamente radio-televisiv (în mii)	313 ***	2 790	7 000

*) în anul 1990 **) în 1951 ***) abonamente radio

sură un teren de înnoțire a spiritului, o cale de acces spre marile opere de civilizație ale umanității. Tocmai de aceea se poate afirma că prin concepția și politica promovată în domeniul învățămîntului și culturii partidul nostru a conferit o strălucită expresie a viziunii sale umaniste, înaintate, a marcat prin fapte esența progresistă a orînduirii socialiste.

Învățămîntul, „cartea de vizită“ a unei națiuni, după expresia inspirată a unui cărturar român, a luat amploare într-o unitate indisolubilă cu cercetarea și producția. Ne aflăm într-un moment avansat al culturii și științei românești din întreaga lor istorie (vezi și tabelul nr. 2). Socialismul a eradicat neștiința de carte pentru că a eradicat și inegalitatea socială. Prin generalizarea învățămîntului de 10 ani și, într-o perspectivă apropiată, a celui liceal, prin continua îmbogățire, diversificare, profilare a unităților de învățămînt se creează an de an o bază tot mai trainică, aptă să asigure o pregătire temeinică pentru toate contingentele de elevi, o instruire modernă și de larg orizont deopotrivă cu o înaltă specializare. Învățămîntul superior, la rîndul său, a înregistrat progrese notabile, fiind racordat tot mai bine la cerințele economiei naționale și ale progresului tehnico-științific contemporan. Sistemul nostru de învățămînt dispune de o rețea dezvoltată de unități pentru învățămîntul preșcolar. A fost conceput, cu mai bine de un deceniu în urmă, și se aplică la scara întregii societăți un sistem perfecționat de îmbogățire continuă a cunoștințelor profesionale.

Șanse egale de afirmare

UNA din premisele esențiale ale omogenizării condițiilor de muncă și viață ale tuturor cetățenilor patriei și totodată un plan important în care se manifestă dimensiunea socială a dezvoltării o constituie îmbunătățirea repartizării teritoriale a forțelor de producție, a industriei și agriculturii în toate județele țării, știut fiind că pînă la urmă nivelul repartizării este determinat de gradul de dezvoltare a producției, de mărimea valorii nou create. Pentru țara noastră, politica de dezvoltare armonioasă a forțelor de producție în profil teritorial s-a înscris și se înscrie ca o necesitate obiectivă impusă de îmbinarea unor criterii de eficiență economică și ecologică, cu criterii de echitate (eficiență) socială. Este cunoscut că în România antebelică existau „locuri unde nu se întîmpla nimic“, industria fiind concentrată în cîteva zone și localități mai importante. Un astfel de peisaj industrial dezechilibrat și anarhic, genera continuu decalaje economice și sociale între diferite județe și localități ale țării, adîncea inegalitatea condițiilor de muncă și viață pentru cetățeni. Numai dezvoltarea într-o concepție unitară și de largă perspectivă a economiei județelor, procesul de conducere a partidului, personal tovarășul Nicolae Ceaușescu îi acordă o atenție deosebită, creează condiții favorabile valorificării superioare a resurselor de materii prime, materiale și umane din fiecare județ, imprimă un ritm mai accentuat de dezvoltare a zonelor rămase în urmă, asigură diversificarea și amplifierea interdependențelor economice, dezvoltarea tuturor județelor și localităților. Pe acest fundament se asigură premisele necesare făuririi depline și realei egalități între oamenii muncii, fără deosebire de naționalitate, în ce privește condițiile de muncă și viață, potrivit activității depuse, în ce privește șansele de afirmare.

Procesul de amplasare judicioasă a forțelor de producție și de dezvoltare armonioasă a bazei tehnico-materiale a socialismului pe întreg teritoriul țării asigură progresul economic și social al tuturor zonelor și pe această bază creșterea veniturilor și a consumului populației pe tot întinsul patriei. Dacă în anul 1965 numai jumătate din totalul județelor realizau un volum al desfacerilor de mărfuri pe locuitor de peste trei mii lei, acest nivel a fost depășit în toate județele țării încă din anul 1976. În cifre absolute, volumul desfacerilor de mărfuri prin comerțul socialist a crescut de la 63,7 mlrd. lei în 1965 la 223,2 mlrd. lei în 1981. Se tinde, așa cum arătăm, spre generalizarea treptată a condițiilor esențiale de muncă și calitate a vieții în toate județele țării, în așa fel încît întreaga populație a țării să beneficieze direct și deplin de roadele construcției socialiste.

Iată, așadar, una din formele prin care se manifestă în societatea noastră grija pentru om, pentru bunăstarea și creșterea calității vieții sale — obiectiv suprem al politicii de partid și de stat. Politica de ridicare a nivelului de trai se materializează însă și pe alte căi. Astfel, prin sporirea veniturilor naționale care reprezintă 530,2 mlrd. lei în 1981 față de 147,7 mlrd. lei în 1965, s-au creat condiții pentru dezvoltarea armonioasă a economiei și deopotrivă pentru creșterea bunăstării oamenilor muncii, pentru sporirea veniturilor lor. În întreaga perioadă de după Congresul al IX-lea s-a consolidat un sistem de repartiziție situat ferm pe principiile eticii și echității socialiste, stimulării materiale și morale, principiilor ce și-au găsit expresia atît în creșterea mai accentuată a veniturilor fiecărui lucrător în funcție de roadele muncii sale, cît și în asigurarea unei relații mai echitabile între retribuția netă minimă și cea maximă din economie, în creșterea an de an a cheltuielilor social-culturale.

Ridicarea continuă a calității vieții își află expresii specifice pe toate coordonatele existenței sociale: îmbunătățirea condițiilor de locuit; ameliorarea sănătății populației — efect nemijlocit al orientării profilactice și a gradului mai ridicat de accesibilitate a populației la asistența medicală; — mărirea duratei medii de viață, aflată în prezent la aproape 70 de ani, practică la nivelul țărilor dezvoltate ale lumii; accesul maselor la știință, artă și cultură; sistemul de pensii, modelarea relațiilor interumane, creșterea calității mediului înconjurător.

Ca un mod specific de afirmare a dimensiunii sociale a dezvoltării se înscrie perfecționarea structurilor politico-organizatorice ale societății noastre, pe această bază asigurîndu-se condițiile necesare manifestării active a fiecărui membru al societății în procesul de conducere, de perfecționare a activității economico-sociale. Autoconducerea și autocontrolul muncitoresc, stimularea inițiativei unităților economice și administrativ-teritoriale, crearea premiselor necesare pentru valorificarea gîndirii și experienței tuturor oamenilor muncii în procesul dezvoltării se înscriu drept coordonate esențiale ale anvergurii sociale a dezvoltării României socialiste.

prof. dr. GH. I. TOMESCU

REZISTENȚA ANTIGERMANĂ ȘI EFORTUL ECONOMIC AL ROMÂNIEI ÎN RĂZBOIUL ANTIFASCIST

VICTORIA revoluției de eliberare socială și națională, antifascistă și antiimperialistă constituie în cununarea luptei eroice de rezistență antihitleristă, organizată de Partidul Comunist Român, dusă în anii grei ai războiului, luptă caracterizată de spirit de sacrificiu și patriotism fierbinte. Rezistența antihitleristă organizată atât în perioada premergătoare cât și în anii războiului a avut un caracter profund politic, deoarece ea a avut ca obiectiv strategic realizarea unității de luptă și de acțiune a clasei muncitoare, țărănimii, intelectualității, a tuturor forțelor patriotice și democratice pentru eliberarea socială și națională a țării. Rezistența antihitleristă s-a dezvoltat pe fundamentul unei puternice stări de spirit antigermene, care a cunoscut o amploare deosebită în ultimii ani ai războiului, când necesitatea ridicării la luptă pentru oprirea cursului nefast al evenimentelor, pentru salvarea țării, a pătruns tot mai puternic în conștiința maselor. Numeroase documente confirmă că poporul român era potrivnic alianței cu Germania hitleristă, a condamnat dezmembrarea teritorială a țării, precum și participarea la războiul antisovietic.

Atitudinea antigermană s-a manifestat încă în anii premergători războiului, prin opoziția față de subordonarea economică și politică a României Germaniei. Astfel, într-un raport al Serviciului apărării în străinătate al armatei germane se arată că sub constrângerea evenimentelor militare și politice, România își schimbă atitudinea față de Germania. „Să nu uităm că românii nu ne vor iubi — se arată în raport. Cum s-au comportat românii acum câteva săptămâni cu ocazia intrării în vigoare a noului ordine polițienesc? Ar fi gonit atunci cu plăcere pe toți germanii”. Rapoartele subliniau că singurul sprijin al Germaniei în România este garda de fier. Organele militare și de informație germană relatează despre existența unor forțe care acționează în direcția desprinderii de Germania, creșterea suspiciunii față de trupele germane, manifestări antigermene în diferite orașe și creșterea stării de spirit antigermană în armată.

Rezistența antihitleristă s-a manifestat cu deosebită intensitate pe plan economic. Puternice forțe acționau în direcția sabotării producției de război, a aprovizionării armatei germane cu petrol, materiale și alimente. „România în atitudinea ei spirituală este foarte departe de un război total — se arată într-un alt raport german. Acest lucru merge atât de departe încât adesea se vorbește — chiar de către ofițeri — de războiul „german” și nu de războiul

„comun”. Atât în viața personală cât și în cea economică este foarte mult răspândită tendința de a nu pune totul în joc pentru război”.¹⁾

O formă principală de rezistență era sabotajul economic, care a luat o extindere deosebită în industria de război. Este impresionantă abundența informațiilor din rapoartele germane despre acțiunile de sabotaj și urmările lor. Iată câteva exemple. La Bocșa Română s-au tăiat firele de înaltă tensiune, producția a scăzut cu 30 la sută; ca urmare a acțiunilor de sabotaj, producția avioanelor de bombardament de la IAR Brașov a scăzut considerabil; din aceleași cauze s-a înregistrat scăderea producției la Societatea Mica; sabotajele din industria forestieră au îngreunat furnizarea lemnului pentru armata germană, fapt ce a provocat greutate în realizarea sarcinii tactice a grupului de armată germană A. Producția de război a fost periclitată și de incendiile și exploziile ce au izbucnit în numeroase obiective economice de pe tot cuprinsul țării²⁾. Sabotajele, incendiile și exploziile au dus la scoaterea din funcțiune a unor obiective industriale, la oprirea temporară a producției, la nerealizarea programelor de producție, fapt ce a afectat serios aprovizionarea armatei germane și a creat greutate în desfășurării operațiilor militare.

Organizând lupta de rezistență, Partidul Comunist Român a acordat o atenție deosebită sabotării producției de petrol și a livrărilor pentru Germania. Această orientare avea o mare importanță deoarece asigurarea petrolului românesc reprezenta pentru Germania hitleristă o condiție hotărâtoare pentru purtarea războiului și orice acțiune ce ducea la scăderea producției, la diminuarea livrărilor pentru Germania, constituia o slăbire a angrenajului militar german.

În vederea subordonării economice și politice a României și acaparării petrolului, Germania hitleristă s-a folosit de abile presiuni militare și diplomatice, a instaurat dictatura militară-fascistă antonesciană. Stăpânirea petrolului românesc de către Germania a fost facilitată prin acordul economic româno-german din martie 1939, care prevedea subordonarea economiei românești cerințelor de export germane. Consecințe deosebit de grave au avut și acordurile din septembrie 1939, („acordul Clodius”), recum și cel din 29 mai 1940, cunoscut sub denumirea de „Pakt Oel”, prin care se asigura dreptul suveran al Germaniei asupra întregului excedent de ulei mineral. Subordonarea economiei românești de către Germania s-a accentuat după intrarea trupelor germane în România și ocuparea punctelor strategi-

ce la 12 octombrie 1940. Antrenarea țării noastre în războiul antisovietic de către dictatura militară-fascistă antonesciană, înfăptuită împotriva voinței și contrar intereselor poporului, a avut urmări din cele mai grave și asupra economiei în general și a petrolului în special.

În aceste condiții sabotarea producției de petrol și a livrărilor către Germania a constituit sarcina primordială a forțelor patriotice. Sabotajul a îmbrăcat forme variate și a luat un caracter de masă, fapt ce a alarmat profund autoritățile germane din România. Încă în anul 1939 informațiile germane semnalau că angajamentele privind livrările de păcură pentru Germania sînt îndeplinite cu întârziere, din cauza sabotajelor.³⁾ Ca urmare, pe măsura penetrației germane în România, s-au întreprins măsuri tot mai energice pentru împiedicarea actelor de sabotaj.⁴⁾ Cele mai importante întreprinderi petroliere românești au fost puse din ordinul Führerului, în aprilie 1942, sub protecția comandanților militari germani, care au luat măsurile cele mai drastice împotriva acțiunilor de sabotaj. Riscându-și libertatea, adesea chiar și viața, muncitorii, patrioții români, în frunte cu comuniștii, au dat lovituri grele aprovizionării mașinii de război germane cu petrol. Rapoartele semnalează că în multe cazuri vagoanele cisternă din România nu sînt încărcate și staționează goale; despre avarierea conductei de petrol Ploiești-Constanța; ciocnirea a două trenuri cisternă la stația Moldova-Simearia; deteriorarea unui număr însemnat de vagoane; explozarea tancherului italian „Torino” la Giurgiu; 6 600 tone păcură livrate pentru Italia au fost amestecate cu benzină inflamabilă, devenind practic inutilizabile.⁵⁾ Se semnalează acțiuni de sabotaj la Societatea Astra Română și Orion.⁶⁾ Un noian întreg de rapoarte informează despre incendii pustiitoare; la Giurgiu, la firma Steaua Română; la Brazi, unde au fost distruse 3 000 m.c. de păcură; un tren cisternă, format din 46 vagoane, încărcate cu benzină, a luat foc în stația Cîmpina-Băicoi.⁷⁾ Forțele de rezistență s-au folosit cu pricepere și de situațiile create de bombardamentele aeriene. Autoritățile germane se plîng că, în pofida severelor măsuri introduse, munci-

¹⁾ Arh. St. Buc., Colecția microfilme S.U.A., rola 36 (T 77-597, c. 177932)

²⁾ Vezi și „Revista Economică”, nr. 33, vineri 17 august 1979, p. 18

³⁾ Arh. St. Buc., Colecția microfilme S.U.A., rola 36 (T 77-597, c. 178397)

⁴⁾ Idem, rola 35 (T 77-500, c. 166923)

⁵⁾ Idem, rola 46 (T 77-609, c. 1796472, 1796728)

⁶⁾ Idem, rola 34 (T 77-495, c. 1662363)

⁷⁾ Vezi și „Revista Economică”, nr. 33, vineri 17 august 1979, p. 19

torii români fug de la locurile lor de muncă la prima alarmă aeriană și nu se mai reîntorc la lucru, adesea nici a doua zi, că se târăgănează inadmisibil repunerea în funcțiune a unităților de producție avariate de bombardamente. Cu ocazia unei inspecții făcute la rafinăria din Ploiești privind felul cum se înlătură pagubele pricinuite de bombardamente se constată „o impresie deosebit de deprimantă”, pompele stagnează. Aceeași situație se constată și la Moreni.⁹⁾

Efectul acțiunilor de sabotaj s-a resimțit puternic în scăderea producției de petrol, care nu a atins în nici un an nivelul de peste opt milioane tone din anul 1938. Producția a fost în 1942 de numai 5,6 milioane tone, iar în 1943 de 5,3 milioane tone. Producția a atins cel mai scăzut nivel în vara anului 1944. Aceasta a determinat și nerealizarea angajamentelor către Germania. Livrările de petrol și de produse petrolifere au fost cu mult sub nivelul pretins, de 5 milioane tone anual. Din 1940 până la 23 August 1944 au fost expediate în Germania numai 10 milioane tone țiței, în loc de 25 milioane tone. Iar sabotarea livrărilor de petrol în Germania a creat mari dificultăți mașinii de război germane. Semnificativ în acest sens este telegrama lui Keitel, șeful OKW-ului, din 29 octombrie 1942, adresată lui Ion Antonescu, în care, în numele Führerului, face apel la mareșal și cere intervenția lui personală pentru „extrema grabire a livrărilor de păcură pentru conducerea războiului în Mediterană” de către mașina de război, italiană, „întrucât situația este extrem de precară”. Intervenția nu a avut efectul dorit, fapt ce rezultă dintr-o scrisoare a lui Keitel către von Ribbentrop, ministrul german de externe, în care se spune: „Nici apelul meu la mareșalul Antonescu nu a provocat o schimbare a situației... Există o deosebire așa de crasă între necesitățile impuse de conducerea comună a războiului și livrările românești, încât pentru Italia încă de pe acum au produs efecte catastrofale”.¹⁰⁾ Fire invizibile făceau ca nici promisiunile mareșalului să nu fie onorate. În pofida numeroaselor angajamente luate de Antonescu de a intensifica livrările, dispozițiile erau ignorate sau târăgănite, atât la nivelul unităților de producție, cât și adesea și la nivelul aparatului administrativ central, unde se „iveau greutăți” în realizarea producției preconizate, în efectuarea transporturilor, obstacole în decontarea livrărilor. **Este evident că sabotarea aprovizionării armatei germane cu petrol și produse petrolifere a constituit unul din domeniile cele mai eficace ale rezistenței antifasciste pe**

plan economic. Merită de subliniat și faptul că pierderea petrolului românesc, ca și a cerealelor, datorată ieșirii României din războiul antisovietic și a întoarcerii armelor împotriva Germaniei naziste, este apreciat în cercurile competente ca unul din factorii cei mai importanți, care au dus la prăbușirea frontului hitlerist și la scurtarea războiului. **Rezistența antihitleristă pe plan economic a avut o deosebită semnificație politică, deoarece ea a contribuit la pregătirea condițiilor pentru înfăptuirea și victoria revoluției de eliberare socială și națională.**

După victoria insurecției din august 1944, poporul român și armata sa s-au alăturat cu toate forțele Uniunii Sovietice, celorlalte țări din coaliția antihitleristă, au luptat pentru alungarea armatelor hitleriste și hortyste din țară, pentru eliberarea deplină a patriei, au participat activ la eliberarea Ungariei și Cehoslovaciei, până la zdrobirea definitivă a fascismului. „**În războiul drept dus împotriva fascismului, — sublinia tovarășul Nicolae Ceaușescu — poporul nostru a demonstrat că nu a avut nimic comun cu clica militarofascistă, care a împins țara alături de Germania, împotriva Uniunii Sovietice. Totodată, poporul român și-a afirmat astfel glorioasele tradiții de luptă pentru independență și de sprijin al luptei altor popoare împotriva dominației străine, pentru libertate și independență.**”¹¹⁾ 37 de divizii, diferite unități militare, însumând 540 mii oameni au participat la luptă, alături de armata sovietică, timp de 260 zile, pentru alungarea trupelor hitleriste și hortyste din țară și eliberarea Ungariei și Cehoslovaciei. Armata română a forțat 14 masive și 12 cursuri mari de apă, a eliberat peste 380 localități și alte așezări, din care 53 orașe, provocând mari pierderi inamicului. Pierderile proprii s-au ridicat la circa 170 mii militari (morți, răniți, dispăruți), mai mult de 30. la sută din efectivele angajate. Contribuția României la obținerea victoriei finale asupra Germaniei a fost impresionantă, dacă avem în vedere potențialul ei economic și uman, precum și marile distrugerii suferite în anii războiului. „**Printre națiunile care luptă împotriva Germaniei hitleriste — aprecia postul de radio Londra — România se situează în al patrulea rind în ce privește numărul de ostași care participă la bătălia pentru distrugerea nazismului.**”¹²⁾ Pentru faptele lor de arme peste 300 mii de soldați și ofițeri români au fost decorați cu ordine și medalii românești, sovietice, cehoslovace și ungare.

În vederea susținerii acțiunilor militare împotriva Germaniei hitleriste România a depus mari eforturi economice și financiare. În condiții deosebit de grele, când economia era distrusă, peste 500 mii tineri erau pe front și țara suferea de o cumplită secetă, Partidul Comunist Român a mobilizat sub lozincă „totul pentru front”, „totul pentru victorie”, toate forțele pentru a crea condiții favorabile ca armata română să-și realizeze misiunea de eliberare a Transilvaniei de sub dominația hitleristă și de participare la războiul antihitlerist. Întreaga economie a fost pusă în slujba războiului.¹³⁾

O atenție deosebită s-a acordat refacerii căilor ferate. În termen record au fost redade circulației nodurile de cale ferată, au fost reconstruite liniile, podurile, tunelurile distruse de hitleriști, s-a asigurat transportul în vederea apro-

vizionării permanente a frontului cu alimente și combustibil. Rețeaua de căi ferate, în lungime de 7986 km, împreună cu întregul ei material rulant, a fost folosită aproape în întregime pentru nevoile frontului antihitlerist, pentru acoperirea cerințelor legate de operațiunile militare. Un aport însemnat la realizarea transporturilor militare au adus fotele fluviale și maritime, care au efectuat 92 la sută transporturi pentru aliați. Toate aerodromurile și instalațiile acestora au deservit necesitățile armatei. Au fost puse aproape în întregime la dispoziția armatei mijloacele de transport auto, precum și o importantă parte din mijloacele țărănești de tracțiune. Rețeaua telefonică și telegrafică, în lungime de aproape 20 mii km, a fost utilizată în proporție de 70 la sută pentru nevoile războiului.

Un factor important în susținerea războiului a fost refacerea capacităților industriale și creșterea producției. Succese deosebite s-au obținut în minieră. Prin efortul eroic al minerilor s-a reușit, în martie 1945, să se dubleze producția de cărbune, față de nivelul realizat în septembrie 1944. Mai mult de 80 la sută din producția de cărbune a fost utilizat drept combustibil pentru aprovizionarea căilor ferate, a căror activitate se desfășura exclusiv pentru alimentarea frontului antihitlerist. De un înalt patriotism au dat dovadă muncitorii petroliști, care, la chemarea Partidului Comunist Român, au refăcut într-un termen scurt schelele petrolifere, rafinăriile și atelierele distruse de război, au depus eforturi susținute pentru creșterea producției asigurând astfel aprovizionarea frontului antihitlerist. Industria a pus la dispoziția armatei mari cantități de armament și muniții, mine și materiale explozibile, încălțăminte, îmbrăcăminte, produse alimentare și subzistențe diferite: săpun, tutun, medicamente și altele. **Contribuția economică a României la înfrângerea Germaniei hitleriste a depășit cu mult suma de un miliard dolari (în valuta anului 1938), ceea ce echivalează cel puțin de patru ori veniturile bugetului României din anul 1937—1938.**

Înfăptuirea actului istoric de la 23 August 1944, victoria revoluției de eliberare socială și națională, antifascistă și antiimperialistă au avut o puternică înrăurire asupra destinului poporului nostru. Prin jertfa de sînge a celor mai buni fii ai poporului a fost refăcută integritatea teritorială și independența României, fundamentul marilor transformări revoluționare înfăptuite sub conducerea Partidului Comunist Român în cele aproape patru decenii ce s-au scurs de la acest mare eveniment istoric. În această epocă istorică, de mari transformări revoluționare, au fost lichidate proprietatea capitalist-moșierească, asupra principalelor mijloace de producție, exploatarea și asuprirea de clasă, s-a făurit economia socialistă unitară, s-au dezvoltat puternic forțele de producție. România s-a transformat într-o țară industrial-agrară, cu o industrie puternică și o agricultură dezvoltată, în plin progres. Stăpîn pe destinele sale, cu deplină încredere în viitor, poporul român pășește ferm înainte pe calea trasată de Congresul al XII-lea al Partidului, de făurire a societății socialiste multilaterale dezvoltată și de înaintare a României spre comunism.

dr. Iosif I. ADAM

⁹⁾ Arh. St. Buc., Colecția microfilm S.U.A., rola 62 (T 77—895, c. 5645839)

¹⁰⁾ Idem, rola 46 (T 77—609, c. 1796405—1796472)

¹¹⁾ Nicolae Ceaușescu, Expunere la plenary largită a Comitetului Central al Partidului Comunist Român din 1—2 Iunie 1982, p. 17

¹²⁾ Vltorul, București 14 Ianuarie 1945

¹³⁾ Ministère, des Affaires Etrangères, Memoire sur l'effort militaire et économique de la Roumanie dans la guerre contre L'Allemagne et la Hongrie, Bucuresți, 1946; vezi și N.N. Constantinescu, Vasile Anescu, Contribuția economică a României în războiul antihitlerist, în Contribuția României la victoria asupra fascismului, Ed. Politică, București, 1965.

Dezvoltarea bazei de materii prime și energetice

PRODUȚIA DE HIDROCARBURI LA NIVELUL CERINȚELOR ECONOMIEI NAȚIONALE

PREOCUPAREA CONSTANTĂ a conducerii partidului și statului nostru pentru înfăptuirea unuia din cele mai importante obiective stabilite de Congresul al XII-lea — asigurarea, până la sfârșitul actualului deceniu, a independenței energetice — își are materializarea în Programele privind creșterea producției de țiței și de gaze pe perioada 1982-1985 peste prevederile actualului cincinal, programe aprobate în ședința Comitetului Politic Executiv din 3 iulie 1982. Potrivit acestor programe, elaborate din inițiativa și la indicațiile secretarului general al partidului, producția de țiței urmează să crească începând din acest an în așa măsură încât să ajungă în anul 1985 la 15 milioane tone cu 20 la sută mai mult decât sarcina din planul cincinal, iar producția de gaze naturale să fie superioară prevederilor cu circa 10 miliarde mc, în perioada 1982-1985.

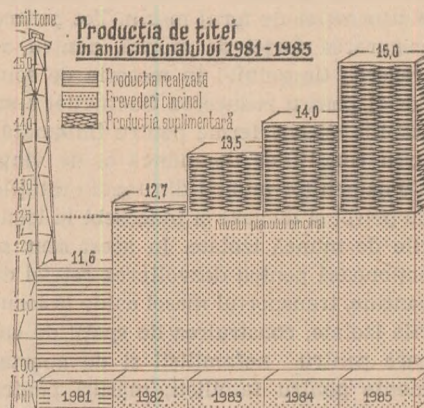
Creșterea constantă a producției de țiței

ANALIZA APROFUNDATĂ a zăcămintelor și structurilor purtătoare de țiței, a potențialului sondelor, ca și a tehnologiilor și soluțiilor capabile să contribuie la sporirea gradului de recuperare a evidențiat noi posibilități pentru creșterea constantă a producției în anii următori (graficul). În acest fel producția suplimentară de țiței extras care se va obține pe baza măsurilor din program va reprezenta, pe întreaga perioadă 1982-1985, peste 45% din producția realizată în întreg anul 1981.

Una din principalele măsuri prevăzută în program pentru asigurarea acestei creșteri de producție este reorientarea și concentrarea forajului pe zonele de prim interes și la mare adâncime. Rezultatele cercetărilor prin foraje a unor zone care au constituit o parte din programul de cercetare geologică pentru hidrocarburi, îndeosebi la mare adâncime, au determinat schimbarea structurii forajului de exploatare în favoarea celui de adâncimi mari la care s-au pus în evidență în ultimul timp zăcăminte industriale de țiței. Au fost astfel reconsiderate graficele anuale de foraj, urmînd să fie săpate, echipate și puse în producție în anii următori un număr de 500 sonde noi pe structuri productive prioritare cum sînt: Virteju-Stoenița, Bibești-Bulbuceni, Călina-Drăganu-Palei, Piscuri-Moreni, Ghelinta-Comandău, Conțești, Mihai Bravu, Seitin Nădlag, Turnu-Est, precum și pe alte 20 de zăcăminte din zonele mai vechi petroliere din județele Dolj, Ar-

geș, Prahova, Buzău și altele. Efectul acestei măsuri este estimat la o producție zilnică de circa 10 000 tone la sfârșitul anului 1984.

Un aport deosebit la obținerea producției suplimentare prevăzută în program este asigurat de intensificarea cercetărilor prin foraje pe platforma continentală românească a Mării Negre. Sînt prevăzute în acest sens grafice de asigurare de către Ministerul Industriei Construcțiilor de Mașini a platformelor suplimentare, atît pentru foraj cit și pentru exploatarea sondelor marine. Această acțiune constituie o preocupare prioritară pentru Ministerul Petrolului cit și pentru ministerele colaboratoare și furnizoare de utilaje și materiale speciale și se desfășoară prin colective de specialiști cu înaltă experiență în acest domeniu.

În afara acestor acțiuni prin care se vor atrage în circuitul economic noi rezerve de hidrocarburi și care vor asigura cea mai mare parte (circa 80%) din volumul suplimentar de producție prevăzut în program, sînt stabilite măsuri concrete pentru obținerea unei producții peste prevederile cincinalului prin utilizarea mai bună a capacităților existente și exploatarea științifică a zăcămintelor vechi. Creșterea coeficientului de utilizare a întregului fond de sonde existent, de la 90% în prezent la 93% și îmbunătățirea regimului de exploatare a sondelor reprezintă măsura menită să asigure, numai la nivelul anului 1982, un aport suplimentar de 70 mii tone de țiței. Se acționează în acest scop în așa fel încît pe zonele Brăila, Brădești, Vilcele, Merișani, Tașbuga și altele să se extindă tehnologia de exploatare prin gazlift, dovedită ca deosebit de eficientă pentru zăcămintele din aceste zone. De asemenea, la zăcămintele cu țiței curat, unde nu se produc depuneri de carbonați, se are în vedere aplicarea efectului Coandă la exploatarea prin gazlift avînd ca rezultat o

creștere importantă a producției de țiței.

Repunerea în funcțiune pînă la finele anului 1982 a cel puțin 240 sonde vechi, în prezent neproductive, și care necesită lucrări complexe de reparații capitale constituie alt obiectiv principal prevăzut în program. Măsura este menită să aducă în perioada 1982-1985 un aport suplimentar de peste 100 mii tone țiței.

Pentru sporirea continuă a producției de țiței care se extrage din zăcămintele aflate în exploatare, se va realiza un complex de măsuri pentru intensificarea aplicării metodelor de creștere a gradului de recuperare a țițeiului la toate zăcămintele. Astfel, se vor săpa în perioada 1982-1984 un număr de 500 sonde destinate combustiei subterane și reacției în zona Videle-Bălăria și un număr de 450 sonde pentru injecția de aer în vederea extinderii combustiei subterane pe zăcămintul Suplacu de Barcău. De asemenea, se vor foră circa 3 300 sonde noi de injecție, reacție și indesire de gabarit pe 53 de zăcăminte.

Pe lîngă metodele aplicate pe scară industrială, se va trece la experimentarea și aplicarea și a altor metode noi cum sînt metodele chimice și miscibile la un număr de 29 obiective din care 15 zăcăminte prin injecție de soluții micelare, 5 zăcăminte prin injecție de soluții alcaline și 3 zăcăminte prin injecție de bioxid de carbon, precum și a metodei de extracție a țițeiului prin minerit la zăcămintele de la Sărata-Monteoru, Runcu-Buștenari și Solonț. În ansamblul lor, măsurile respective vor asigura o creștere a ponderii volumului de țiței extras pe baza metodelor de recuperare în totalul producției de țiței la 35% în anul 1985 și a gradului de recuperare a țițeiului la nivelul sarcinilor stabilite.

Volum sporit de extracție a gazelor naturale

PRODUȚIA suplimentară de gaze naturale față de cincinal, prevăzută în program, va reprezenta aproape 10 miliarde N mc, din care 3,6 miliarde în 1985, cu peste 10% mai mult decît prevederile din cincinal pentru acest an. Cea mai mare parte din producția suplimentară se va obține din gazele asociate cu țițeiul, care în anul 1985 vor înregistra o creștere de 2 miliarde N mc, față de planul cincinal. Pe baza indicațiilor conducerii superioare de partid și de stat se are în vedere ca gazul metan să fie repartizat cu precădere pentru chimizare, reducîndu-se consumul de gaz metan pentru ardere la consumatori; diferența pentru consum urmează să

fie acoperită cu gaze asociate, după ce vor fi supuse deetanizării și dezbenzinării.

Principala măsură — care va avea o contribuție de peste 72% din întregul volum de producție suplimentară — constă în reorientarea activității de foraj a sondelor de gaze pe obiective și zone noi cu potențial productiv mai ridicat, atât în Bazinul Transilvaniei, cât și în afara acestuia — în zonele Oltenia, Banat, Crișana și în Prahova — având ca efect obținerea unei producții suplimentare de 1 640 mil. mc, în anul 1983, de 2 180 mil. mc în anul 1984 și de 3 100 mil. mc în anul 1985. În acest scop au fost stabilite în detaliu grafice de foraj pe luni și ani a sondelor noi precum și instalațiile anexe pentru extracția și transportul gazelor.

Intrucât consumul de vîrf de gaze naturale are loc în perioada de iarnă, programul are în vedere înmagazinarea pe timpul verii a gazelor pe structura Biliușeni, peste prevederile inițiale, asigurându-se pentru consumul pe timp de iarnă o cantitate suplimentară de circa 60 mil. mc. Acoperirea vîrfurilor de consum se va realiza prin creșterea capacității de comprimare și amplificarea a sistemului de colectare și transport al gazelor. În acest scop s-au prevăzut fonduri de investiții suplimentare de 1 180 mil. lei. Dintre obiectivele noi care se vor realiza menționăm: instalația de desulfurare a gazelor din zona Matca-Țepu, conducta de transport gaze Hurezani — Corbu-București; 150 km de conducte pentru transport de gaze naturale în cîmpuri noi a căror punere în funcțiune este eșalonată pînă în 1985.

Pe lângă aceste noi obiective, programul prevede și extinderea instalațiilor de dezbenzinare a gazelor de la Calacea, Abrămuș, Doftana, precum și construcția unor noi instalații de dezbenzinare la Ghelînța. De asemenea, pentru a se asigura o producție suplimentară de gaze de 464 milioane mc în perioada 1983-1985, se va devansa termenul de punere în funcțiune a stației de compresoare Daneș din anul 1983 în trimestrul III al anului 1982 și a stației de compresoare Abrămuș din anul 1984 în trimestrul III 1983.

O sursă importantă de gaze naturale o constituie introducerea în exploatare a zăcămintelor mici și foarte mici amplasate în Bazinul Transilvaniei și îndeosebi, în perimetrul extracarpatic. În acest sens sînt stabilite atît zăcămintele respective, cît și termenele de intrare în producție, avînd un aport de circa 40 milioane mc pe perioada 1983-1985. O altă măsură menită să contribuie la producția suplimentară cu peste 550 milioane mc în următorii 3 ani se referă la intensificarea exploatarei zăcămintelor din zona extracarpatică prin menținerea în exploatare și pe timpul verii a fondului de sonde și a stațiilor de compresoare de la plecarea din cîmpurile de extracție și de pe sistemele de conducte magistrale pentru gaze naturale.

Recrutarea și pregătirea forței de muncă

UN CAPITOL important din programe se referă la recrutarea și calificarea muncitorilor necesari formării de noi brigăzi tehnologice pentru activitățile de foraj, punere în producție, intervenții, reparații capitale, factor de recuperare a țiteiului, precum și pentru controlul și supravegherea funcționării sondelor în exploatare. În vederea realizării integrale a sarcinilor și a măsurilor prevăzute este necesar să se asigure încă din anul 1982 forța de muncă și în special sonderii pentru activitățile de foraj, punere în producție, reparații sonde și intervenții. Încă în acest an trebuie să fie recrutați și pregătiți 1 800 muncitori pentru formarea a cel puțin 44 brigăzi tehnologice, în activitățile menționate, iar în anul 1983 încă 35 brigăzi cu un efectiv de 1 250 de muncitori. Această creștere substanțială a forței de muncă într-o perioadă relativ scurtă a impus elaborarea unui program special de recrutare și de pregătire. Printre măsurile principale care s-au luat în acest domeniu menționăm dezvoltarea unităților școlare proprii, precum și construirea de noi unități școlare în zonele cu activitate petrolieră sau în perspectivă, cum sînt cele din județele Arad, Bihor, Covasna, Dolj. De asemenea, s-au creat condiții de pregătire la Constanța a sonderilor și a altor muncitori necesari platformelor de foraj marin. Tot pentru asigurarea forței de muncă, pentru atragerea tineretului în meseria de sonder și pentru reducerea fluctuației s-au stabilit măsuri ferme pentru îmbunătățirea condițiilor de muncă și de viață ale oamenilor muncii din toate unitățile de petrol și de gaze și îndeosebi la locurile de muncă izolate. În acest sens se acționează pentru dezvoltarea rețelei de cantine, transportul mesei calde la locurile izolate, construirea de spații de cazare pentru nefamiliști și de apartamente pentru famiști, măsuri pentru care sînt alocate prin plan fonduri de investiții de sute de milioane lei.

Acțiuni și măsuri organizatorice prioritare

PENTRU TRANSPUNEREA integrală în viață a măsurilor înscrise în programe, sarcinile au fost defalcate pe trusturi, schele și întreprinderi. Se acționează intens pentru ca producția medie zilnică de țitei să crească astfel încît să se realizeze planul pe trimestrul III al acestui an și în continuare să se obțină o depășire care să acopere integral nerealizările din semestrul I. În acest sens au fost stabilite pe trusturi, schele și întreprinderi grafice complexe de lucrări și măsuri tehnologice și organizatorice pentru fiecare lună astfel ca pînă la sfîrșitul anului producția medie zilnică să înregistreze o creștere de circa 3 mii tone.

Printre măsurile care s-au stabilit și se aplică încă din luna iulie, cu aport cert de producție se înscriu: ● scurta-re cu 10% a duratelor de execuție a probelor de producție la toate sondele terminate din foraj, prin extinderea metodei de pregătire a acestor lucrări încă din timpul forajului; ● înlocuirea la 4 500 sonde a pompelor de extracție în funcțiune, prin asigurarea pieselor de schimb necesare, pe sortimente și tipodimensiuni, cu un aport de producție estimat de 550 tone/zi; ● echiparea a 50 sonde în producție cu pompe T.I./4 in, pentru debite mari, cu o contribuție la producția suplimentară de 250 tone/zi; ● mărirea duratei de funcționare a sondelor între două intervenții, paralel cu reducerea efectivă cu 10% a timpului de rezolvare a unei intervenții cu un aport de 100 tone/zi etc.

Totodată, sînt în curs de definitivare măsuri care vor fi aplicate eșalonat pînă la sfîrșitul anului, dintre care menționăm: asigurarea pieselor de schimb, a materialelor și utilajelor, conform graficelor aprobate de comun acord cu conducerile ministerelor furnizoare; organizarea și dotarea corespunzătoare a uzinelor proprii și a atelierelor din schelele de extracție și de foraj în scopul asigurării operative a reviziilor și reparațiilor de utilaje și a creșterii volumului de piese de schimb și a condiționărilor; intensificarea în toate unitățile a acțiunilor pentru recuperarea și refolosirea unor cantități sporite de burlane, țevi de extracție și de conducte, prăjini de foraj, piese de schimb, barită, uleiuri minerale și alte produse, avînd ca rezultat atît reducerea timpilor de așteptare, cît și economii la costurile de producție. Concomitent, trebuie acționat operativ și cu toată răspunderea și în celelalte ramuri care concurează la obținerea producției de țitei și gaze. Constructorii de mașini vor trebui să asigure, cantitativ și calitativ utilajele, echipamentele și piesele de schimb la nivelul contractelor și în mod ritmic. Este vorba în principal de pompe de adîncime, sape cu role, motoare termice, prăjini de pompă, compresoare pentru gaze și aer, echipamente pentru noile instalații de deetanizare și dezbenzinare a gazelor, piese de schimb și alte produse fără de care nu se pot realiza măsurile din programe. În același timp, metalurgiștii vor trebui să asigure burlanele de tubare a sondelor, prăjinile pentru foraj, țevile de extracție, țevile pentru conducte care au un rol determinant atît la forajul sondelor cît și la extracția la suprafață a țiteiului și gazelor. Paralel și odată cu acțiunea chimistii pot avea o contribuție de seamă prin asigurarea la timp a chimicalelor pentru operațiunile de mărire a fluxului de țitei în sonde, cît și pentru extinderea proceselor și metodelor de mărire a factorului final de recuperare. Este vorba de aditivi pentru fluidele de foraj, dezemulsionante, acid clorhidric și fluorhidric, concentrate micelare, inhibitori pentru combaterea coroziunii și alte produse.

Ioan COSTEA

director adjunct în Ministerul Petrolului

Calitatea produselor: obiective, acțiuni, rezultate

ÎN PREZENT, realizarea calității reprezintă pentru toți producătorii, pe plan mondial, o problemă complexă. De maximă importanță, deoarece calitatea este cea care vinde marfa și satisface cerințele. Și de loc facilă în realizare. De ce? La o primă examinare s-ar părea că pentru o calitate corespunzătoare este suficientă îmbunătățirea parametrilor produselor realizate. Și totuși nu este așa. Pentru că în condițiile evoluțiilor actuale ale economiei mondiale se sesizează necesitatea unei translații de la preocupări exclusi-

viste pentru asigurarea performanțelor produsului către o nouă calitate a producției. Ei îi aparțin acele programe flexibile și economice de fabricație care permit realizarea de produse cu caracteristici tehnice superioare în condițiile economisirii resurselor materiale, modificării frecvente și rapide, în funcție de mobilitatea cerințelor pieței, a nomenclatorului de tehnologii și calificări utilizate, creșterii exigențelor beneficiarilor în achiziționarea de orice fel de produse.

Evoluția priorităților

NIVELUL CALITATIV realizat în economie reprezintă materializarea gradului înalt de mobilizare a valorosului potențial creativ și productiv existent în întreprinderile românești. În perioada parcursă din actualul cincinal aceste eforturi s-au finalizat în ridicarea substanțială a claselor de calitate a produselor realizate, în trecerea în fabricație a multor produse cu caracteristici superioare celor realizate până în prezent: capacități de prelucrare multiple, viteze de lucru ridicate, durabilitate și fiabilitate superioară, consumuri materiale și energetice reduse în exploatare. Este vorba de oțeluri pentru industria electronică, nucleară, aeronautică, de primul excavator românesc SRS-470 de mare capacitate, noi tipuri de sape de foraj cu conuri echipate cu lagăre de alunecare, de instalația de foraj transportabilă F-125-2-DHT, și cea pentru prospecțiuni în terenuri greu accesibile FST-0,63, de prima platformă de derocări sub apă, primul motor naval lent de 13 300 CP, strunguri automate multi-ax și paralel cu diametru mare, noi vehicule fluviale pe pernă de aer, tablouri de distribuție a energiei pentru petrolierul gigant „Biruinta”, calculatoare electronice, roboți industriali, noi tipuri de anvelope și latexuri, medicamente, noi modele de mobilă polifuncțională, diferite sortimente de calități superioare de bunuri ale industriilor ușoară și alimentară.

Bineînțeles, în paralel cu creșterea calității de conformitate cu prevederile din proiecte a produselor aflate în fabricație. În mod cert, experiența producătorilor de astfel de echipamente de înalt nivel calitativ, larg competitive, prezintă un deosebit interes. Investigarea ei analitică pune în evidență instrumente operaționale de succes, a căror studiere și aplicare și în alte întreprinderi poate contribui la sporuri de calitate în condiții de eficiență sporită.

În unitățile cu rezultate superioare, calitatea înaltă a produselor realizate este în prezent rezultatul unor **noi tendințe**, a unor **schimbări de priorități** în strategia adoptată. Sesizarea, descifra-

rea și examinarea lor reprezintă o întreprindere pe cât de dificilă pe atât de importantă pentru extinderea utilizării unor elemente de conducere eficientă a producției în problemele calității. Este vorba în principal de:

● **deplasarea centrului de interes de la asigurarea priorității** (de multe ori exclusivă) **a funcției tehnice a calității**, respectiv a caracteristicilor tehnice, **către realizarea funcției sale economice**, (consum material, cost, preț) precum și **a funcției sociale a calității**. Asigurarea

● Cum poate fi sporită calitatea ● Ce experiență s-a acumulat în acest sens ● Care sînt elementele ce pot fi preluate și în alte unități ● Cît costă efortul de ridicare a calității ● Exigențe ale optimizării corelației: calitate — productivitate — costuri

unor utilități tehnico-funcționale devine mai eficient integrată exigențelor economice și implicațiilor sociale. Caracteristicile tehnice rămîn esențiale pentru definirea calității; ele se cer însă corelate cu cerințele și uneori restricțiile economice, în scopul evitării cheltuielilor inutile de resurse și muncă socială;

● **trecerea de la orientarea eforturilor spre realizarea unor obiective parțiale la concentrarea lor pentru elaborarea și înfăptuirea unei strategii globale, unitare, a calității în întreprindere**. Eficiența conducerii sistemelor de producție este dată de gradul în care se realizează integrarea armonioasă a obiectivelor parțiale de calitate ale diverselor compartimente organizatorice specializate ale unității productive. Problema are importanță majoră. Astfel, deși compartimentul de gestiune economică are adevărul lui: „calitatea este cel mai redus cost de producție”, conducerea unei întreprinderi eficiente și competitive nu decide — din rațiuni de competitivitate și eficiență globală — trecerea

la fabricarea unor produse cu costuri oricît de reduse înainte de a evalua gradul de acceptare a respectivelor produse de către beneficiari, cerințele pentru astfel de produse, sau concordanțele între cost și performanțele realizabile. Și astfel de adevăruri dispartate nu sînt puține: pentru compartimentul de concepție-proiectare calitatea este performanța tehnică a produselor; pentru compartimentul producție, calitatea este respectarea prevederilor din documentație. Important, deși greu, este ca ele să se articuleze organic într-un obiectiv unic, pentru că altfel pot deveni contradictorii;

● **translația priorităților de acțiune de la asigurarea calității de conformitate cu prevederile documentației de execuție la realizarea unor produse noi sau îmbunătățite, cu clase de calitate superioare**, deci cu caracteristici tehnico-funcționale cît mai înalte. Desigur, fără a se neglija cu nimic însemnătatea care rămîne să o aibă în continuare exercitarea unui control riguros al concordanței parametrilor din documentațiile de execuție ale produselor cu cei realizați efectiv în producție, deci calitatea de conformitate. În acest sens apare necesară generalizarea preocupărilor pentru realizarea unei concentrări de forțe în vederea scurtării perioadei de asimilare a produselor noi, verificării complete din fază de proiect a noilor soluții tehnice și tehnologice promovate;

● **lărgirea sferei responsabilității pentru calitate de la organul specializat de C.T.C. la autocontrolul muncitorilor înșiși, al maiștrilor și inginerilor care conduc procesul de producție, și la edificarea unei conștiințe a calității pe întreaga întreprindere**, de la controlul final, postoperativ la un control activ, preventiv, în special prin: ● întărirea exigenței în cadrul comisiilor de recepție a materiilor prime; ● analiza și clarificarea de către compartimentele tehnice și cele de control tehnic de calitate din unități a tuturor prevederilor din documentațiile de execuție și contracte, înainte de începerea fabricației produselor ce trebuie controlate; ● creșterea exigențelor în omologarea produselor, acordîndu-se aviz favorabil numai celor care corespund cerințelor și pentru care sînt asigurate toate condițiile de

fabricație ; ● concentrarea preocupărilor în vederea completării și actualizării unor tehnologii unitare, integrate de control.

Produse superioare cu costuri reduse

PENTRU A FI EFICIENTĂ, întreprinderea trebuie să reducă costurile. Dar, tot pentru a fi eficientă, întreprinderea trebuie să fie competitivă, să ridice valoarea calității produselor sale, deci să sporească costurile. Imprimarea simultană a acestor două sensuri contrare în evoluția costurilor nu a fost o problemă ușoară, dar nici una dintre perspectivele de a risipi resursele și a produce scump sau de a nu vinde produsele, nu era convenabilă.

Conceptual, între tendința producătorului de a reduce prioritar costurile interne de producție și pretențiile beneficiarului de a achiziționa doar produse de calitate superioară, a fost unanim preferată — cum era de așteptat — soluția de mijloc : calitatea optimă, definită prin maximul diferenței dintre valoarea și costul calității. Atingerea zonei de optim în cadrul corelației calitate-costuri-competitivitate pune în evidență necesitatea de a se stabili opțiuni și priorități (la producător și beneficiar) în ce privește nivelul calitativ, pornind de la cerința ca funcțiunea produsului să fie îndeplinită cu minimum de cheltuieli de producție și exploatare.

Pe planul practicii, pentru realizarea simultană a celor două componente majore ale calității optime — asigurarea calității și reducerea costurilor —, printre mijloacele care stau la îndemina unităților economice, deosebit de eficientă este aplicarea gestiunii calității produselor. Ea acționează pe baza principiului că printr-o creștere relativ redusă a cheltuielilor cu prevenirea apariției defectelor de calitate se obține o diminuare a costurilor cu identificarea lor și o scădere substanțială a celor datorate defectelor de calitate și remedierii lor, în așa fel încît pe ansamblu cheltuielile totale cu calitatea se reduc considerabil. Preocupări privind aplicarea gestiunii calității există în întreprinderile noastre din cursul cincinalului 1971—1975 ; experimentarea unor componente ale acestei metode în unitățile economice cu realizări calitative deosebite a probat pe deplin utilitatea sa de necontestat. Și totuși, se poate aprecia că dimensiunile aplicării acestei metode în întreprinderile noastre sînt încă mult prea restrinse față de avantajele însemnate pe care le oferă. Ca urmare, după părerea noastră, se cer depuse în continuare eforturi substanțiale amplificate pentru înlăturarea cauzelor care au tendința să restrîngă aria sa de aplicare, să limiteze generalizarea experienței acumulate în implementarea sa eficientă. Revenim în a sublinia că pentru aceasta ar fi necesară :

● elaborarea unei metodologii care să asigure o interpretare unitară a tuturor elementelor care intervin în bilanțul calității, în identificarea și repartizarea costurilor pe cele trei categorii ;

● înlăturarea abordării fragmentare și în mod izolat a diferitelor componente ale gestiunii calității ;

● perfecționarea sistemului actual de evidență primară care nu în toate cazurile evidențiază și definește nemijlocit costurile calității cu toate elementele lor componente.

Asigurarea calității și a competitivității impune deci ca urmărirea reducerii consumurilor materiale, a costurilor în general, să nu afecteze în nici un fel calitatea. Aceasta nu înseamnă însă deloc că cheltuiala de materii prime, de combustibil și energie este indiferentă, chiar dacă nivelul calitativ este foarte înalt. În acest domeniu și creativitatea trebuie să aducă o contribuție substanțială sporită. Din multitudinea efectelor pozitive pe care le poate avea acest factor în problema asigurării calității, ne vom opri asupra unui singur aspect. Fabricarea unor produse cu performanțe superioare nu trebuie întotdeauna și exhaustiv condiționată de cerința ca absolut toate materiile prime necesare să fie de calitate superioară. Din experiența întreprinderilor cu o activitate eficientă reiese clar că problema trebuie privită și invers. În condițiile de criză pe plan mondial a materiilor prime, prin dezvoltarea creativității proprii este posibil și necesar ca unitățile producătoare, ținînd seama de cerințele beneficiarilor, să pună la punct o politică de produs și un program de fabricație în funcție de materiile prime existente, disponibile în țară, accesibile, pentru a le valorifica în produse de calitate superioară.

Productivitatea și imperativele calității

ÎN CONCEPȚIA unor specialiști din întreprinderi a existat premisa că productivitatea și calitatea nu au nimic comun. Mai mult decît atît : calitatea era privită de multe ori ca o piedică în calea productivității. Uneori, pentru a se realiza creșterile de productivitate planificate, se neglija calitatea. Pentru că asigurarea și cu atît mai mult creșterea calității era privită ca un consum de timp (și de resurse) suplimentar, timp „sustras“ din disponibilul orientat spre creșterea producției.

Și totuși, experiența întreprinderilor cu rezultate superioare în ce privește calitatea a demonstrat că nu este așa. „Productivitate sau calitate“, reprezintă de fapt o falsă dilemă pentru o producție eficientă și competitivă. Și iată de ce :

1) din punct de vedere al efectului producției realizate, creșterea productivității asigură satisfacerea unui număr sporit de necesități în același interval de timp, o economie de muncă socială. Dar și ridicarea calității (clase de calitate superioare) are efecte similare pe plan social : acoperirea într-o proporție sporită a nevoilor prin fiabilitate, durabilitate, mentenanabilitate, disponibilități sporite ale produselor. Calitatea este deci asimilată pe plan social cu o creștere de productivitate.

2) din punct de vedere al efortului productiv, producerea de bunuri de calitate inferioară, chiar dacă sînt mai multe, înseamnă de fapt risipă de muncă socială.

Este adevărat că asigurarea calității presupune un efort. El nu trebuie însă considerat „suplimentar“ ci integrat, din necesitate, celui de ridicare a producti-

vității. Altfel, creșterea productivității în condițiile menținerii unui nivel calitativ inferior reprezintă numai aparent un criteriu „pozitiv“ în aprecierea activității depuse. Orice spor de productivitate devine ineficient dacă, datorită calității mai reduse, produsele respective nu se vînd ci stau în stoc. Mult mai mult decît s-a cîștigat cu sporul de productivitate se pierde datorită lipsei de calitate.

Așa cum a reieșit din experiența întreprinderilor fruntașe, creșterea productivității muncii presupune asigurarea și sporirea nivelului calității și nu diminuarea sa, care duce la scăderea productivității. După cum au constatat specialiștii, productivitate se realizează atît prin îmbunătățirea calității cît și prin reducerea cheltuielilor de muncă pe unitatea de produs, cantitatea rămînd neschimbată. În acest sens se apreciază necesar ca, la formula clasică de calcul a indicatorului productivității muncii (producție netă supra fond total de timp de muncă al întreprinderii exprimat în ore-om) să se adauge la numărător, un coeficient de calitate. Ponderea cantității cu calitatea în calculul productivității, ar scoate și mai bine în evidență importanța calității.

În acest context, pentru a obține produse de calitate, fabricate cu o productivitate ridicată, apare necesară — așa cum o demonstrează experiența acumulată în întreprinderile cu rezultate deosebite pe linia competitivității și eficienței — promovarea pe scară largă a unor soluții de natură : extinderii apelului făcut la tehnologiile „de vîrf“ (turnarea de precizie, în coji de bachelită și centrifugală, în conchile, sudarea prin fricțiune a axelor rotor la unele tipuri de pompe, realizarea prin sinterizare a anumitor piese, prelucrarea cu laseri ș.a.), capabile să determine concomitent însemnate sporuri de productivitate (prin reducerea operațiunilor ulterioare de prelucrare) și de calitate ; creșterii gradului de automatizare a fabricației (în special în domeniul proceselor rapide de al microproceselor de producție) ; extinderii metodelor eficiente de control activ și nedistructiv pe fluxul de fabricație (analize spectrofotometrice și cromatografice, utilizarea de aparate de măsură cu raze infraroșii și de detectare a defectelor cu ultrasunete), care permit efectuarea controlului în paralel și fără a afecta procesul de fabricație ; adîncirea specializării și a cooperării în producție ; asigurării unei pregătiri corespunzătoare a fabricației.

La toate aceste rațiuni economice, în societatea noastră se adaugă și primează rațiuni sociale majore care concură și ele la necesitatea ca problema asigurării și ridicării permanente a nivelului calitativ al produselor realizate să reprezinte în toate unitățile economice un obiectiv de înaltă responsabilitate. Nici un efort nu trebuie considerat prea mare pentru asigurarea în continuare și sporirea permanentă a calității produselor industriale necesare economiei naționale, a bunurilor de larg consum destinate populației, a produselor industriei ușoare și alimentare, a utilajelor destinate exportului, a întregii producții, factor esențial în accelerarea înscrierii țării noastre pe coordonatele civilizației și progresului.

Bogdan PĂDURE

ECONOMII DE COMBUSTIBIL PRIN RECUPERAREA CĂLDURII

ÎNTREPRINDEREA de articole de sticlărie București, cea mai mare producătoare de sticlărie de ambalaj din țară, figurează printre principalii consumatori de combustibili — din cadrul Ministerului Industriei Ușoare — în procese tehnologice cu flacără directă. Consumul anual de combustibil se ridică la circa 36,5 mil. Nm³/an și este destinat proceselor tehnologice de topire și prelucrare a sticlei. Cele mai mari instalații tehnologice consumatoare de combustibil sînt cuptoarele de topire și cuptoarele de recoacere. O importantă cotă din combustibilul consumat este evacuată în mediul ambiant prin intermediul gazelor arse, care părăsesc incinta de ardere, reprezentînd 30—35% din combustibilul introdus în sistem. O bună parte din această căldură poate fi recuperată și reintrodusă în sistem fie sub formă de agent termic pentru încălzire, fie în scopul creșterii randamentului tehnologic al agregatelor care generează resursa energetică secundară.

Pînă în prezent în cadrul întreprinderii sînt aplicate următoarele soluții de recirculare a energiei:

● **recuperarea căldurii conținute de gazele arse evacuate de la bazinele de topire.** Soluția constă în montarea de cazane recuperatoare pe canalul de gaze arse între inversor și coșul de gaze arse, care produc apă caldă pentru încălzire. Există deja montate 5 cazane recuperatoare, al șaselea fiind în curs de execuție, și asigurînd în total un debit caloric de 2,8 Gcal/h, ceea ce reprezintă o economie anuală de combustibil de 2500 tcc/an. Soluția aplicată a permis întreprinderii asigurarea întregului necesar de energie termică din instalațiile de recuperare, renunțîndu-se la căldura consumată înainte din rețeaua întreprinderii de gospodărie comunală București. Din păcate însă, există în prezent dezavantajul că în timpul verii numai o mică parte din această căldură (1,5 Gcal/h) poate fi utilizată în scopul preparării apei calde menajere, pentru restul capacității neexistînd încă consumatori. Din acest punct de vedere apreciem ca necesară sporirea eforturilor factorilor implicați pentru lărgirea gamei de utilizare posibilă a energiei astfel recuperate în perioada de vară; dat fiind că astfel de rezerve de căldură se re-

găesc și în alte întreprinderi, apare necesar ca specialiștii să studieze posibilitatea preluării lor prin intermediul rețelei întreprinderii din gospodăria comunală sau al unor termocentrale în vederea utilizării la încălzirea apei menajere livrată blocurilor de locuințe;

● **recuperarea căldurii conținute de gazele arse evacuate de la cuptoarele de recoacere.** În acest scop, au fost aplicate, pînă în prezent, două soluții de recuperare a căldurii: a) pentru încălzire spațială în zona de sortare, cu efecte economice greu cuantificabile; b) pentru asigurarea necesarului de energie termică la cuptorul de infoliere a ambalajelor din sticlă. Prin aplicarea acestei soluții se disponibilizează un consum de combustibil de circa 110 000 Nm³/an, adică 135 tcc/an.

În afara acestor soluții însă, trebuie arătat că au mai fost întreprinse și alte încercări fără a se obține pînă în prezent rezultate favorabile, cum ar fi de exemplu recuperarea căldurii gazelor arse de la bazinele de lucru în scopul diminuării consumului de combustibil la cuptoarele de recoacere. Dar și în acest domeniu, specialiștii întreprinderii au căutat și au propus soluții noi de recuperare posibilă a căldurii de la aceste instalații, soluții aplicabile la 6 bazine de lucru prin care se asigură diminuarea consumului de combustibil la bazinele de lucru prin montarea a două recuperatoare de căldură, de radiație, pe traseul gazelor arse. Căldura recuperată este, în noua concepție, utilizată pentru preîncălzirea aerului de combustie, care în prezent se introduce în cuptor, la temperatura mediului ambiant. Prin aplicarea acestei soluții se estimează o economie de combustibil de 400 mii Nm³/an, respectiv 485 tcc/an, din care 451 tcc economie netă (include și consumul suplimentar de energie electrică). Pentru aplicarea ei, soluția necesită însă schimbarea arzătoarelor actuale cu arzătoare cu aer preîncălzit, problemă care se cere urgent rezolvată;

● **recuperarea căldurii conținute în gazele arse de la cuptoarele de recoacere pentru preîncălzirea aerului de diluție la instalația de ardere a cuptorului de recoacere.** Este o soluție care se aplică simultan cu soluția descrisă anterior, și prin care se prevede extragerea gazelor arse din zona de răcire a cuptorului de recoacere și introducerea

lor ca aer de diluție în arzătoarele cuptorului de recoacere. (În prezent, aerul de diluție este introdus la temperatura mediului ambiant). Economia de combustibil estimată prin materializarea acestei soluții la 20 cuptoare de recoacere este de 635 mii Nm³/an sau 770 tcc/an, iar economia netă de 690 tcc/an;

● **recuperarea căldurii conținute de gazele arse de la mașinile de polizat termic.** Întreprinderea are în dotare 6 mașini de polizat termic cu un consum unitar de 40 Nm³/h, utilaje care nu sînt prevăzute cu nici un fel de sistem de recuperare a căldurii. Pentru economisirea energiei specialiștii au prevăzut instalarea unei hote pentru colectarea gazelor arse și montarea pe circuitul de evacuare a gazelor arse a unui recuperator de căldură. Căldura recuperată se poate utiliza pentru preîncălzirea aerului de combustie la cuptoarele de recoacere, iar economia de combustibil este estimată la cca. 95 mii Nm³/an, adică 115 tcc/an sau o economie netă de 104 tcc/an.

Aplicarea noilor sisteme va conduce în total la reducerea cu circa 3 la sută a consumului de combustibil gazos, reprezentînd o economie anuală de aproximativ 1 130 000 Nm³/an, respectiv 1359 tcc/an. Dacă se ține seama de consumurile de energie electrică pe care noile sisteme le vor ocaziona, economia netă de combustibil se cifrează la 1 295 tcc/an.

Costurile instalației sînt estimate la aproximativ 1 mil. lei, iar realizarea noilor sisteme se va face prin autoutilare și cooperare în cadrul sectorului 3 al Capitalei. **Preocupările factorilor implicați se cer orientate pe de o parte spre urmărirea desfășurării în cele mai bune condițiuni a acțiunii de cooperare, iar pe de altă parte spre extinderea după aplicare** (prevăzută a se realiza pînă la sfîrșitul trimestrului III 1982) și în alte întreprinderi a soluțiilor tehnologice adecvate care au dat cele mai bune rezultate.

V. MOCANU

director tehnic,

Întreprinderea de articole de sticlărie

București,

dr. G. COJOCARU

Institutul de proiectări
pentru industria ușoară

Experiențe în actualitate

Titlul de fruntaș obligă la sporirea performanțelor

ÎN FIECARE din ultimii trei ani, întreprinderea de mobilier și decorațiuni „Heliade” din București a obținut titlul de fruntaș pe țară în industria prelucrării lemnului și i s-a decernat, prin decret prezidențial, Ordinul Muncii clasa I-a. Rezultatele întrecerii socialiste pe primul semestru din 1982, recent publicate, o situează din nou pe primul loc. În condițiile dinamismului ramurii și al întregii economii românești, în condițiile puternicei emulații între unități pentru îndeplinirea unor obiective din ce în ce mai exigente, pe măsura competiției pentru calitate și eficiență, o astfel de constanță a performanței înseamnă o constanță a ascensiunii.

Curbele graficelor alăturate au ca trăsătură comună, pentru majoritatea principalilor indicatori, saltul considerabil marcat de intrarea în noul cincinal. O veritabilă declanșare — care, păstrându-și neștirbită energia, are toate șansele să propulseze în continuare întreprinderea la cote tot mai înalte.

De reținut: impulsul are la bază nu vreo dezvoltare de ultimă oră a capacității, nu vreo reechipare totală (cele câteva mașini moderne coexistă cu o zestre tehnică mai veche), ci un factor cu mult mai semnificativ: **conștiința muncitorească înaintată**, stimulată de autoconducere și autogestiune, potențată de înaltul profesionalism al cadrelor, de o organizare ce oferă, în cadrul unei riguroase discipline de esență, teren propice pentru **inițiativa și răspunderea personală și colectivă**. Un factor imponderabil în sine, o acumulare de investiții pe plan psihosocial ce se transpune cuantificabil în venit național.

Polivalență

CE AȚI FĂCUT astăzi pentru prestigiul întreprinderii?

ÎNSCRISA pe placarde în ateliere, aceeași întrebare-îndemn își are ecoul conștient în atitudinea cotidiană a lucrătorilor I.M.D.H.

Se simt cu toții — cei 800 de muncitori, maștri, cadre tehnice și economice — părtași la titlul de fruntaș. Media vechimii în aceeași unitate: peste 15 ani. Media categoriei de încadrare a muncitorilor: 5 bază. Un valoros capital uman, un stil de a gândi și de a munci inspirat din cele mai bune tradiții ale meseriei și artei de tâmplar, un colectiv în care cei aflați în pragul pensionării

se mîndresc cu a fi mentorii profesionali și spirituali ai tineretului, pentru păstrarea și mereu reînnoirea unui prestigiu cîștigat cu trudă, cu dăruire.

Unii muncitori calificați veniți la I.M.D.H. din alte întreprinderi de profil sînt, la început, dezorientați; învățați fiind să execute o gamă restrînsă de operații, aici sînt solicitați — și ajutați — să participe la realizarea tuturor fazelor fabricației mobilierului. Specializarea se păstrează la lucrările de finețe deosebită: sculptură, intarsii, aurit, care încorporează o mare greutate specifică de creativitate. La producția de serie, tinerilor li se încredințează succesiv faze din ce în ce mai complexe, iar după ce au epuizat întreaga gamă, dintre ei se recrutează — după aptitudini, după volumul și urgența comenzilor — „întă-

ÎN ÎNTIMPINAREA MARIÍ SÁRBÁTORÍ

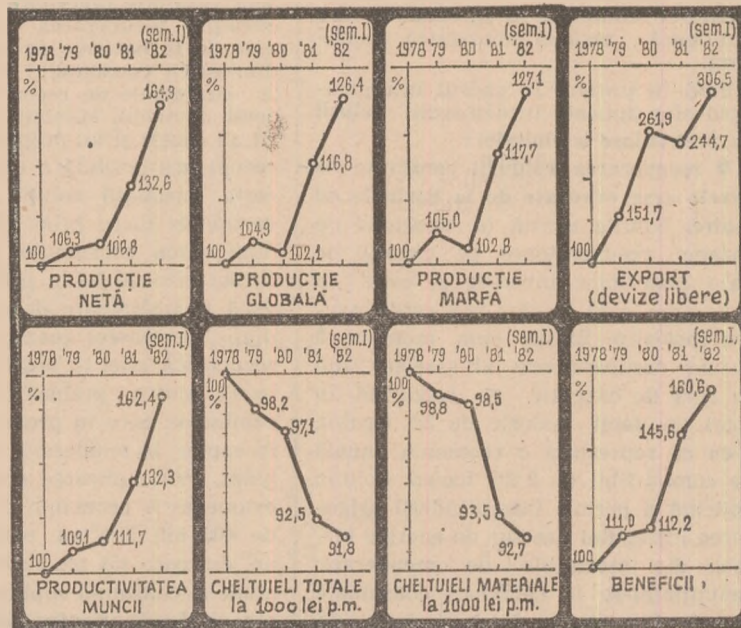
Rezultatele obținute în întrecerea socialistă în semestrul I 1982

- Depășiri de plan
  - producția netă *) 11,9%/o
  - productivitatea muncii *) 13,4%/o
  - livrări la export 25,8%/o
  - livrări la fondul pieței 5,6%/o
  - beneficii *) 8,5%/o
- Reduceri de consumuri față de nivelele normate
  - materii prime și materiale 6,6%/o
  - energie electrică și combustibili 16,0%/o

*) Indicatori calculați pe 5 luni

sau doi pe atelier) acces treptat la calificare, fiind folosiți în principal la operații productive simple. Lucrătorii atelierului de întreținere dețin o largă policalificare în meserii de construcții-instalații-lăcătușerie. Lunar, pe cicluri, se organizează cursuri de improspătare și completare a cunoștințelor, a căror absolvire este obligatorie pentru prezentarea la examenul de promovare într-o categorie superioară.

După cum demonstrează experiența specifică a I.M.D.H., **polivalența personalului muncitor are efecte pozitive pe multiple planuri**. Se asigură stabilitatea în întreprindere a forței de muncă și mobilitatea ei în cadrul proceselor tehnologice, minimizîndu-se perioada de adaptare la noi sarcini (cei 30 de oameni pe care i-a disponibilizat, anul

Dinamica principalilor indicatori ai activității economice a I.M.D.H.

ririle” pentru unicate, pentru montaj pe șantiere (mobilier și decorațiuni interioare la diverse clădiri reprezentative, hoteluri, spitale, centre de calcul ș.a.; printre altele, întreprinderea a participat la echiparea hotelului bucureștean „Intercontinental”, a noii clădiri a parlamentului din Sudan). Cînd atelierul de tapițerie nu este încărcat la capacitate, muncitoarele sînt trecute la atelierele de tâmplărie, pentru operații care nu necesită specializare. Muncitorii indirect productivi de la curățenia și aprovizionarea locurilor de muncă (unul

trecut, introducerea unei mașini automate de șlefuit profile au putut fi folosiți imediat — și cu deplin randament — la alte locuri de muncă). Se dobîndește o viziune globală asupra procesului de producție, intervenția individuală asupra obiectului muncii făcîndu-se în deplină cunoștință a cerințelor și restricțiilor fazelor din amonte și din aval. Sporește încărcătura intelectuală a muncii; lucrătorul nu numai că este capabil să interpreteze corect documentația uneori foarte sumare, dar își selecționează, proiectează și execută

singur sculele, șabloanele, matrițele adecvate. Lucrul în acord devine mai stimulat, nemaiaivind de suportat influența întreruperilor, golurilor, gîtuirilor. Dispensat de verigile intermediare (au fost eliminate posturile de pontator și normator de secție), degajat de o parte din obligațiile administrative, maistrul se poate dedica efectiv atribuțiilor conferite prin lege și impuse de nevoile producției. **Solicitarea continuă, dar variată, climatul în care primează calitatea muncii constituie un minunat teren de afirmare a individului și un liant pentru sudura colectivului pe nucleul intereselor comune.**

Responsabilitate

RECENTA adunare generală a oamenilor muncii a reconfirmat un fenomen devenit stil de muncă: participanții au ridicat mai cu seamă probleme de esență privind activitatea curentă și viitoarea a întreprinderii, nu au mai adus în dezbaterile acestui for aspecte locale și de moment, fiindcă acestea se rezolvă atunci cînd apar, cu contribuția deoptrivă a celor responsabili și a celor ce reclamă o intervenție.

De altfel, noțiunea de responsabilitate a căpătat aici un sens mai larg decît cel hotărnicit de fișa postului. Punînd seriozitate și suflet în ceea ce are de făcut, nimeni nu dă înapoi de la a prelua, cînd se cere, și îndatoriri care nu-i revin prin regulament. Întreprinderea nu are merceolog pentru aprovizionarea cu produse metalurgice; pleacă după ele la furnizori maistrul, care știe cel mai bine ce anume trebuie, la nevoie pleacă inginerul-șef, directorul. Cadrele de conducere, de la director pînă la maistru, sînt primii care vin dimineața în fabrică și foarte frecvent rămîn după program să discute chestiunile operative; în restul timpului îi găsești în secții, acolo — în confruntare cu realitatea și sprijinindu-se pe consultarea celor direct vizați, pe contribuția reprezentanților oamenilor muncii în C.O.M. — se iau deciziile curente. Într-un interval în care producția a crescut de 4-5 ori, personalul de birou s-a redus în aceeași proporție, ajungînd la circa 3 procente din total — dar lipsa celor aflați în concediu de odihnă, de boală sau plecați cu alte probleme nu întrerupe activitatea respectivă. (Un amănunt semnificativ: pauza celor din birouri este decalată față de cea a muncitorilor, pentru ca aceștia să nu-și piardă din timpul de lucru cînd au ceva de rezolvat la diferite compartimente).

Nu oricine și nu întotdeauna se încadrează în spiritul de ordine instituit în fabrică. **Prevenirea abaterilor** este, de aceea, completată cu **prevenirea repetărilor lor**. Maistrul, organizatorul grupei sindicale, un membru al biroului organizației de tineret, reprezentanții ai muncitorilor alcătuiesc, la fiecare atelier, o comisie de disciplină care analizează cazurile de încălcare a obligațiilor, cauzele lor și, corespunzător gravității, exercită influență morală sau propun sancțiuni.

Elasticitate

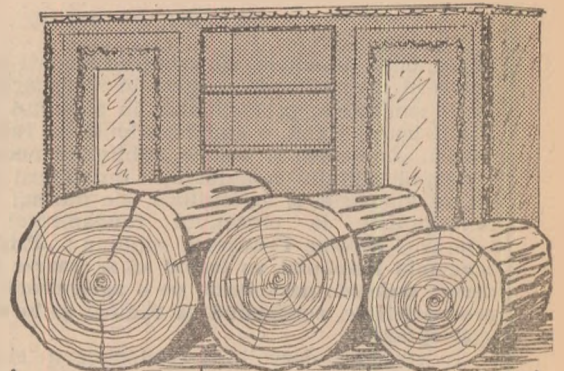
SUB RAPORT funcțional și ținînd seama de cadrul normativ, situația unei întreprinderi de talie mijlocie prezintă avantaje și dezavantaje specifice. Colectivul I.M.D.H. a știut să le exploa-

teze din plin pe primele, să le atenueze pe celelalte sau chiar să le inverseze polaritatea, asigurîndu-și astfel premisele unei activități eficiente, unei producții competitive, încadrîndu-se în același timp în restricțiile economice ale ramurii.

Polivalența personalului muncitor, a capacităților de producție, a diviziunii tehnologice a constituit condiția obligată — iar cu vremea s-a afirmat și ca efectul — unei orientări ferme spre elasticitate, spre adaptabilitate la cerințele beneficiarilor interni și externi. Interesant este că tocmai nivelul calitativ înalt al adaptării a dat relațiilor cu beneficiarii — iar prin aceasta, și structurii de ansamblu a fabricației — gradul de constanță necesar pentru ca întreprinderea să știe ce are de făcut și miine, și peste doi sau trei ani și să se organizeze în consecință, avînd totdeauna clare, ca dimensiune și localizare, rezervele cu care să poată acoperi comenzi suplimentare contractate pe parcurs.

Programul I.M.D.H. are o parte de mare varietate sortimentală — unicate și serii mici de mobilier (inclusiv metalic), timplărie de binale, piese din lemn pentru decorațiuni interioare, chiar și restaurări-recondiționări de mobilă de artă — și, în proporție de 60-70% din valoarea totală a producției, mobilier de serie pentru export, destinat în special unor țări ale Europei occidentale. În contextul unei acerbe concurențe pe piața internațională a mobilei — determinată atît de recesiunea ce influențează considerabil puterea de cumpărare a populației în lumea capitalistă, cît și de intrarea în competiție a noi exportatori cu o politică de prețuri menită să le faciliteze penetrația — **întreprinderea „Heliade” își menține și consolidează poziția** prin legături stabile (de 10-15 ani) cu firme solide din Elveția, Suedia, Danemarca, Germania federală, prin excluderea oricărui rabat la calitate (un amănunt: la controlul final mobilă este asamblată, pentru verificarea de detaliu, apoi demontată și ambalată), prin receptivitate și maleabilitate, prin respectarea strictă a termenelor (chiar livrări în devans) și altor clauze contractuale. **Triplarea volumului exportului în decurs de trei ani și jumătate** este, în acest sens, edificatoare. Iar o astfel de creștere se raportează nu numai la cantitate, ci cu deosebire la **valoarea intrinsecă a produsului finit**, de un stil din ce în ce mai „lucrat”, precum și la asimilarea în producție proprie a unor repere (de pildă, piese de echipament metalic speciale) ce constituiau în trecut import de completare și pentru care nu s-au găsit furnizori interni dispuși să le execute.

Mulți din partenerii străini și-au individualizat preferința pentru furnizorul I.M.D.H. și nu acceptă să-l schimbe. Pe această încredere s-a fundamentat **trecerea de la comenzi ocazionale la colaborări de durată**. Astfel, pentru o firmă suedeză se realizează un program complet de mobilare a locuințelor, cu aproape 50 de tipuri de piese, ameliorate succesiv, potrivit reacției cumpărătorilor și ofertei producătorului — acceptată de client — de a crește gradul de prelucrare (prin sculptură, intarsii, patinat, poleit, tapițerie). Mărirea cantității de muncă înalt calificată, încorporată în produs, a fost una din acțiunile ce au permis ca în ultimii trei ani, **valoarea mobilei fabricate dintr-un metru cub de cherestea să se suplimenteze**

1979:44,45; 1980:41,70; 1981:36,05;

Evoluția consumului de cherestea — metri cubi — la un milion de lei producție de mobilă

aproape cu o pătrime. Aportul valutar (la un curs de revenire sub media globală pe ramură), aportul la producția netă au fost, pentru producător, stimulii ce au precumpănit față de dificultatea organizării unei treceri fără perturbări de la un tip la altul. Organizare ce a reușit, grație unei concepții ce a păstrat în fluxul tehnologic și în ocuparea spațiilor doar cîteva puncte fixe, rigide și a recurs la o specializare prin **repartizarea pe echipe a lucrărilor** (grupe de operații, tipuri de piese) **pentru întregul an**. A fost nevoie și de un efort pe linia **integrării fabricației**, paralel cu stabilirea unor **cooperări cu unități de industrie mică**.

Ingeniozitate

„ASTA-I COMANDA, asta ne e do-tarea, atît ni se cere, atît putem, atît facem” — o astfel de atitudine de minimă rezistență, care neagă principiile autoconducerii și autogestunii (dar de care, din păcate, unele întreprinderi încă nu s-au dezbărat) nu are curs la I.M.D.H. Aici prevalează **concentrarea spre autodepășire**, considerată ca o firească îndatorire și reflectată nu numai pe planul calității produselor, ci și pe cel a diminuării cheltuielilor de producție, al sporirii în ritm alert a beneficiilor — care sînt și o sursă de remunerare a plusului de efort.

Consumurile specifice, normele de muncă (revizuite pentru orice produs de serie care a fost executat și în anul anterior, deci pentru care fabricația e complet pusă la punct) sînt exigente, la I.M.D.H., la un nivel mai exigent decît în alte întreprinderi de prelucrare a lemnului și sînt îndeplinite la cote superioare.

Beneficiarul — sau direct proiectantul — prezintă documentația pentru un produs. Specialiștii din compartimentul proiectare, contractare, lansare (comasare de atribuții ce reflectă concepția integrării activităților de pregătire a fabricației) o adaptează la posibilitățile de realizare, stabilind grosimile optime de material pentru minimizarea pierderilor, eventuala folosire de înlocuitori, tehnologiile. După planurile la scara 1:10 se realizează apoi macheta-prototip în mărime naturală, fază premergătoare trecerii la secțiile de prelucrare (la mașini sau manuală). În aceste două etape, personalul tehnic de execuție și mun-

INDUSTRIALIZAREA SOCIALISTĂ

(Urmare din pag. 6)

în economia mondială, ale crizei de materii prime și energie, ale reducerii ritmurilor de creștere în toate țările lumii, ale accentuării tendințelor protecționiste în comerțul mondial, Congresul al XII-lea al P.C.R. a stabilit orientările fundamentale ale dezvoltării economice și sociale, subliniind necesitatea ridicării pe o treaptă calitativ superioară, a dezvoltării forțelor de producție ale industriei și agriculturii, ale întregii economii naționale. Referindu-se la obiectivul fundamental al etapei actuale tovarășul Nicolae Ceaușescu sublinia: „Privind în perspectivă, economia României va trebui să se bazeze pe o industrie modernă, puternic dezvoltată, pe o agricultură modernă de înaltă productivitate, continuând să rămână și în viitor o țară industrial-agrară“.

În strategia dezvoltării economice în cincinalul și deceniul actual se acordă, în continuare, atenție dezvoltării industriei, care rămâne factorul hotărâtor al făuririi unei economii moderne, de înaltă eficiență, al valorificării superioare a întregului potențial material și uman al societății. Una din prioritățile principale pentru această etapă este dezvoltarea și lărgirea bazei de materii prime, materiale și energie. În acest sens, în cincinalul actual se prevede creșterea mai susținută a producției în industria extractivă. Pentru 1981—1985 se realizează dezvoltări importante ale producției, în special la purtătorii de energie primară — cărbune, gaze naturale, petrol. Necesitatea de a asigura în mai mare măsură acoperirea nevoilor de energie și materii prime din țară impune intensificarea activității geologice, elab-

borarea de tehnologii noi pentru valorificarea minereurilor și a altor substanțe utile. În domeniul energiei se va pune accent pe utilizarea cărbunilor, valorificarea potențialului hidroenergetic, folosirea pe o scară tot mai largă a noilor resurse de energie, aplicarea unui regim sever de economisire a petrolului și gazelor naturale, a tuturor formelor de combustibili și energie; se prevede astfel extinderea construcției de hidrocentrale, utilizarea combustibililor solizi, trecerea la realizarea programului de construcții de centrale nucleare și folosirea formelor noi de energie.

Un obiectiv important în dezvoltarea industriei pentru actuala etapă îl constituie **restructurarea ramurilor producției industriale** în funcție de cerințele și exigențele prezente și viitoare ale revoluției tehnico-științifice, de restricțiile impuse de criza de energie și materii prime, de creșterea interdependențelor dintre economiile naționale. Aceasta impune în primul rând creșterea continuă a gradului de tehnicitate a producției din toate ramurile economiei, dezvoltarea cu prioritate a ramurilor de vîrf ale industriei și intensificarea procesului de restructurare a industriei început în cincinalul 1976—1980, acordînd prioritate ramurilor și subramurilor mici consumatoare de energie și de materii prime.

Întregă această concepție, în deplină armonie cu cerințele dinamice ale progresului, mutațiile industriale preconizate — care prind viață pe zi ce trece — reflectă, odată mai mult, caracterul științific, novator al politicii partidului nostru de dezvoltare industrială și economică, în ansamblu, a României. Realizarea sarcinilor stabilite de Congresul al XII-lea în domeniul dezvoltării industriei va contribui decisiv la parcurgerea unei noi și însemnate etape pe drumul făuririi societății socialiste multilateral dezvoltate și al înaintării țării spre comunism.

Agricultura — ramură vitală

(Urmare din pag. 8)

ameliorate. Totodată, datorită măsurilor complexe de intensificare și modernizare a creșterii animalelor s-a obținut o sporire sensibilă a randamentelor pe animal și a greutății medii la sacrificare, ceea ce a condus la creșterea producției totale și a livrărilor la fondul de stat. Așa, de exemplu, în 1980, față de 1960, producția totală a sporit la carne cu 155%, la lapte de vacă cu 74%, la lînă cu 72%, la ouă cu 176%.

Ridicarea nivelului de trai al țărănimii

PE FUNDALUL marilor realizări obținute în dezvoltarea agriculturii, a întregii economii naționale, a crescut continuu nivelul de trai al țărănimii, s-a ridicat gradul de confort și civilizație al acesteia, satele patriei cunoscînd o permanentă înflorire. Veniturile reale ale țărănimii, provenite din munca în C.A.P. și în gospodăria personală, pe o persoană activă au crescut, în ultimele două decenii, de aproape 3 ori. Au sporit vânzările de mărfuri cu amănuntul la sate, prin comerțul socialist, de la 136 miliarde lei în 1960, la 50,5 miliarde lei în 1980. În același interval au fost construite în mediul rural 1,1 milioane de locuințe din fondurile statului și ale populației.

În ultima vreme, din inițiativa secretarului general al partidului, tovarășului Nicolae Ceaușescu, a fost adoptat un complex de măsuri vizînd cointeresarea mai puternică a țărănimii în rezultatele muncii sale, stimularea micilor producători agricoli, dezvoltarea în mediul rural a industriei mici și altor activități neagricole remuneratoare, atragerea și stabilizarea forței de muncă la sate.

Organizarea și funcționarea unităților agricole socialiste sînt așezate pe baza unui larg sistem democratic care asigură participarea oamenilor muncii la conducere și gestiune, la rezolvarea tuturor problemelor ce privesc activitatea de producție și socială.

Perspective insufleteitoare

AGRICULTURA României a intrat într-o etapă în care numeroasele acumulări cantitative din perioada anterioară se vor transforma într-o nouă calitate, ceea ce va permite înfăptuirea unei adevărate revoluții agrare în ce privește producția, productivitatea muncii, nivelul tehnic, eficiența economică, activitatea socială generală din satele noastre. Puternicul dinamism pe care îl va cunoaște agricultura — concretizat printr-un ritm mediu de 4,5—5% — va crea premise pentru apropierea treptată a României, și din acest punct de vedere, de nivelul atins de țările dezvoltate economic. În același timp, ca urmare a orientării consecvente a agriculturii pe calea intensificării și modernizării, producția agricolă va spori într-un ritm superior celui al populației, ceea ce va oferi condiții pentru un nivel mai ridicat al consumului de alimente și pentru lărgirea exporturilor.

Actualul cincinal se va caracteriza atît prin accelerarea progresului întregii agriculturi, cît și prin dezvoltarea armonioasă a producției agricole în toate zonele, reducerea disparităților zonale și o mai bună echilibrare teritorială, pe baza programelor privind autoaprovizionarea și autoconducerea în profil teritorial. Elaborarea și aplicarea unei strategii unitare și de largă perspectivă pentru asigurarea dezvoltării armonioase a tuturor zonelor va asigura condiții pentru creșterea nivelului de trai al țărănimii și reducerea deosebirilor esențiale dintre oraș și sat, dintre agricultură și industrie.

→

citorii aduc noi îmbunătățiri soluțiilor. Cheresteaua (depozitată pe esențe și vechime) este valorificată la maximum prin croire, iar resturile sînt sortate pentru folosiri ulterioare la repere mici. Capetele (colectate în țarcuri), ca și rumegușul (captat de exhaustoare), talajul, resturile de hirtie servesc drept combustibil la centrala termică (unde, la instalarea noului cazan cu regim pretențios de funcționare, a fost păstrat și un bătrîn cazan care, practic, „arde orice“, economisind gazul metan).

Pentru reducerea consumului de energie electrică s-a asigurat iluminatul natural prin lămpile (menținute permanent curate), la locurile de muncă unde se execută montaj și la cele

unde se lucrează în schimbul II (mașini, prese, sprîțuit, șlefuit) s-au montat lămpi individuale cu putere redusă. Sectorizarea instalației de încălzire a dat posibilitatea ca în schimburile II și III să fie alimentate cu căldură doar punctele cu acest regim de lucru. Un program special, elaborat în lumina recentului decret, prevede măsuri (inclusiv instalarea de panouri solare deasupra depozitului de cherestea și pe o clădire) care vor asigura, cu un volum mic de investiții repede recuperabile, diminuarea cu 16% a necesarului de energie termică și renunțarea la combustibilul lichid.

Dotarea cu unele mașini automate înalt productive, care lucrează pe coordonate, nu a eliminat preocuparea pentru îmbunătățirea și completarea, prin

forțe proprii și cu soluții simple, a echipamentului vechi. Prin autoutilare s-au realizat o mașină de îndoit carton pentru diverse ambalaje (ceea ce a înlăturat dependența de capriciile furnizorului), o curbătorie pentru repere mici și mijlocii ș.a. S-a extins furniruirea canturilor, ceea ce a lărgit domeniul de utilizare a înlocuitorilor în condițiile menținerii calităților funcționale ale produselor.

Optica aceluși „atît putem, atît facem“ are deci, aici, o altă ștachetă, potențialul fabricii își găsește în el însuși dinamismul necesar pentru ca „atît facem“ să fie întotdeauna cu un pas mai departe decît „atît ni se cere“.

D. CONSTANTINESCU

„Putem afirma cu deplină temei, pe baza realităților, că orinduirea socialistă a creat condițiile pentru dezvoltarea puternică a forțelor de producție, pentru lichidarea într-o perioadă scurtă a inapoierei moștenite de la regimul burghezo-moșieresc, pentru ridicarea României pe o treaptă superioară de progres și civilizație“.

NICOLAE CEAUȘESCU

SOCIALISMUL — SINGURA CALE CĂTRE PROGRES ȘI CIVILIZAȚIE (I)

ÎN PERSPECTIVA sistemului de gândire fundamentat pe materialismul dialectic și istoric, pe consecvență și suplete, sistem deschis, eliberat de orice scheme și dogme, care se îmbogățește printr-o extraordinar de profundă și multilaterală analiză a noilor date ale dezvoltării economice și politice, expunerea tovarășului Nicolae Ceaușescu la Plenara lărgită a C.C. al P.C.R. din 1—2 iunie 1982 ne apare ca o nouă și originală sinteză a minunatelor înfăptuiri ale poporului român pe calea progresului și civilizației, ca un document programatic de excepțională însemnătate pentru edificarea bazei tehnico-materiale a societății socialiste multilateral dezvoltate, perfecționarea relațiilor de producție și sociale, pentru dezvoltarea conștiinței socialiste a omului nou, participant conștient la făurirea propriului său destin.

Transformări revoluționare fără precedent în istoria poporului român

PUȚINE sînt popoarele care au cunoscut într-o perioadă istorică relativ scurtă atît de ample transformări revoluționare pe plan economic, social și politic cum a cunoscut poporul român în anii construcției socialiste.

Este suficient să menționăm, de pildă, că în timpul regimului burghezo-moșieresc, după mai mult de 80 de ani de dezvoltare capitalistă, România rămăsese o țară agrară, cu o industrie slab dezvoltată și o agricultură inapoiată. În 1938, România producea de 23 de ori mai puțină energie electrică decît Anglia, de 18 ori mai puțin decît Franța și de 14 ori mai puțin decît Italia. Producția de oțel era de 38 de ori mai mică decît în Anglia, de 21 de ori mai mică decît în Franța și de 8 ori mai mică decît în Italia. La sate, rămășițele semif feudale frînau dezvoltarea forțelor și relațiilor de producție, agricultura, care concentra 80% din populația țării, rămînînd domeniul cel mai slab al economiei. În condițiile în care, în anul 1938, 12 200 de moșieri, reprezentînd 0,4% din numărul total al gos-

podăriilor agricole, posedau o suprafață de 5 470 000 hectare, adică aproape toată așezarea mică a gospodării țărănești, iar industria era slab dezvoltată, înzestrarea tehnică a agriculturii se prezenta extrem de precară. Valoarea inventarului agricol — calculată la hectarul de pămînt arabil — era de 15 ori mai mică decît în Germania și 42 de ori mai mică decît în Elveția.

Dezvoltarea economică a țării era în mare măsură încetinită de faptul că o importantă parte a venitului național, produs prin munca poporului român, era însușită de monopolurile străine, care dețineau poziții puternice în economia românească (în ajunul celui de-al doilea război mondial capitalul străin deținea 38% din capitalul societăților industriale pe acțiuni), își asigurau profituri mari, prin exploatarea maselor de oameni ai muncii și jefuirea bogățiilor țării, considerînd, totodată, că România este sortită să rămînă o țară inapoiată, agricolă, furnizoare de materii prime și produse agricole, piață de desfacere pentru produsele industriale ale țărilor imperialiste.

Forțele progresiste și democratice din România, în primul rînd comunistii, nu s-au împăcat însă cu o asemenea soartă, cu un asemenea model al structurii economiei care ar fi menținut țara pentru mulți ani în dependență față de străinătate, cu toate consecințele economice, politice și sociale.

Înfăptuind revoluția de eliberare socială și națională, antifascistă și anti-imperialistă — care a deschis calea revoluției democratice, a revoluției socialiste și a trecerii la construcția socialismului — poporul român, sub conducerea Partidului Comunist Român a asigurat condițiile necesare unor mari transformări revoluționare în patria sa. Au fost lichidate pentru totdeauna proprietatea capitalistă-moșierască asupra mijloacelor de producție, exploatarea și asuprirea de clasă, s-a realizat o economie socialistă unitară, s-a asigurat înfăptuirea principiului socialist de repartitie în conformitate cu principiile eticii și echității noii orînduiri.

Toate aceste profunde transformări, realizate cu ampla participare și efortul întregului popor — însoțite de o puternică dezvoltare a industriei socialis-

te, de o justă repartizare a forțelor de producție în toate județele, de înfăptuirea revoluției agrare, de dezvoltarea armonioasă a tuturor ramurilor economiei naționale, de înflorirea științei, învățămîntului și culturii — au asigurat o puternică dezvoltare a forțelor de producție, transformarea României într-o țară industrial-agrară cu o puternică industrie și o agricultură dezvoltată în plin progres, profunde transformări revoluționare în structura socială a țării, creșterea continuă a bunăstării materiale și spirituale a întregului popor.

Aplicarea cu consecvență a politicii P.C.R. de dezvoltare în ritm susținut a forțelor de producție în industrie, agricultură, construcții, transporturi, în celelalte ramuri ale economiei, a dus la creșterea constantă a fondurilor fixe, care însumează în prezent 2 100 miliarde lei, respectiv de 9 ori mai mult decît în 1950, la crearea a peste 5 milioane noi locuri de muncă, la reducerea ponderii țărănimii în totalul populației la sub 30%, la modificări importante în structura forței de muncă, la creșterea la 84% a ponderii muncitorilor calificați. Față de anul 1938 — anul cu economia cea mai dezvoltată înaintea celui de-al doilea război mondial — industria românească, care asigură astăzi locuri de muncă pentru 36% din populația ocupată a țării, produce de 48 de ori mai mult, fiind capabilă să satisfacă circa 80% din nevoile țării de mașini, utilaje și instalații, să contribuie cu aproape 60% la crearea venitului național. Agricultura, care a aniversat anul acesta împlinirea a 20 de ani de la încheierea cooperativizării, produce de 3,5 ori mai mult față de 1950, în condițiile în care populația țării a crescut cu circa 40%. Comparativ cu anul 1950 — anul cînd s-a trecut de fapt la construcția societății socialiste în țara noastră — produsul social și venitul național pe locuitor sînt de 15 ori mai mari.

Dinamismul economiei românești în anii socialismului este conturat cu toată claritatea de obținerea unor ritmuri medii anuale de creștere de 12,3% la

George MARIN

(Continuare în pag. 26)

NOUA REVOLUȚIE AGRARĂ, în curs de desfășurare în țara noastră, se prezintă ca un amplu și multilateral proces menit să ducă la reconsiderarea în profunzime a celui mai tradițional sector economic din istoria existenței noastre de două ori milenare. Problematika noii revoluții agrare, problematica tendințelor de dezvoltare a agriculturii românești în împrejurările de astăzi, este mult mai complexă decât ar putea să pară la o primă aproximare, implicațiile ei sociale, economice, biologice, umane, politice fiind dintre cele mai importante pentru evoluția de ansamblu a societății noastre. Ideea unei noi revoluții în agricultură ar trebui, credem, să se reflecte în planul tuturor științelor ce au legătură cu agricultura. În ceea ce privește gândirea economică, ar fi cazul ca, așa cum s-a procedat cu valorificarea ideilor avansate ale „industrialiștilor” din trecut, să procedăm în mai mare măsură astfel și cu acei înaintași ai noștri care au emis idei, gânduri, elemente analitice, ba chiar și soluții — valabile și astăzi — privitoare la agricultura românească, la determinanțele progresului ei. În articolul de față ne-am propus să ne referim la ideile unui asemenea înaintaș, anume Gh. Ionescu-Sișești. Acest mare om de știință din prima jumătate a secolului nostru a fost unul dintre cei mai profunzi cunoscători ai stărilor de lucruri din agricultura românească de-a lungul unei foarte largi perioade cuprinzând aproximativ șase decenii.

În condiții de cele mai multe ori vitrege, Gh. Ionescu-Sișești a militat neobosit pentru a se face rinduală în întreaga activitate de care atîrna soarta agriculturii. El susținea necesitatea conlucrării tuturor factorilor pentru asigurarea unui succes deplin în acțiunea de redresare a agriculturii. În urmă cu aproximativ șapte decenii, în lucrarea **Politica agrară cu privire specială la România**, scria: „Pentru realizarea celui mai mare succes în agricultură, deci a celei mai favorabile rentabilități, se cere o conlucrare egală a tuturor factorilor... Insist asupra acestei egalități pentru că se uită prea adesea

Tradiții progresiste ale gândirii economice românești (I)

în practica agricolă și în politica agrară că un singur factor defavorabil influențează în mod defavorabil întreaga exploatare. Întocmai după cum în nutriția plantelor vegetația rezultată atîrnă de elementul care se găsește în cantitate minimă (Legea minimului, formulată de Liebig), tot așa în organismul exploatării agricole rentabilitatea depinde de factorul cel mai defavorabil... De pildă, dacă toate elementele unei exploatări sînt perfecte, dar conducerea e rea, rezultatul va fi negativ; dacă... nu există defacere, de asemenea...”¹⁾

Într-o atmosferă nu întotdeauna prielnică oamenilor de știință din trecut — aceștia nu au lipsit — le-a fost greu să întreprindă acțiuni practice menite să impulsioneze progresul agriculturii deși erau convingiți de necesitatea și posibilitatea acestuia. Această convingere îl făcea pe Gh. Ionescu-Sișești să spună că: „Legile economice au adesea caracterul aspru și distrugător al legilor naturii, pe care însă o conștiință umană superioară le corectează prin legi de etică individuală sau socială.”²⁾ Tocmai pentru promovarea unei politici agrare care să țină seama de legile economice, de realitatea vieții, el s-a pronunțat în favoarea atragerii în organele reprezentative ale agriculturii a celor ce lucrau efectiv în producție, a agricultorilor care aduc din viața practică simțul acut al

realităților, al răspunderilor, nevoilor și aspirațiilor reale și care vor căuta înăuntrul acestor organisme soluțiile potrivite.

Spre deosebire de marea majoritate a economiștilor de catedră sau a celor angrenați activ în politica vremii, care ofereau proiecte uneori irealizabile, Gh. Ionescu-Sișești se remarcă prin argumentarea practică a ideilor sale, ceea ce exprimă gradul înalt de utilitate al acestora. Pentru savant, agricultura însemna pămîntul, planta și omul cu nevoile și mijloacele sale de producție, dar și societatea cu capacitatea ei instituțională de a transforma agricultura și de a îmbunătăți condiția umană a țărănimii. În acest sens, criticînd starea de fapte din agricultura timpului, el afirma că progresul ar trebui să cuprindă toate regiunile țării, în special cele sărace și puțin evaluate. „Era natural ca sămînța cea bună să prindă în pămînturile prielnice, era natural ca mai întii satele care erau deja bogate și luminate să primească luminile noii mișcări, dar e dureros și îngrijorător că în acele regiuni bogate și culte progresul să continue în timp ce în cele care erau deja sărace și orbite de neștiință nici nu a început.”³⁾

Trăind și activînd într-o perioadă istorică de mari prefaceri agrare, Gh. Ionescu-Sișești nu a putut refuza meditației sale o asemenea problemă cum este cea a structurii proprietății asupra pămîntului. El a avut o atitudine consecvent critică față de marea proprietate latifundiară ale cărei prezențe în agricultura românească erau încă atît de puternice la începutul veacului. Pentru angajarea culturii pămîntului pe calea progresului, Gh. Ionescu-Sișești considera necesară lichidarea vestigiilor feudale care-și puneau amprenta pe ansamblul raporturilor economice din agricultură. Reflectînd asupra acestui aspect, profesorul Ionescu-Sișești constata cu amărăciune: „Disponînd de o muncă ieftină, asigurată prin lege, agricultorii mari nu mai căutau altceva pentru a obține o rentabilitate de pe moșiile lor. Proprietarul — ori arendașul său — nu avea nici o competență tehnică; el nu făcea nici o investigație tehnică, nici o îmbunătățire. El nu era un agricultor, ci

FIȘE

NICU CEAUȘESCU • ION POPESCU

tehnologii
neconvenționale

● Prima dintr-un ciclu amplu de volume proiectat în manieră enciclopedică și care urmează

să fie realizat cu participarea celor mai renumiți specialiști din țară, lucrarea „TEHNOLOGII NECONVENȚIONALE” tipărită la Editura „Scriul românesc” sub semnătura lui Nicu Ceaușescu și a lui Ion Popescu abordează în premieră pe plan național un domeniu de maxim interes pentru progresul economic. O astfel de acțiune științifică este pe deplin justificată — după cum apreciază profesorul dr. doc. ing. Aurel Nanu care prefațează volumul — de evoluția spectaculoasă a unor noi tehnologii, bazate pe noi principii și legi față de tehnologiile utilizate pînă de mult în industria mondială. Informatica, biotehnologia, domeniul materialelor reprezintă ceea ce este denumit curent „străpungeri tehnologice” ale actualei revoluții științifice și tehnice. Dar valoarea cărții rezidă și în implicațiile majore pe

care tehnologiile neconvenționale le vor avea asupra dezvoltării economice, asupra structurilor sociale, asupra echilibrului ecologic. Lucrarea „Tehnologii neconvenționale” este elaborată, cu precădere, din perspectiva și cu instrumentele omului de știință ce activează în domeniul științelor exacte. Cu toate acestea, în cele nouă capitole ale volumului sînt vădite eforturile autorilor de a cuprinde în cîmpul cititorilor potențiali și pe specialiștii din alte domenii de activitate, în principal economiști.

Eficiența și factorul timp

● Economisirea timpului, luarea în considerare a factorului „timp” în cadrul activității economice constituie una dintre problemele cheie ale perfecționării planificării și conducerii economiei naționale — scrie V. Krasovski, în articolul *Effektivnost*

i factor vremii (*Eficiența și factorul timp*), apărut în nr. 15/1982 al revistei sovietice „ECONOMICESKAI GAZETA”. Un rol deosebit îl au în acest sens — subliniază V.K. — măsurile vizînd accelerarea proceselor de producție, scurtarea perioadei de rotație a fondurilor fixe de producție și a celor circulante, evidențierea timpului a uzurii morale a mijloacelor de muncă, reducerea duratei proiectării, construirii și punerii în valoare a noilor obiective, precum și a termenului de executare a comenzilor și de livrare a produselor către beneficiari. Din multitudinea rezervei care pot fi mobilizate pentru economisirea timpului, V.K. consideră ca fiind cele mai actuale în prezent accelerarea rotației mijloacelor în procesul investițional (care determină ridicarea eficienței în toate ramurile economiei naționale) și

un exploatator al muncii țărănilor și al inventarului agricol al acestora".⁴⁾

Exploatarea nerațională a fondului funciar prin practicarea monoculturii pe mari suprafețe și prin utilizarea abuzivă a potențialului productiv al solului, dublată de exploatarea maselor de țărani, constituia un element de ev mediu, care frâna posibilitățile de dezvoltare a agriculturii românești, remarcă adeseori Gh. Ionescu-Sisești. Reforma din 1921 a înlăturat doar în parte aceste obstacole, așezând ceva mai mult agricultura pe baza micii proprietăți țărănești, dar nerezolvând problemele creșterii producției agricole, ale progresului tehnic — tot atât de stringente ca și repartiția proprietății în favoarea țărănilor. În concepția lui Gh. Ionescu-Sisești, parcelarea excesivă a proprietății, lipsa mijloacelor tehnice necesare, a pregătirii profesionale, cheltuiala de muncă nu totdeauna eficientă, constituiau factori care, însoțind mica exploatare, au dus la o mare oscilație a producției agricole. Lipsită de stabilitate, mica proprietate era din nou înghițită de marea proprietate și astfel gospodăria țărănească era destrămată. În același timp însă, profesorul român releva că reforma din 1921 și fructul ei — mica exploatare, au creat un profil mai complex agriculturii care avea să atenueze puternicele efecte ale crizei din 1929. „Trecerea la proprietatea mică prin reforma agrară, îngăduie aici o mai mare putere de adaptare. Căci dacă e vorba de autarhie și de a trăi numai din propria producție, nimeni nu este mai în stare decât țărănul să o facă. Sub regimul micii proprietăți, calitatea și uniformitatea produselor au scăzut desigur, dar producția și exportul au fost în creștere".⁵⁾

Un loc aparte în opera lui Gh. Ionescu-Sisești îl ocupă mișcarea cooperativă de la sate. El vedea în cooperatie pirghia care va ridica din nou munca umană la o fază de înflorire comparabilă cu aceea pe care cu un secol în urmă o adusesse în evoluția socială și economică a lumii cheazășia libertății. Ea avea menirea să reprezinte o nouă fază a istoriei societății prin valorificarea tuturor energiilor

și a celor mai umile prin prețuirea egală a tuturor eforturilor, prin solidaritatea pe care urma să o creeze între oameni. „Numai cooperatia — spunea el — va putea intensifica agricultura".⁶⁾ Practic, în sarcina acestor cooperative reveneau problemele de organizare, dotare cu tehnică și industrializare a unor produse. Scopul cooperatiei era prosperitatea micului producător, prosperitatea întregii societăți.

„În mica proprietate — sublinia Gh. Ionescu-Sisești — cooperatia este singura cale pentru a organiza pe producător și de a sporii și îmbunătăți producția. Nu mai putem lupta azi cu metodele noastre din trecut. Nu se mai poate ca fiecare să producă cât vrea și ce vrea. Să ne strângem în cooperative, să ne unim".⁷⁾

Desigur, dacă ar fi să cercetăm în fond fenomenul cooperatist din România primei jumătăți a secolului nostru, nu se poate evita observația de ansamblu că deși mișcarea cooperatistă era precumpănitor rurală, iar agricultura avea nevoie acută de organizarea efortului colectiv al țărănimii, cooperatia agricolă, mai ales cea de producție, nu a avut nici pe departe ponderea și nici nu a exercitat influența la care ar fi îndreptățit-o avantajele pe care le putea aduce lumii satelor, chiar dacă unele efecte ale ei s-au făcut simțite pe planul reproducției în agricultură.

Deși Gh. Ionescu-Sisești a fost un agent susținător al intereselor agricole, el s-a situat pe un plan departe de cei care susțineau teoria „România, țară emnamente agricolă". A recunoscut în această teorie interesul exponenților moșierimii și ai capitalului occidental de a menține economia noastră națională în starea în care era, primii nevoind să recunoască caracterul anacronic al existenței clasei latifundiarilor, ceilalți încercând să-și asigure izvoare de materii prime și o piață sigură pentru produsele lor industriale. Răspunzând în acest sens pretențiilor unor economiști din Occident conform cărora România trebuia să se încadreze în diviziunea internațională a muncii cu o specializare strict agricolă,

și chiar să-și suprime industria, Gh. Ionescu-Sisești afirma: „Pentru a fi logici și consecvenți vom cere ca și țările industriale ca Franța, Anglia, Germania să suprime și ele agricultura lor".⁸⁾

În lucrările sale savantul acordă astfel o atenție deosebită dezvoltării armonioase a industriei și agriculturii. Dacă a fost mereu între primii susținători ai intereselor agriculturii, aceasta însă nu i-a afectat concepțiile cu privire la rolul industriei în economia națională. Din întreaga analiză pe care o face referitor la rolul și importanța agriculturii în economie, transpare ideea fundamentală că agricultura este un domeniu important al dezvoltării economico-sociale, dar nu singurul. Era convins că industria este ramura conducătoare a economiei și că o agricultură intensivă, dinamică nu se poate realiza decât pe baza unei industrii sănătoase, în care preponderența să o aibă ramurile constructoare de mașini. Progresul țării, dezvoltarea rațională a economiei însemna o dezvoltare proporțională a industriei și agriculturii. „Ideea unei întocmiri economice ar fi dezvoltarea paralelă a tuturor ramurilor de producție".⁹⁾ Dezvoltarea proporțională a celor două ramuri constituia în același timp un factor important al creșterii nivelului de trai, ducând la crearea unei puternice baze tehnico-materiale.

conf. dr. Constantin DROPU
Vasile IȘAN
Larisa MIHĂESCU

¹⁾ Gh. Ionescu-Sisești, *Politica agrară cu privire specială la România, f.a., București, p. 31*

²⁾ Ibidem, p. 100

³⁾ Gh. Ionescu-Sisești, *În chestiunea țărănească, „Albina" 1903, p. 46-47*

⁴⁾ Gh. Ionescu-Sisești, *Starea actuală a chestiunii agrare, „Neamul românesc", 12 august 1923*

⁵⁾ Gh. Ionescu-Sisești, *Drumurile agriculturii noastre în raport cu tendințele mondiale, „Argus", 6 aprilie 1932*

⁶⁾ Gh. Ionescu-Sisești, *Obștiile satești, „Viața agricolă", an. XI, nr. 7*

⁷⁾ Gh. Ionescu-Sisești, *Cooperatia și ridicarea agriculturii, „Argus", 24 aprilie 1924*

⁸⁾ Gh. Ionescu-Sisești, *Să suprîmăm industria, „Argus", 19 august, 1932*

⁹⁾ Gh. Ionescu-Sisești, *Echilibrul între industrie și agricultură, Universul, aprilie, 1941*

dezvoltarea infrastructurii de producție la toate nivelele.

Politici economice

● Sub aspectul politicilor economice promovate de unele state din America Latină în ultimul deceniu, opinează Jürgen Westphalen în studiul „Friedman versus Keynes în Latin America" publicat în numărul din iulie/august a.c. al revistei „INTERECONOMICS", se constată o tendință destul de puternică de tranziție de la concepțiile al căror promotor a fost J.M. Keynes, și continuatorul său sud american, Raúl Prebisch, spre cele fundamentate de Milton Friedman. Astfel, dacă în urmă cu două-trei decenii, majoritatea țărilor din această parte a lumii au optat pentru creșterea intervenției statului în economie (intervenție realizată prin: promovarea unei industrializări selective; contro-

lul investițiilor străine; un regim protecționist la produsele importate și crearea de industrii orientate spre export etc.), în anii '70 o serie de state între care Chile, Argentina, Uruguay au adoptat o politică inspirată din concepția lui M. Friedman. Coordonatele acestor politici sînt, potrivit autorului articolului, reducerea rolului statului în economie, deschiderea pieței interne față de competitorii străini, acționarea instrumentelor monetare. Dar, deși în primii ani de aplicare aceste reorientări de politică economică au avut efecte pozitive, pe termen lung sînt de așteptat numeroase dificultăți, în special în planul inflației și al ocupării forței de muncă. În acest spirit concluzia la care ajunge J. W. este aceea că variantele adoptate nu par să ofere, „în stare pură", o soluție de durată.

CHARLES GIBBS-SMITH

Invențiile lui Leonardo da Vinci

● Apărută recent, în traducere românească, la Editura Meridiane, lucrarea lui Charles Gibbs-Smith „INVENȚIILE LUI LEONARDO DA VINCI" vine să arunce o lumină asupra celor mai importante idei și proiecte tehnice ale acestui uimitor geniu al Renașterii. Pictor, arhitect, om de știință și inventator, Leonardo a înțeles ca nimeni altul strinsa interdependență dintre domeniile științei și artei, prevă-

FIȘE

zind apariția tehnologiei avansate cu peste patru sute cincizeci de ani în urmă. Preocupat să realizeze mecanisme care să accelereze și să simplifice îndelungatele zilnice, Leonardo a încercat să proiecteze diverse mașini automate, prin aceasta dovedindu-se o autentică personificare a omului modern cu pasiunea sa pentru dispozitive mecanice și preocuparea sa pentru creșterea productivității. Prin extraordinara lor ingeniozitate și varietate, proiectele lui da Vinci — dintre care multe anticipează tehnica secolului al XX-lea — pot oferi un bun prilej de îmbogățire a orizontului tehnic al inginerilor, economiștilor și altor categorii de cititori.

Socialismul — singura cale cătore progres și civilizație

(Urmare din pag. 23)

producția industrială globală, 4,3% la producția agricolă globală, 7,7% la productivitatea muncii pe o persoană în industrie (în condițiile în care numărul personalului muncitor a sporit în medie cu 4,2% anual). 13,2% la volumul comerțului exterior, 9,3% la produsul social și venitul național ș.a., pe întreaga perioadă de 30 de ani, din 1950 până în 1980.

Raportate la evoluțiile economice pe plan internațional, aceste ritmuri se constituie ca realizări excepționale ale țării noastre. Nu este oare deosebit de semnificativ că în deceniul 1971—1980, proclamat de Națiunile Unite al doilea deceniu al dezvoltării, când țările în curs de dezvoltare au înregistrat un ritm mediu anual de creștere a produsului intern brut pe locuitor de numai 2,8%, iar țările capitaliste dezvoltate — 2,4%, venitul național pe locuitor în România a crescut într-un ritm mediu anual de 8,2%? Sau faptul că în timp ce ritmul mediu anual de creștere a producției industriale în țările în curs de dezvoltare a oscilat în jurul a 5%, iar al celei agricole în jurul a 2,5%, producția globală industrială a crescut în România într-un ritm mediu anual de 11,2% și producția globală agricolă într-un ritm de 4,7%? Tocmai realizările obținute pe parcursul acestui deceniu — în condițiile cind pe plan internațional s-au manifestat cu putere instabilitatea, criza economică și îndeosebi cea energetică și s-a accentuat criza politico-socială a lumii capitalului — demonstrează cu putere superioritatea socialismului, faptul că societatea nouă în care oamenii muncii sînt stăpîni pe întreaga bogăție națională, făuritori conștienți ai propriului lor destin, asigură înaintarea fermă pe calea progresului și civilizației, a bunăstării, fericirii și independenței.

Pe baza unor ritmuri ridicate de creștere, decalajul între venitul pe locuitor în țara noastră și țările medii dezvoltate s-a redus de la 1:15—20 în 1950 la cel mult 1:4—5 în 1980. România, cu o populație care reprezintă circa 0,5% din populația lumii, asigură astăzi 0,8% din producția mondială de energie, 1,8% din cea de oțel, 1,9% din producția de ciment, 1,2% din producția de fire și fibre sintetice.

Numeroasele realizări ale poporului român în anii socialismului, dintre care am enumerat numai cîteva, stau la baza noli aprecieri calitative a tovarășului Nicolae Ceaușescu, în Expunerea la Plenara lărgită a C.C. al P.C.R. din 1—2 iunie, care evidențiază că, „deși România se află încă în categoria țărilor în curs de dezvoltare, cu un venit național de peste 1 500 dolari pe locuitor (față de numai 100 de dolari, în 1950), din punct de vedere al dezvoltării generale, echilibrate, a economiei naționale, a diferitelor ramuri și sectoare — industriei, agriculturii, trans-

portului — precum și al dezvoltării științei, învățămîntului, culturii ș.a., România a depășit în multe domenii caracteristicile unei țări în curs de dezvoltare. Societatea socialistă românească, caracterizată printr-o dezvoltare multilaterală economică, științifică, culturală și în ce privește nivelul de trai general al poporului, este puternic angajată în prezent pe calea trecerii la un nou stadiu de dezvoltare, a făuririi societății socialiste multilaterale dezvoltate și înaintare spre comunism“.

Împreună cu poporul și pentru popor

TOATE marile împliniri pe calea dezvoltării economice și sociale a țării sînt rezultatul muncii clasei muncitoare — clasa conducătoare a societății, care își îndeplinește cu dăruire rolul de a conduce întreaga națiune pe calea noii orînduirii sociale — a țărănimii, intelectualității, a tuturor oamenilor muncii, fără deosebire de naționalitate care, sub conducerea politică a P.C.R. asigură înlăptuirea Programului de făurire a societății socialiste multilaterale dezvoltate și de înaintare spre comunism.

Succese cu adevărat istorice au fost obținute în perioada ce a urmat Congresului al IX-lea al P.C.R., care a ales în fruntea partidului pe tovarășul Nicolae Ceaușescu, sub a cărui conducere înțeleaptă a fost elaborată și se aplică o politică de mare amplitudine, o strategie științifică eșalonată pe termen lung. Pătrunsă de un adînc spirit revoluționar și aureolată de cel mai adînc patriotism, puternic ancorată în contemporaneitate, în contactul nemijlocit cu realitățile economico-sociale, cu oamenii muncii de pe cele mai diverse șantiere ale socialismului și făcînd dovada unui larg orizont prospectiv, această politică constituie un exemplu de aplicare creatoare, originală a adevărurilor generale ale socialismului științific în condițiile concrete ale României.

Pornind de la aprecierea deosebit de sintetică și expresivă a tovarășului Nicolae Ceaușescu că „socialismul este opera conștientă a poporului, că el se construiește cu poporul și pentru popor“, partidul nostru a asigurat crearea unui larg cadru de participare a oamenilor muncii la conducerea tuturor sectoarelor de activitate. Întregul sistem de organizare și conducere a economiei ca și a altor domenii de activitate, întemeiat pe autoconducere muncitorească și autogestiune economico-financiară, pe împletirea armonioasă a activității unor organisme și forme noi de conducere democratică a societății cu organele statului socialist, ca stat al democrației muncitorești — se materializează astăzi în asemenea forme ale con-

ducerii și controlului exercitate nemijlocit de oamenii muncii cum sînt organismele colective de conducere cu caracter permanent și instituționalizarea unor forumuri democratice cu caracter național. La acestea se adaugă o altă realitate a societății noastre, în care organizațiile de masă — obștești, profesionale, cooperatiste, consiliile naționalităților conlocuitoare, uniunile creatorilor, asociațiile și societățile științifice, culturale, sportive, alte organizații — fac parte din Frontul Democrației și Unității Socialiste care își are și propriile sale organizații și se afirmă ca o formă superioară de unire și coordonare a eforturilor întregii națiuni. Toate acestea alcătuiesc, așa cum subliniază tovarășul Nicolae Ceaușescu, „un sistem democratic unic în felul său, în care reprezentanții direcți ai maselor populare hotărăsc asupra destinului țării, asupra căilor de înlăptuire neabătută a Programului de făurire a societății socialiste multilaterale dezvoltate și înaintare spre comunism, asupra politicii interne și externe, stabilesc măsurile pentru dezvoltarea continuă a patriei, întărirea unității și forței sale materiale și spirituale, a suveranității și independenței României“.

Dealtfel, prin eforturile susținute ale întregului popor, prin participarea sa nemijlocită la îndeplinirea tuturor marilor obiective stabilite de partid pentru dezvoltarea continuă a patriei noastre s-a putut realiza creșterea puternică a forțelor de producție, întărirea științei, învățămîntului și culturii, care au asigurat ridicarea continuă a bunăstării materiale și spirituale a tuturor oamenilor muncii. Deosebit de semnificativ este faptul că, în paralel cu alocarea a circa o treime din venitul național — în ultimele trei cincinale — pentru fondul național de dezvoltare economico-socială, cu creșterea fondurilor fixe în economia națională, au crescut de la 330 lei la 2 238 lei retribuția medie nominală lunară, de la 137 la aproximativ 1 400 lei veniturile nominale nete lunare ale țărănimii, de la 211 la circa 3 200 lei cheltuielile social-culturale pe locuitor. Ca urmare a construirii a circa 4,6 milioane locuințe în perioada 1950—1980, aproximativ 70% din populația țării beneficiază de locuințe noi. În condițiile creșterii rapide a populației urbane — de la 3,7 milioane în 1948 la 11,0 milioane în 1980 — consumul pe locuitor a crescut de 3,7 ori la carne, 1,6 ori la lapte, 4,5 ori la ouă, 4 ori la zahăr, de peste 4 ori la legume. Durata medie de viață a crescut de la 42 de ani în 1932 la 70 de ani în perioada 1976—1980. A cunoscut o nemaiîntîlnită înflorire în istoria poporului nostru activitatea culturală educativă în rîndul maselor largi populare.

Întreaga noastră experiență istorică demonstrează, astfel, cu toată claritatea, că numai socialismul, dezvoltarea puternică a forțelor de producție asigură condițiile necesare pentru ridicarea nivelului de viață al poporului, pentru progresul științei, învățămîntului, culturii, pentru un grad superior de civilizație, pentru întărirea forței materiale și spirituale a patriei, independența și suveranitatea sa.

Reaşezarea raportului de forţe şi înlăptuirea unui nou echilibru — imperative ale vieţii internaţionale contemporane

EPOCA CONTEMPORANĂ reprezintă epoca unor profunde şi multilaterale transformări survenite pe plan mondial, a afirmării tot mai puternice a voinţei popoarelor de a trăi în libertate şi pace, dar şi epoca unor puternice confruntări între politica imperialistă de forţă, menţinere şi reimpărţire a zonelor de influenţă, şi noua politică ce-şi propune să ridice pe primul plan valorile umaniste ale păcii, independenţei şi suveranităţii tuturor naţiunilor.

Caracterul deosebit de complex al vieţii internaţionale din deceniul '80 este relevat de faptul că în actualul moment istoric se manifestă cu deosebită vigoare procesul afirmării unor noi forţe politice, al efectuării unor deplasări în raportul de forţe existent pe plan mondial, concomitent cu tendinţa reaşezării structurale a relaţiilor dintre state, pe baze noi, fundamental diferite, care să dea într-adevăr expresie afirmării egalităţii în drepturi. Analiza magistrală făcută de secretarul general al partidului, tovarăşul Nicolae Ceauşescu, în expunerea prezentată la plenara lărgită a Comitetului Central al Partidului Comunist Român din 1—2 iunie 1982, document remarcabil ce pune în lumină într-o viziune ştiinţifică şi de largă perspectivă mutaţiile produse în sistemul internaţional, relevă faptul că „Sintem, de fapt, într-o perioadă de reaşezare a raportului de forţe, de realizare a unui nou echilibru mondial între diferite state şi grupări de state. Se poate aprecia că noul echilibru se va baza pe o mai mare diversitate a centrelor de putere, va ţine mai mult seama de rolul lumii a treia, al ţărilor mici şi mijlocii, al ţărilor în curs de dezvoltare şi ţărilor nealiniate. Pentru a fi viabil, noul raport de forţe şi noul echilibru trebuie să se bazeze pe principiul de egalitate, de respect al independenţei şi neamestec în treburile interne ale altor popoare”¹⁾.

Redefinirea în termeni noi a raporturilor dintre state

IDEEA necesităţii afirmării unui noi echilibru în relaţiile mondiale între diferite ţări şi grupuri de ţări constituie o consecinţă logică a profundelor transformări care s-au petrecut în lume, transformări ce devin astăzi tot mai vizibile, în condiţiile afirmării luptei popoarelor pentru independenţă, pentru suveranitate naţională, pentru o nouă ordine economică şi politică mondială. Vechiul raport de forţe, stabilit după cel de al doilea război mondial, care dădea expresie unui anumit sistem de relaţii existente, a fost depăşit, în deceniile ce au urmat, de aflulxul pe arena mondială a numeroase forţe noi: ţările care au optat pentru socialism şi afirmarea tot mai puternică a tinerelor state independente care doresc să-şi aducă o contribuţie efectivă la soluţionarea problemelor internaţionale. Dacă în perspectiva istoriei apare poate firesc ca la sfârşitul unei conjuncturi de genul celei care a zguduît lumea, viziunea asupra organizării sistemului mondial să se fi axat îndeosebi în ce priveşte apărarea păcii pe consensul celor mai mari ţări care au contribuit la zdrobirea fascismului, apariţia pe parcursul anilor a numeroase probleme noi, în special de ordin economic, perpetuarea unor surse de conflict, dimensiunile aproape incalculabile ale fenomenului înarmărilor au pus în lumină cu necesitate cerinţa regândirii sistemului de organizare internaţională.

Apare necesară, mai mult ca oricând, înţelegerea de către toate popoarele a noilor realităţi ale vieţii internaţionale, ideea că pentru a fi viabil şi funcţional, pentru a rezolva problemele fundamentale cu care este confruntat astăzi, sistemul internaţional însuşi trebuie să se democratizeze, trebuie să facă loc unui spirit sporit de cooperare. Aşa cum se arată într-un studiu publicat de un autor american, „dispersarea puterii face imposibilă pentru o naţiune singură sau un mic grup de naţiuni să dea o configuraţie definitivă unei ordini schimbătoare, fie prin forţă, fie prin dominaţie economică”²⁾. În alte studii se relevă, pe bună dreptate, faptul că în prezent „concepţiile bipolare ale politicii mondiale par a fi tot mai mult depăşite, la fel ca şi vederile eurocentrice care le-au precedat. Puteri regionale precum China, India şi Japonia încep nu numai să-şi edifice un rol de o

mai mare independenţă şi iniţiativă naţională: ele sînt pe cale chiar să aplice cu succes asemenea politici”³⁾.

Deplasările petrecute în cadrul sistemului internaţional denotă cu tot mai multă evidenţă faptul că ne aflăm într-o perioadă în care, ca o consecinţă a profundelor transformări economice şi politice, noi state şi grupări de state reclamă un rol tot mai important în politica mondială. Sînt cunoscute manifestările pe plan internaţional ale ţărilor în curs de dezvoltare membre ale „Grupului celor 77”, puternica prezenţă în relaţiile mondiale a mişcării de nealinieri, contribuţia pe care organizaţii regionale sau subregionale — precum Organizaţia Unităţii Africane, Liga Arabă, S.E.L.A. sau Pactul Andin pentru a cita doar câteva — caută să o aducă la redefinirea în termeni noi a raporturilor dintre state în lumina realităţilor epocii contemporane.

Complexitatea relaţiilor internaţionale este relevată de faptul că deşi unitar în configuraţia sa, sistemul internaţional întruşe de fapt numeroase subsisteme de o mare diversitate, că pe plan internaţional continuă să se manifeste un întreg şir de contradicţii a căror interpretare corectă implică tot mai mult înţelegerea imperativelor coexistenţei paşnice, abolirii forţei din viaţa internaţională, ale promovării unei politici noi, reciproc avantajoase şi convenabile pentru toate popoarele. Afară de contradicţia fundamentală dintre socialism şi capitalism, contradicţie care continuă să se manifeste deşi se afirmă o mai bună înţelegere cu privire la necesitatea coexistenţei paşnice între ţări avînd orînduri sociale diferite, se dezvoltă contradicţia între ţări bogate şi sărace, între ţări dezvoltate şi ţări în curs de dezvoltare. Accentuarea acestei contradicţii reprezintă — după cum apreciază autorii Raportului Brandt — sursa potenţială a unor viitoare şi puternice conflicte.

Concomitent, continuă să se manifeste pe plan internaţional şi alte contradicţii, generate de cursa înarmărilor, de competiţia pentru obţinerea armelor celor mai perfecţionate, contradicţii între ţări nucleare şi ţări care nu posedă arma nucleară, contradicţii între blocurile militare, contradicţii între ţări cu acelaşi sistem social-politic, determinate de multiple cauze obiective şi subiective, inclusiv de nerezolvarea echitabilă a unor probleme contestate în decursul istoriei. Dinamica acestor contradicţii care uneori se interferează, alteori se suprapun şi altele acţionează în mod cu totul independent, sollicită în cel mai înalt grad o asemenea modelare a sistemului internaţional care să le oprească să degeneze în conflicte, şi cu atât mai puţin în conflicte militare. Situaţia impune cu stringenţă ca orice deosebiri de vederi sau interese opuse să fie soluţionate prin negocieri directe, pe calea tratativilor, iar nu prin recurgerea la forţă sau la ameninţarea cu forţa. În condiţiile în care se manifestă multiple acţiuni şi tendinţe, diversitatea intereselor este atât de puternică, iar acuitatea unor probleme poate determina oricînd distorsiuni sau situaţii de criză, este necesară o asemenea adaptare a sistemului internaţional la realităţi care să permită să se depăşească momentele conflictuale şi să asigure înlăptuirea aspiraţiilor popoarelor pentru pace, o viaţă mai bună, pentru echitate şi dreptate în raporturile internaţionale.

Echilibrul internaţional reflectă, după cum se ştie, raportul de forţe. El este chemat să dea expresie interacţiunii diferiţilor factori ce se afirmă pe plan mondial, să asigure stabilitatea sistemului, prin considerarea ponderii şi a dinamicii elementelor sale componente.

Teoria relaţiilor internaţionale cunoaşte, desigur, de mult timp, noţiunea de echilibru. Acest termen a fost folosit încă

¹⁾ Nicolae Ceauşescu, Expunere cu privire la stadiul actual al edificării socialismului în ţara noastră, la problemele teoretice, ideologice şi activitatea politică, educativă a partidului, Bucureşti Ed. politică, 1982, p.70—71

²⁾ Lincoln Gordon, Growth Policies and the International Order, 1980's Project/Council on Foreign Relations, McGraw-Hill Book Company, New York, p. 171

³⁾ Military Power and Policy in Asian States: China, India, Japan, edited by Onkar Marwah and Jonathan D. Pollack, Westview Press, Boulder, Colorado-Dawson, Folkestone, England, 1980, p. 7

în vechea Indie de Kautilya, apoi de Aristotel, Demostene și Iucidide, promovat ca un concept al relațiilor internaționale de David Hume, practicat de Richelieu, Metternich, Bismarck și numeroși alți oameni politici. Teoria „balanței puterii” — accepție deformată a echilibrului — este și astăzi folosită de politicieni din țările occidentale ca pretext pentru a justifica cursa înarmărilor și a preconiza existența unei anumite superiorități de ordin militar. Nicolas Spykman opinează de pildă că „Statele au fost angajate dintotdeauna în oprirea forței altor state. Adevăratul motiv este că statele sînt interesate numai într-o balanță care să le favorizeze. Nu există o securitate reală dacă ești la fel de puternic ca inamicul potențial : există o securitate numai dacă ești puțin mai puternic”⁴⁾.

Insuficiența unor asemenea abordări ale problematicei echilibrului apare cît se poate de clară dacă ne gîndim la faptul că echilibrul este conceput în optica unor astfel de teorii în termenii exclusivi ai relațiilor de putere, relații evident schimbătoare în funcție de capacitatea militară a statelor, de ponderea lor economică, de forța pe care o manifestă pe plan mondial. Caracterul unilateral al viziunii menționate rezidă și în faptul că ea reduce echilibrul numai la anumite elemente ale realității internaționale, susceptibile de a fi reconsiderate în condițiile apariției unor deplasări în puterea politică, dar mai ales militară (de exemplu, numărul și puterea rachetelor nucleare de care dispun marile puteri, vulnerabilitatea lor mai mare sau mai redusă, capacitatea de a atinge anumite ținte situate la mari distanțe etc.).

Deficiența teoriilor politice ale echilibrului, preconizate de unii specialiști în relațiile internaționale, constă tocmai în aceea că ele încearcă să perpetueze un anumit echilibru, întemeiat pe preponderența unor țări mari și pe raporturile dintre acestea, excluzînd din modul de a concepe sistemul internațional prezența unor țări noi, a forțelor înaintate ce se afirmă pe arena mondială, a popoarelor, a opiniei publice, reducînd echilibrul la o simplă relație între blocuri sau între cele mai mari puteri. Într-o viziune realistă asupra sistemului internațional este de neconceput ignorarea acestor forțe importante care se manifestă pe arena mondială, reducerea echilibrului numai la un simplu raport aritmetic al puterii militare a celor mai mari țări. O asemenea concepție este unilaterală prin aceea că — așa cum dovedesc realitățile — componentei militare a puterii i se adaugă de fapt din ce în ce mai mult componenta economică, tehnologică, ponderea unor țări în deținerea unor materii prime de interes vital, resurse energetice etc. Pe de altă parte, concomitent cu diversitatea modalităților prin care se exprimă „puterea”, asistăm și la afirmarea pe arena mondială a unei largi și tot mai diversificate pleiade de „actori” — state naționale suverane — care se manifestă cu tot mai multă energie ca promotoare ale reorientării relațiilor internaționale în direcția păcii, a stabilității economiei mondiale pe baze noi, a înfăptuirii unor mutații profunde, de natură să reorienteze în ansamblul lor desfășurarea raporturilor dintre țări și popoare.

Ni se pare semnificativ faptul că în literatura contemporană a relațiilor internaționale problema apariției unor noi centre de putere, problema efectuării unor deplasări în raportul mondial de forțe a fost sesizată de numeroși specialiști. Cercetătorul francez Guy Hermet, de exemplu, apreciază că „ideea unei remodelări mai puțin ierarhice a sistemului internațional... începe să rețină atenția”. Același autor exprimă punctul de vedere că „schimbarea ierarhiei internaționale pe termen lung pare convenită, în timp ce pe termen scurt pare fără ieșire o astfel de schimbare, iar pe termen mijlociu ea este abandonată domeniului inesizabilului”⁵⁾. Numeroși cercetători occidentali acordă, de aceea, o importanță deosebită experienței R.F.G. și Japoniei, afirmării țărilor petroliere, unor țări din lumea a treia care au cunoscut o dezvoltare impetuoasă în ultimii ani, precum Brazilia, Nigeria, Mexicul, insistînd mai ales asupra afirmării unor noi centre economice, susceptibile de a pune în discuție teza echilibrului bipolar atît de mult vehiculată în anii postbelici. În cunoscuta sa lucrare „Inegalitatea națiunilor”, Robert Tucker emite părerea că noile centre de putere s-ar pronunța pentru o redistribuire „de fapt” a puterii. Apreciînd în mod eronat interesele țărilor noi și revendicările acestora, el opinează că aspirațiile țărilor în curs de dezvoltare ar anunța „nu sfîrșitul ierarhiei ci apariția unei noi ierarhii care s-ar materializa în forma — cel puțin inițial — de hegemonie regio-

nală”⁶⁾. El citează și părerea unui alt politolog american, Tom J. Farer, care propune o cooptare selectivă în „clubul” țărilor dezvoltate a citorva țări în curs de dezvoltare : Nigeria, Brazilia, Venezuela, Mexicul, Arabia Saudită, Iranul, India și Indonezia⁷⁾. Puncte de vedere de genul celor menționate denotă faptul că pentru o serie de teoreticieni occidentali noul echilibru internațional nu trebuie să fie un echilibru calitativ diferit. Ei admit ideea că statele mari pot „împărți” puterea politică și economică cu unele țări din „lumea a treia”, dar resping alternativa unei reforme de ansamblu a sistemului internațional, care să dea curs aspirațiilor de egalitate și de demnitate ale tuturor popoarelor ; în plus, afirmarea unor noi forțe în sistemul mondial este identificată în mod tendențios cu ideea sporirii pericolului conflictelor.

Este cît se poate de evident că asemenea puncte de vedere tind spre menținerea unui anumit echilibru al sistemului internațional, bazat pe relații de inegalitate, pe menținerea privilegiilor unor anumite țări sau grupuri de țări și în final pe contestarea dreptului tuturor statelor, în special al țărilor mici și mijlocii, de a participa cu drepturi egale, în virtutea suveranității lor, la desfășurarea raporturilor în cadrul sistemului internațional.

În ce privește corelația dintre remodelarea sistemului internațional și existența conflictelor, așa cum sublinia tovarășul Nicolae Ceaușescu într-un interviu acordat ziarului japonez „Mainichi Shimbun”, „sîntem într-o etapă de mari schimbări în raportul de forțe pe plan internațional, de realizare a unui nou echilibru între diferite state și grupări de state. De aceea, pînă la realizarea acestui nou echilibru pe o bază nouă, se poate să ne așteptăm încă la o serie de ciocniri, la o serie de noi momente de încordare în viața internațională”⁸⁾.

Evident, conflictele nu pot fi eradicate cu ușurință din viața societății. Ele apar în mod firesc într-o epocă în care reasezarea raportului internațional de forțe implică contradicții, în special între cei care doresc să mențină neschimbată logica sistemului și cei care doresc să se manifeste ca forțe noi pe arena mondială. În același timp, nu trebuie neglijate nici contradicțiile ce apar între titularii diferitelor centre de putere, ca urmare a redimensionării raporturilor dintre ei. Este necesar, însă, ca întregul proces de reasezare a raporturilor dintre state — proces obiectiv, firesc, fiind seama de transformările importante petrecute în viața internațională — să fie lăsat să se desfășoare pe baza noilor reguli de conduită internațională, a principiilor de drept și de morală și nu să fie frînat, prin acțiuni arbitrare, de forță sau dictat.

Este vorba de a înțelege realitățile noi ale unei epoci care determină cu stringență participarea activă a statelor noi, a țărilor în curs de dezvoltare, a forțelor înaintate ale socialismului, a opiniei publice, a popoarelor, la desfășurarea raporturilor mondiale. Contribuție remarcabilă adusă de gîndirea politică românească, teza de inestimabilă valoare teoretică a secretarului general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu, privind trecerea de la vechiul echilibru la un nou echilibru în relațiile mondiale, concepe echilibrul ca un echilibru calitativ diferit, bazat pe principii superioare, pe înțelegerea rolului pe care forțele înaintate îl au și trebuie să-l joace în viața internațională. Nu mai este posibil astăzi să consideri echilibrul internațional de forțe, consecință directă a raportului existent pe plan mondial, doar în termenii unor raporturi între blocuri, între cele mai mari puteri, cu excluderea sau ignorarea uriașelor forțe care se pronunță pentru o transformare înnoitoare a sistemului internațional.

Noul echilibru trebuie să dea cu adevărat satisfacție aspirațiilor forțelor înaintate de pretutindeni pentru pace, libertate, pentru progres social. El nu poate fi un echilibru bazat pe cursa înarmărilor, pe puterea militară sau preponderența economică a unor anumite state mai puternice. El trebuie să fie un echilibru pentru toți și care să dea satisfacție aspirațiilor de mai bine de care sînt dornice toate popoarele. În felul acesta, echilibrul internațional, în accepția României, se corelează organic cu ideea democratizării relațiilor internaționale, cu participarea activă a tuturor popoarelor la soluționarea în interesul comun a problemelor mondiale. Este cert că noul echilibru internațional trebuie să fie astfel conceput încît să dea expresie cerinței participării active la viața internațională a tuturor țărilor lumii : marilor puteri, corespunzător cu capacitatea și posibilitățile lor, dar și tuturor celorlalte țări, în special țărilor mici și mijlocii, dat fiind faptul că pentru a fi într-adevăr trainic, noul echilibru trebuie să răspundă unei largi arii de interese în care sînt vital angajate în prezent toate popoarele, problemele păcii, dezarmării, eliminării conflictelor, eradicării subdezvoltării și edificării unei noi ordini internaționale.

conf. dr. Victor DUCULESCU

⁴⁾ Citat de Colin S. Gray, *The Geopolitics of the Nuclear Era: Heartlands, Rimlands and the Technological Revolution*, published by Crane, Russak and Company, Inc., New York, 1977, p. 1

⁵⁾ Guy Hermet, *Entre l'utopie et la stratégie. La hiérarchie des nations dans le système mondial*, în „Revue française de science politique”, vol. 2, no. 30, aprilie 1980, p. 218, 220

⁶⁾ Robert W. Tucker, *The Inequality of Nations*, New York, Basic Books, Inc. Publishers, 1977, p. 181

⁷⁾ Ibidem, p. 193

⁸⁾ „Știința” nr. 12 343 din 29 aprilie 1982

Dificultăți pentru producătorii de hirtie și carton

SPERANȚELE producătorilor într-o evoluție fermă a cererii pe piața internațională a produselor papetare (celuloză, hirtie, carton), în primii ani ai deceniului actual nu s-au realizat. Anul 1981 a marcat o evoluție puțin susținută a cererii în principalele țări consumatoare și importatoare, pe fondul evoluției nefavorabile a situației economice generale în aceste țări, agravată și de concurența pe care hirtia și cartonul le suportă din partea unor produse înlocuitoare și, în ultimul timp, a noilor mijloace electronice de comunicație.

Intrucât creșterile costurilor de producție nu au putut fi transferate asupra prețurilor de desfacere, situația financiară a majorității firmelor producătoare de hirtie și carton s-a deteriorat. În aceste condiții, producătorii s-au văzut obligați să-și intensifice eforturile în direcția modernizării capacităților de producție, reducerii consumurilor energetice, creșterii productivității muncii.

Producția de hirtie și carton a țărilor capitaliste dezvoltate (care reprezintă peste trei pătrimi din producția mondială) a marcat evoluții diferențiate în anul 1981, pe ansamblu înregistrându-se însă o stagnare. Astfel, producția țărilor membre ale

C.E.E. s-a diminuat față de 1980 cu 1%, la mai puțin de 24 milioane tone, scăderi mai accentuate înregistrând Anglia (-11%) și Italia (-3%), în timp ce producția Franței a stagnat iar producția R.F. Germania a crescut cu 2,5% (o cauză a evoluției relativ mai favorabile a producției vest-germane o reprezintă intensificarea eforturilor vizând creșterea productivității muncii: în perioada 1976-1980, productivitatea muncii în industria papetară din această țară a crescut cu peste 30%).

Firmele producătoare din țările scandinave au înregistrat reduceri ale profiturilor în anul 1981, o evoluție nefavorabilă prevăzându-se și pentru 1982.

În S.U.A., producția de hirtie și carton a crescut ușor în 1981, cu mai puțin de 2%, la aproape 65 milioane tone.

Producătorii canadieni au investit în ultimii ani 6 miliarde dolari pentru dezvoltarea producției de celuloză, hirtie și carton, o atenție deosebită fiind acordată creșterii eficienței întreprinderilor producătoare și economisirii energiei. Rezultatele obținute în acest domeniu vor permite ca, până în 1984, cheltuielile pentru energie, raportate la tona de produs, să fie reduse cu 30% față de 1972.

Conform prognozelor elaborate de diferite organizații sau firme străine de specialitate în ultimii ani, perspectivele consumului de hirtie și carton pe termen lung sînt relativ favorabile. Consumul mondial de hirtie și carton își va relua în 1983 tendința ascendentă, urmînd să atingă, conform celor mai recente estimări ale firmei finlandeze Jaako Pöyry (Financial Times din 16 martie 1982), circa 240 milioane tone în 1990 și 280 milioane tone în 1995, față de 170 milioane tone în prezent. Cel mai ridicat ritm de creștere a consumului (4% în medie pe an) se va înregistra în cazul hirtiei de scris și tipărit, consumul de hirtie industrială (inclusiv sanitară) va crește în medie cu circa 3% pe an, iar consumul de hirtie de ziar, într-un ritm mediu anual de 2%.

Ritmuri mai scăzute se vor înregistra în America de Nord, unde consumul de hirtie pe locuitor se situează deja la un nivel foarte ridicat (S.U.A.: 280 kg/locuitor consum actual, circa 340 kg/locuitor consum prognozat pentru 1995) și Europa occidentală (consum actual în C.E.E.: 130 kg/locuitor), în timp ce țările în curs de dezvoltare consumul va înregistra evoluția cea mai dinamică.

Romulus PALADE
I.E.M.

Programe de dezvoltare

Algeria: valorificarea resurselor naturale

VALORIFICAREA rezervelor de hidrocarburi participă cu aproximativ 25 la sută la formarea produsului intern brut, asigurînd, totodată, mai mult de jumătate din încasările bugetare și peste 90 la sută din încasările Algeriei provenite din export. Numai în 1980, Algeria a exportat gaze naturale în valoare de 14,8 mrd. dolari. Încasările obținute din exportul de hidrocarburi vor reprezenta în continuare principala sursă de venituri destinată dezvoltării economiei Algeriei. Specialiștii apreciază că, în intervalul 1976-2005, totalul veniturilor de pe urma valorificării hidrocarburilor va atinge cifra de 250 mrd. dolari.

Potrivit „Planului Valhid”, privind valorificarea superioară a rezervelor de țifet și gaze naturale, în vederea conservării rezervelor certe de țifet urmează să se intensifice activitatea de cercetare și prospecțiuni petrolifere — sub controlul companiei de stat „Sonatrach”, fie direct, fie în cooperare cu parteneri străini. Urmează, de asemenea, să se realizeze un program complex de recuperare secundară a zăcămintelor.

În perspectivă, principala sursă de venituri urmează să o reprezinte gazele naturale. Conform obiectivului asumat de Sonatrach, în 1985 producția de gaze naturale urmează să atingă 110 mrd. mc, din care 70 mrd. mc pentru export. În afara zăcămintelor de la Hassi R'Mel, în vastul program Valhid se integrează și extinderea exploatarii zăcămintelor de la Alear și Rhourde Nouss.

Zăcămintele de gaze naturale vor permite Algeriei să realizeze cea mai importantă industrie de lichefiere a gazelor naturale din lume (se dețesează complexe de lichefiere de la Skikda și Arzew), dezvoltarea industriei de îngrășăminte, rășini sintetice și materiale plastice, deservirea instalațiilor industriale autohtone.

Punerea în valoare a hidrocarburilor a impus elaborarea unui amplu program de dezvoltare a infrastructurii, concretizat în realizarea de conducte pentru transportul țifetului și gazelor naturale, atât pe teritoriul național cit și în exterior. Industria este reprezentată de zona industrială Arzew-Skikda, complexul industrial-portuar de la Issers, conducta de gaze naturale transmediteraneană (Algeria-Tunisia-Italia).

Schimbările comerciale româno-algeriene cunosc o continuă creștere și diversificare, iar cooperarea dintre cele două țări îmbracă astăzi diverse forme, concretizîndu-se în acțiuni realizate în industrie, agricultură, educație și alte domenii. Specialiștii români și algerieni efectuează — cu instalații de foraj de producție românească — sute de foraje în vederea valorificării resurselor de hidrocarburi și de apă în zonele sahariene. Se mai realizează cercetări și prospecțiuni geologice pentru identificarea de noi resurse minerale în regiunea Hoggar. Cooperarea rodnică între cele două țări se concretizează și în agricultură, în construcțiile de baraje, construcții civile, pregătirea cadrelor și cercetare științifică.

Marcel MOLDOVEANU
I.E.M.

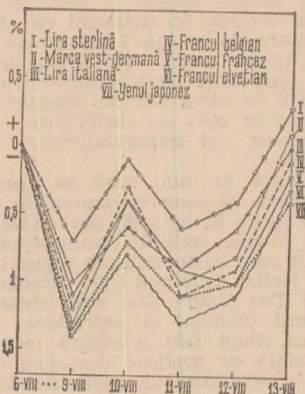
EVOLUȚII MONETARE

PERIOADA 9-13 AUGUST a fost marcată de oscilații destul de ample ale cursului dolarului S.U.A. pe piețele valutare.

Publicarea creșterii neașteptate cu 900 milioane dolari în săptămîna precedentă a masei monetare în circulație, a determinat o schimbare în mișcarea dobînzilor la fondurile în dolari, în sensul creșterii acestora la toate perioadele (numai la termen de 6 luni, spre exemplu, această creștere a fost la 9 august de aproape 0,75%, în comparație cu nivelul din 6 august, astfel că dolarul S.U.A. înregistrează la începutul perioadei creșteri destul de importante față de majoritatea valurilor occidentale (cel mai ridicat nivel față de lira sterlină din decembrie 1976, de 1,69 dolari/1 liră; față de yenul japonez din septembrie 1977, de 263,50 yen/1 dolar; cel mai ridicat curs față de francul francez, din 1958 de la introducerea noului franc, de 7,05 franci/1 dolar). Ulterior, apariția unor factori de influență contrare a marcat spre sfîrșitul perioadei o slăbire a cursului dolarului S.U.A., ale cărui cotații înregistrau chiar depreciere în relația cu lira sterlină și marca vest-germană.

Yenul japonez, cu un nivel al dobînzilor relativ mai scăzut decît majoritatea valurilor europene și cu un surplus comercial în luna iulie a.c. de 1,3 mrd. dolari (1,7 mrd. dolari în luna a.c.), era cotat la închiderea săptămîinii la 261,75 yen/1 dolar, respectiv cu 0,4% sub nivelul din 6 august.

După o depreciere de cca. 1,5% în ziua de 9 august respectiv 2,16 franci/1 dolar, cel mai jos nivel din septembrie 1981 în raport cu dolarul, francul elvețian, sub influența favorabilă a publicării datelor privind reducerea la 373,6 milioane franci a deficitului comercial în iulie a.c. (de la 510,8 milioane franci în luna

Evoluția cursurilor principalelor valute occidentale față de dolarul S.U.A. în perioada 9-13 VIII 1981. Bază: 6 VIII a.c.

precedentă) se redresează pînă la cursul de 2,1350 franci/1 dolar, respectiv, o depreciere de 0,3% în raport cu nivelul de referință Francul francez, după recordul de depreciere deja menționat se redresează spre sfîrșitul acestui interval, situîndu-se la închiderea din 13 august la 6,96 franci/1 dolar (cu 0,2% sub cursul de referință). Francul belgian, cu o cotație de 47,75 franci/1 dolar a înregistrat pe ansamblu săptămîinii o depreciere de numai 0,1% în timp ce lira italiană, cu un curs la închiderea din 13 august de 1.397 lire/1 dolar, se situa la un nivel asemănător cu cel din 6 august. Marca vest-germană, beneficiînd și de reducerea deficitului balanței de plăți curente la 1 miliard mărci vest-germane în prima jumătate a anului 1982 (în special ca urmare a unui surplus comercial de 24 miliarde mărci), comparativ cu unul de 15 miliarde mărci în perioada corespunzătoare a anului precedent, înregistrează o ușoară depreciere în raport cu dolarul S.U.A. la închiderea săptămîinii, respectiv 2.4950 mărci/1 dolar (față de 2.4975 mărci/1 dolar cursul de referință). Cu o cotație de 1,7125 dolari/1 liră, lira sterlină marca o depreciere la închiderea din 13 august de 0,3% față de dolarul S.U.A. (1,7075 dolari/1 liră pe 6 august), în special ca urmare a nivelului ridicat al dobînzilor la depozitele în lire sterline.

Prețul aurului la Londra a evoluat permanent pe o linie descendentă, ai dollea fixing din 13 august, de 339 dolari/uncie fiind cu 7 dolari/uncie sub cel corespunzător din 6 august.

Gheorghe MUNTEAN
Alexandru OLTEANU

DOCUMENTAR

Forme de pătrundere a societăților transnaționale în agricultura țărilor în curs de dezvoltare

ACTIVITATEA societăților transnaționale, care își asigură profiturile din comercializarea produselor agroalimentare, a constituit obiectul investigației detaliate efectuată de ziaristul canadian Ken Laidlaw¹⁾, din al cărui studiu prezentăm în continuare principalele concluzii.

CIFRELE sînt impresionante: în lume există în prezent nu mai puțin de 188 de corporații transnaționale în domeniul agroalimentar și ale căror profituri anuale depășesc 300 milioane dolari. Cu o singură excepție (o societate situată în Argentina) ele își au sediul în țări capitaliste dezvoltate; 130 dintre cele mai mari societăți transnaționale care activează în industria alimentară au aproape 800 de filiale în țările în curs de dezvoltare și împreună cu acestea dețin a opta parte din producția totală de produse alimentare a țărilor în curs de dezvoltare.

Industria alimentară din țările în curs de dezvoltare deține o pondere redusă în venitul național. În S.U.A., spre exemplu, 80—85% din materiile prime agricole trec prin procesul de prelucrare înainte de a ajunge la consumatorul final, în timp ce în multe țări în curs de dezvoltare numai 10—20% din materiile prime agricole sînt prelucrate. Și consumul mediu de produse alimentare (prelucrate) pe locuitor prezintă mari diferențieri între cele două grupe de țări; astfel, în țările industrializate el se ridică la 500—1 200 dolari/an. în timp ce în țările în curs de dezvoltare cele mai sărace este de numai 10—20 dolari/an.

Inercările multor țări în curs de dezvoltare de a controla operațiunile societăților transnaționale au avut succes limitat, corporațiile străine continuînd să domine piața, capitalul, investițiile, controlul asupra tehnologiei și vânzările. Pe piețele locale, nu numai exploatarea și prelucrarea, dar și mărcile și metodele de promovare a produselor sînt controlate de societățile transnaționale, în detrimentul firmelor locale. Totodată, penetrarea firmelor transnaționale a sporit odată cu diversificarea activității lor în economia țărilor în curs de dezvoltare. Astfel, multe societăți care inițial nu au acționat direct în industria alimentară (deținînd rafinării de petrol, mine, agenții de turism, de publicitate) și-au sporit profiturile potențiale prin creșterea controlului asupra activităților legate de industria alimentară — transport, comerț, distribuție, restaurante.

În analiza efectelor societăților transnaționale asupra țărilor în curs de dezvoltare, raportul pornește de la identificarea a trei tipuri diferite de activități cu caracter agroalimentar în țările în curs de dezvoltare:

a) **Marile societăți transnaționale care prelucurează produse alimentare pentru piața internă a țărilor în curs de dezvoltare** sînt orientate în principal către produse de morărit și prelucrarea cărnii. În acest domeniu, numai 40 de corporații transnaționale au investiții în peste 180 de obiective din țări în curs de dezvoltare. Efectele nu au întîrziat să se arate:

a crescut dependența de import a industriei prelucrătoare locale și s-au restrîns posibilitățile proprii de dezvoltare a producției alimentare și de comercializare. Firma americană „Continental Grain”, de exemplu, a acordat asistență pentru construirea unei întreprinderi de morărit în Zair, această țară fiind obligată în același timp să solicite credite pentru importul de grâu din S.U.A.

Nigeria, pentru a lua un alt exemplu, a dezvoltat producția unor făinuri combinate din grâu importat și produse locale (secară, cassava), în scopul reducerii importului, dar industria prelucrătoare era concepută astfel încît să depîndă de grâu, cu alte cuvinte tot de import.

Raportul subliniază că se impune, deci, ca pentru înlăturarea dependenței țărilor în curs de dezvoltare față de importurile din țările occidentale să fie asigurată ca premisă necesară reechiparea întreprinderilor prelucrătoare pentru a utiliza resurse locale, precum și calificarea corespunzătoare a forței de muncă.

b) **Corporațiile transnaționale care acționează în industria alimentară orientată către export** sînt mai puțin interesate în controlul direct al producției de materii prime, preferînd în schimb contractările cu producătorii locali, care să le asigure disponibilitățile necesare. Bananele și produsele tropicale proaspete și conservate, de pildă, constituie produse de mare interes pentru aceste societăți. Industria de prelucrare a bananelor este deosebit de concentrată, numai trei corporații — United Brands, Castle and Cook și Del Monte — deținînd 61% din comerțul internațional cu aceste produse, restul aflîndu-se sub controlul a patru firme europene specializate și a șase agenții aparținînd țărilor producătoare.

c) Cel mai puternic impact al societăților transnaționale din sectorul agroalimentar asupra țărilor în curs de dezvoltare se resimte în comerțul cu produse alimentare de marcă. La mijlocul deceniului trecut, peste 100 din principalele firme capitaliste producătoare au efectuat investiții în circa 600 de obiective aflate în țările în curs de dezvoltare, pentru prelucrarea și comercializarea acestor produse.

Implicate tot mai mult în producția, prelucrarea și comercializarea de alimente din țările în curs de dezvoltare, unele dintre marile societăți transnaționale au devenit case comerciale de renume: Unilever, Heinz, Tate and Lyle, Brooke Bond, Nestlé, Del Monte. Mai mult chiar, unele companii chimice și petroliere (I.C.I., Hoechst, Shell, BP) consideră operațiunile comerciale cu produse destinate agriculturii — îngrășăminte, pesticide, erbicide, fungicide, varietăți superioare de semințe — printre activitățile cele mai profitabile. Numai o singură companie — Gill and Duffus — controlează peste 40% din piața internațională pentru cacao; Brooke

Bond, Liebig și Finlays domină piața internațională a ceaiului, iar General Foods (Maxwell House) — comerțul cu cafea. De altfel, cafeaua constituie un exemplu relevant al puterii deținute de societățile transnaționale, în detrimentul țărilor în curs de dezvoltare. Cafeaua furnizează 25% din încasărilor valutare a nouă țări africane. Aceasta este produsă de mici cultivatori, dar profitul real nu le revine lor, ci celor două mari companii transnaționale care prelucurează și comercializează produsul respectiv pe piața internațională: General Foods (Maxwell House) și Nestlé. Tanzania — una din țările în curs de dezvoltare producătoare de cafea — a încercat să-și majoreze încasărilor prin prelucrarea superioară a cafelei (producînd cafea tip „instant”). În acest scop, avea nevoie de tehnologie modernă. O firmă vest-germană a furnizat, însă, Tanzaniei echipament uzat din punct de vedere moral, iar o altă firmă occidentală a cauzat întîrzieri prin modificarea echipamentului ce urma a fi utilizat în fabrică. Deși a început să producă cafea „instant”, nu a reușit să găsească deoseburi pentru valorificarea acesteia, în principal ca urmare a lipsei unei mărci cunoscute, astfel că a fost necesar să se recurgă la societatea Nestlé — ale cărei vânzări anuale de cafea depășesc de 21 de ori exportul total al Tanzaniei.

Dimensiunea rolului pe care îl au în economia lumii a treia societățile transnaționale care se ocupă cu „agribusiness” derivă din faptul că ele sînt implicate atît în aval cît și în amonte de producția agricolă deținînd companii de management, institute de cercetare, fabrici de îngrășăminte, pesticide, mașini agricole, rețele de vânzare, mărci comerciale, agenții de asigurare, mijloace de transport și depozite etc.

Unilever, cea mai mare societate transnațională pentru alimente, deține un sfert din personalul său în Africa; poziția sa puternică decurge nu numai din faptul că manipulează orice nivel al producției, distribuției și comercializării, dar are și o pondere mare în activitatea financiară. În anul 1978, spre exemplu, cifra de afaceri a societății Unilever a fost de 10 000 milioane dolari, adică echivalentul produsului național brut total realizat de 25 de țări în curs de dezvoltare aflate în grupul celor mai sărace.

Multe societăți transnaționale care se ocupă cu „agribusiness” încearcă să argumenteze că scopul lor este de a asigura hrana populației globului. În realitate însă, prin sistemul agricol pe care îl promovează ele exercită o presiune considerabilă asupra producției agricole din țările în curs de dezvoltare, producție bazată pe modelele vestice, inadecvate pentru țările respective.

Țările în curs de dezvoltare sînt considerate de către societățile transnaționale ca o simplă sursă de materii prime și, eventual, ca piață de desfacere pentru produsele prelucrate și pentru tehnologiile pe care le dețin.

Examinarea operațiunilor efectuate de societățile transnaționale, precum și a efectelor pătrunderii acestora asupra întreprinderilor locale constituie instrumente utile pe care țările în curs de dezvoltare le pot folosi pentru înțelegerea efectelor negative ale corporațiilor transnaționale asupra dezvoltării lor economice. Ceea ce ar trebui făcut însă, ține de restringerea drepturilor de acțiune ale acestor firme, de a le determina să acționeze astfel încît interesele țărilor în curs de dezvoltare să nu fie lezate. În sfîrșit, condițiile ce se impun țîn de înțelegerea necesităților, practic a sprijinului financiar și a transferului de tehnologie de care au nevoie țările producătoare pentru a-și exercita drepturile de proprietate asupra rezultatului muncii lor, pentru accelerarea propriei lor dezvoltări economice.

Virginia CAMPEANU

Institutul de economie mondială

¹⁾ Ken Laidlaw lucrează în prezent la Londra în cadrul Programului Mondial pentru Dezvoltare

Expansiunea engineering-ului

CERCURILE de specialitate din țările industrializate evidențiază o tendință crescândă de „terțializare“ a activității industriale, în sensul sporirii ponderii

portanței engineering-ului (atit ca volum de activitate, cât și valoric).

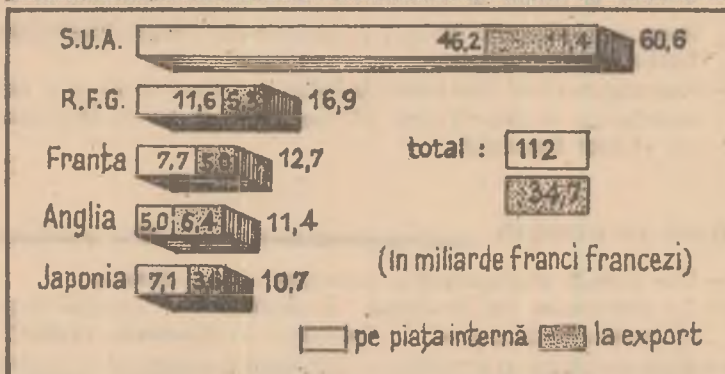
Pe piața occidentală a engineering-ului se manifestă o puternică concentrare a cererii și a ofertei (în condițiile accentuării concurenței), pieței interne din S.U.A. revenindu-i aproximativ jumătate din cererea globală a țărilor capitaliste dezvoltate. În ceea ce privește exportul de engineering pe primul loc

Evoluții demografice în Albania

ÎN PERIOADA POSTBELICĂ Albania a cunoscut un ritm susținut de creștere a populației; între anii 1971—1980 acesta a fost de 22,3%, respectiv de aproape patru ori mai ridicat decât, în medie, pe ansamblul Europei. Evoluția menționată a rezultat din efectul conjugat al menținerii unui nivel ridicat al natalității (de 29,4‰, în medie anuală pe deceniul trecut) și al scăderii continue a mortalității (la 7,1‰, în același interval), ca efect al măsurilor socio-economice aplicate în acest sens de statul socialist.

Ca urmare, în structura populației Albaniei predomină vîrstele tinere; la recensămîntul din 1979 persoanele în vîrstă de pînă la 15 ani reprezentau 37% din totalul populației, în timp ce persoanele avînd peste 60 de ani — doar ceva mai mult de 7%. Dacă aceste cifre se compară cu cele din R.F.G., de pildă (21% și — respectiv — 20%, în 1976), sau din Anglia (23% și 20%), rezultă un avantaj net pentru economia națională albaneză sub raportul potențialului de sporire a populației active, comparativ cu tendințele către regresul ei în țările cu o natalitate scăzută.

PRINCIPALELE ȚĂRI NESOCIALISTE FURNIZOARE DE ENGINEERING, ÎN 1980

Sursa: «L'Usine Nouvelle»

„producției“ și livrării către beneficiar de complexe industriale, de uzine „la cheie“, iar în cadrul acestora — a im-

se situa în 1980 R.F. Germania, urmată — la mică distanță — de Statele Unite, Franța, Anglia și Japonia (vezi graficul).

Ungaria: previziuni în domeniul construcțiilor de mașini

ÎN ECONOMIA UNGARIEI se apreciază că cele mai mari posibilități de modernizare a structurii producției și de dezvoltare a acesteia există în industria constructoare de mașini. Ea nu dispune, însă, de potențialul necesar pentru a putea atinge rapid și în domenii largi cel mai înalt nivel tehnologic și de a-l menține în mod permanent; ca atare, se subliniază, obiectivul realist ar consta în a ajunge — pe baza unei ample cooperări internaționale — pe „linia a doua“ în domeniul cercetare-dezvol-

tare și a depune eforturi pentru a se situa, într-o perspectivă apropiată, pe „prima linie“.

O preocupare deosebită o constituie sporirea capacității de export a ramurii, livrările peste hotare ajungînd să reprezinte 46% din producția sa brută. Dacă în 1981 creșterea exportului (în prețuri curente) către țările cu valută liber convertibilă a fost de circa 7%, pentru anul în curs s-a prevăzut un spor de 17%. Se preconizează ca în ultimele două decenii ale secolului producția construcțiilor de mașini din R.P. Ungară să se majoreze, în medie, cu 3,6—4,8% pe an, iar ponderea sa în ansamblul producției industriale să se mărească de la 23% la circa 40%; aceste creșteri urmează să fie obținute integral pe baza ridicării productivității muncii, întrucît se prevede o scădere a efectivului personalului ocupat în ramură cu 2—2,5%.

Avansul biotehnologiei în Japonia

CÎTEVA CIFRE sînt concludente pentru atenția de care se bucură în Japonia domeniul biotehnologiei și importanța pe care a căpătat-o acest sector de activitate: în 1981 cifra de afaceri a întreprinderilor respective a însumat 50 miliarde dolari (circa 5% din P.N.B.), aproape tot atît cît producția de echipament electric. Faptul esențial îl constituie, însă, nu utilizarea proceselor microbiologice în industrie, ci mai curînd constituirea lor rapidă într-o disciplină distinctă, într-o ramură de sine stătută

toare a activității industriale. Acest proces se datorește, între altele, opiniei că biotehnologia oferă posibilitatea de a reduce dependența de importul de energie și materii prime.

Se apreciază, între altele, că cel puțin 95 de firme dispun de pe acum de uzine capabile să livreze în următorii 2—5 ani produse microbiologice pe piață; este vorba în proporție de 44% de articole farmaceutice, de 25% — de produse chimice sau alimentare, de 10% — de produse energetice etc. Se consideră că la orizontul anului 1990 circa o zecime din ansamblul produselor chimice vor fi fabricate în Japonia prin filiera microbiologică, iar către anul 2000 aproximativ 30% din procedeele energofago din petrochimie vor fi substituite prin tehnologii bazate pe fermentație.

Perfecționarea controlului calității

ANALIZÎND problemele îmbunătățirii calității producției într-o întreprindere industrială, publicația americană TAPPI atrage atenția că introducerea unui sistem de control al calității constituie o operație deosebit de complexă, care poate întâmpina serioase dificultăți în cazul în care nu se adoptă în paralel măsuri privind perfecționarea tehnologiilor, a mașinilor și utilajelor etc. Complexitatea problemei este legată și de faptul că aplicarea unor noi metode de control al calității necesită depășirea deprinderilor existente în această privință la întregul personal, organizarea reciclării lucrătorilor și, totodată, inspirarea încrederei că noul sistem de control asigură importante avantaje întreprinderii respective.

Se apreciază că, pentru a se asigura succesul acțiunii, trebuie respectate câteva condiții esențiale, și anume: propunerea de introducere a noului sistem să fie avansată în momentul apariției unor probleme serioase privind calitatea și cînd metodele de control (al materiei prime, al produselor finite etc.) s-au dovedit a nu face față exigențelor, evitîndu-se însă presiunile pentru acceptarea într-un timp cît mai scurt a noului sistem; să se țină seama de opiniile, de punctele de vedere exprimate de specialiștii în domeniul calității, de alți salariați, atrăgîndu-i — pe cît posibil — să participe activ la implementarea noului sistem; să fie determinate cerințele imediate legate de aspectul calității și căutate în primul rînd soluții pentru cele mai acute probleme locale, care compromit bunul mers al activității întreprinderii.

Revista ECONOMICA

Editată de Consiliul Suprem al Dezvoltării Economice și Sociale — Institutul Central de Cercetări Economice

Sumarul nr. 33 din 20 august 1982

23 August 1944 — 23 August 1982

- O perioadă de împliniri istorice (Petre Pinzaru) 1
- Reducerea decalajelor economice — trăsătură fundamentală a progresului României (I) (Gheorghe Crețoiu) 3
- Industrializarea socialistă — componentă esențială a strategiei de dezvoltare a economiei românești (Dumitru Pugna) 5
- Agricultură — o ramură vitală pentru creșterea economică (Ovidiu Popescu) 7
- Calitate, competitivitate, eficiență — atribute ale producției moderne (Gruță Părăian) 9
- Anvergura socială a dezvoltării României (Gh. I. Tomescu) 11
- Rezistența antigermană și efortul economic al României în războiul antifascist (Iosif I. Adam) 13

ECONOMIE NAȚIONALĂ

- Dezvoltarea bazei de materii prime și energetice. Producția de hidrocarburi la nivelul cerințelor economiei naționale (Ioan Costea) 15
- Calitatea produselor: obiective, acțiuni, rezultate (Bogdan Pădure) 17
- Noi resurse în circuitul economic. Economii de combustibil prin recuperarea căldurii. (V. Mocanu, G. Cojocaru) 19

CONDUCERE-ORGANIZARE

- Experiențe în actualitate. Titlul de frunză obligă la sporirea performanțelor (D. Constantinescu) 20

TEORII-IDEI

- Socialismul — singura cale către progres și civilizație (I) (George Marin) 23
- Școli ● curente ● economiști. Tradiții progresiste ale gândirii economice românești (I) Constantin Dropu, Vasile Ișan, Larisa Mihăescu) 24

ECONOMIE MONDIALĂ

- Reașezarea raportului de forțe și înfăptuirea unui nou echilibru — imperative ale vieții internaționale contemporane (Victor Duculescu) 27
- Tendințe-conjuncturi 29
- Documentar. Forme de pătrundere a societăților transnaționale în agricultura țării în curs de dezvoltare (Virginia Câmpeanu) 30
- Mondorama 31

IN SUPPLEMENTUL NUMĂRULUI: Curier economic legislativ

IN THIS ISSUE

- A time of historical achievements (Petre Pinzaru) 1
- Reduction of economic unbalance: a main characteristic of Romania's progress (I) (Gheorghe Crețoiu) 3
- Socialist industrialization — an essential component of the strategy of development of the Romanian economy (Dumitru Pugna) 5
- Agriculture — a vital branch for economic growth (Ovidiu Popescu) 7
- Quality, competitiveness, efficiency: requirements of the modern production (Gruță Părăian) 9
- Social amplitude of Romania's development (Gh. I. Tomescu) 11
- Anti-german resistance and the economic effort of Romania during the anti-fascist war (Iosif I. Adam) 13
- The socialism — the only way towards progress and civilisation (I) (George Marin) 23
- Schools ● trends ● economists. Progressive traditions of the Romanian economic thought (I) (Constantin Dropu, Vasile Ișan, Larisa Mihăescu) 24
- Rearrangement of the power balance and the set up of a new equilibrium — imperatives of the international contemporary life (Victor Duculescu) 27

DANS LE NUMÉRO

- Une période d'achevements historiques (Petre Pinzaru) 1
- La diminution des décalages économiques — caractéristique principale du progrès de la Roumanie (I) (Gheorghe Crețoiu) 3
- L'industrialisation socialiste — composante essentielle de la stratégie de développement de l'économie roumaine (Dumitru Pugna) 5
- L'agriculture — une branche vitale pour la croissance économique (Ovidiu Popescu) 7
- Qualité, compétitivité, efficience — demandes de la production moderne (Gruță Părăian) 9
- L'anvergure sociale du développement de la Roumanie (Gh. I. Tomescu) 11
- La résistance anti-allemande et l'effort économique de la Roumanie pendant la guerre anti-fasciste (Iosif I. Adam) 13
- Le socialisme — la seule voie vers le progrès et la civilisation (I) (George Marin) 23
- Ecoles ● courants ● économistes. Traditions progressistes de la pensée économique roumaine (I) (Constantin Dropu, Vasile Ișan, Larisa Mihăescu) 24
- La redistribution du rapport de forces et la réalisation d'un nouvel équilibre — impératives de la vie internationale contemporaine (Victor Duculescu) 27

ИЗ СОДЕРЖАНИЯ

- Период исторических осуществлений (Петре Пынзару) 1
- Уменьшение экономических разрывов — основная черта прогресса Румынии (I) (Георге Крецою) 3
- Социалистическая индустриализация — существенная составная часть стратегии развития румынской экономики (Думитру Пугна) 5
- Сельское хозяйство — жизненная отрасль для экономического развития (Овидиу Попеску) 7
- Качество, конкурентоспособность, действительность — требования современного производства (Груца Параян) 9
- Социальные масштабы развития Румынии (Г.И. Томеску) 11
- Сопротивление оказанное немцам и экономические усилия приложенные Румынией во время антифашистской войны (Иосиф И. Адам) 13
- Социализм — единственный путь к прогрессу и цивилизации (I) (Джордже Марин) 23
- Школы ● течения ● экономисты. Передовые традиции экономического мышления в Румынии (I) (Константин Дропу, Василе Ишан, Лариса Михэеску) 24
- Изменение соотношения сил и достижение нового равновесия повлекшие требования современной международной жизни (Виктор Дукулеску) 27

Redacția și administrația: 70159, București Bd. Magheru nr. 29—30 etaj I, sectorul 1. Cont I.S.I.A.P. 645 150 228 B.N.R.S.R. — filiala sector 1

Aparatele de fotografiat ORIZONT

Aparatele de fotografiat ORIZONT

ORIZONT, o gamă complexă de aparate de fotografiat care realizează fotografii de bună calitate. Seria de aparate foto ORIZONT, compusă din șase tipuri de complexități diferite, satisface o diversitate de preferințe, fiind destinate atât începătorilor, cit și celor avansați în arta fotografică.

Aparatele foto-ORIZONT cuprind cele mai noi elemente tehnice din industria optică mondială :

- construcție compactă cu mecanisme sigure ;
- obiectiv cu lentile tratate antireflex care permite redarea perfectă a culorilor ;
- contact central pentru blitz, sincronizare integrală cu selector electronic/magneziu ;
- pirghie cu armare rapidă ;
- numărător de cadre automate ;

- celulă fotoelectrică pentru măsurarea iluminării. Prin natura construcției lor se exclude posibilitatea expunerii duble.

Dintre principalele date tehnice rețineți :

- folosește film în casete de 36 imagini, format 24/36 ;
- obiectiv FOTOCOLOR 1 : 2,8/40 ;
- timpi de expunere B: 1/30-1/300 și B: 1/30-1/500 ;
- exponometru încorporat ;
- reglaj de sensibilitate film 15-27 DIN

Magazinele și raioanele specializate ale comerțului de stat, vă oferă întreaga gamă de aparate foto ORIZONT la prețurile cuprinse între 500-1 200 lei, la care se adaugă costul etuiului (în funcție de complexitatea aparatului).

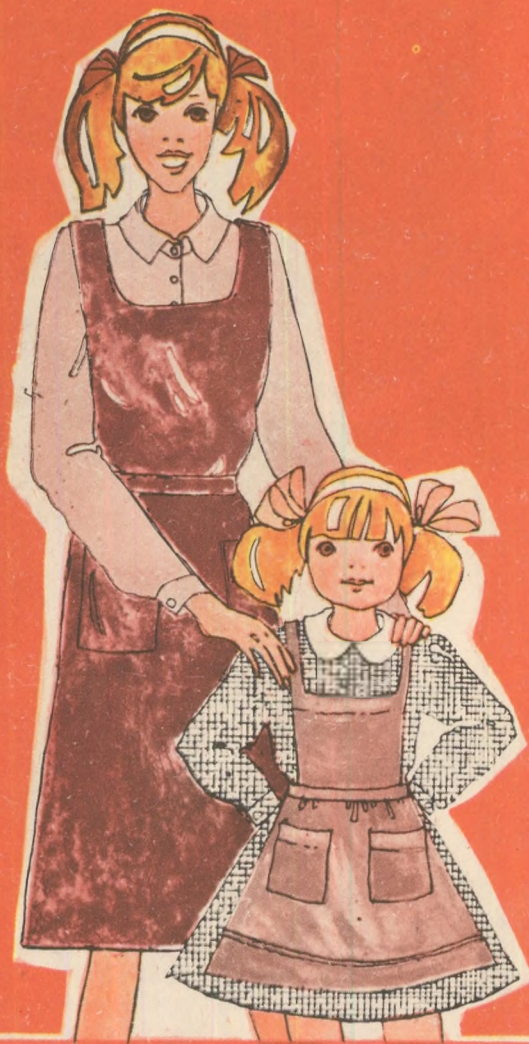
**DINTOTDEAUNA, BUNUL GOSPODAR ÎȘI CONSTRUIEȘTE
VARA SANIE, IARNA CAR ȘI NU LAȘĂ PE MÎINE
CE POATE FACE AZI !**

Dacă vreți să fiți buni gospodari... ai timpului dv. liber, cumpărați azi uniforme școlare necesare copiilor în noul an de învățămînt.

Astăzi, magazinele comerțului de stat vă oferă posibilitatea să găsiți, fără aglomerație, toate modelele, toate mărimile de uniforme pentru elevi, pionieri și șoimi.

Astăzi puteți cîștiga timp. Mai tîrziu, îl puteți pierde.

Deci, **NU AȘTEPTAȚI LUNA SEPTEMBRIE !**

Recom